

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2016

προσεχώς

■ ■ ■ ■
ΤΕΥΧΟΣ
27
■ ■ ■ ■

**ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**
29ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ:
«Ο έρωτας στον κινηματογράφο»

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
Εύφημος Μνεία στην ταινία
ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ του Εργαστηρίου της Λέσχης
στο 39ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

**ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΣ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ**

ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ (1911-2006)
Ανατόμος της ανθρώπινης ψυχής

ΦΡΕΣΚΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΠΑΓΩΤΟ
 ΒΑΦΛΕΣ-ΚΡΕΠΕΣ-ΚΑΦΕΣ
 ΦΡΕΣΚΟΙ ΧΥΜΟΙ ΦΡΟΥΤΩΝ

Η Ο.Ε. Κ. & Θ. ΦΑΛΟΥΤΣΟΣ συνεχίζει
 την παρουσία της στο φρέσκο ιταλικό παγωτό
 με τον νέο διακριτικό τίτλο "fresco gelateria"

Με ένα τηλεφώνημα
 το παγωτό μας έρχεται σπίτι σας.
DELIVERY: 16:00-00:30

ΣΟΦΟΚΛΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 106 • ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ. 210 99 69 840

e-mail: cv_ilioupoli@hotmail.com

**Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ
 ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ
 ΥΠΟΘΕΣΗ...**

Και στο σχολείο...
 Και στις πανελλαδικές!

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
 Το καλύτερο Φροντιστήριο της πόλης

Τα καλύτερα Φροντιστήρια της πόλης

**Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ
 ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ
 ΥΠΟΘΕΣΗ...**

Και στα επαγγελματικά λύκεια!

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
 Το καλύτερο Φροντιστήριο της πόλης

Μελέτη Δημοτικού, Γυμνάσιο, Λύκειο, ΕΠΑΛ.
 Σοφοκλή Βενιζέλου 101
 (Κεντρική Πλατεία Ηλιούπολης)

www.diakrotima.gr

Τηλ: 2130087900 - 6972130324
 E-mail : ilioupoli@diakrotima.gr
 Facebook: Διακρότημα Ηλιούπολη

περιεχόμενα...

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΛΕΣΧΕΣ

- 29ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
Της Άννας Ταμπούκου..... 5
- ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΟ 39ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ
Της Βιργινίας Στεφανοπούλου..... 9

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

- ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ 2016
Επιμέλεια: Νώντας Σαρλής..... 12
- ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ
Της Βιργινίας Στεφανοπούλου..... 14

ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ

- ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ (1911-2006) - ΑΝΑΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΨΥΧΗΣ
Κείμενα: Πέρσα Κουμούτση και Βασίλης Βαφέας..... 16

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗΣ

- Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΗΘΟΠΟΙΟΥ
Κείμενα: Χρήστος Μήτσης και Βαγγέλης Βαροτσάκης..... 19

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΟΡΑΣΗΣ

- ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ ΤΗ ΖΩΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΜΑΤΙΑ
Κείμενα: Φίλη Ολοσέφσκι και Παναγιώτα Λεωτσάκου..... 20

ΟΙ ΦΥΛΕΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- ΟΙ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Κείμενα: Μανώλης Ράντης, Στάθης Γκότσης και Παύλος Θ. Κάγιος..... 25

ΤΡΑΦΙΚΙΝΓΚ

- ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ
Του Αλέξη Τσάφα..... 30

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 19ο ΚΑΙ ΤΟΝ 20ο ΑΙΩΝΑ

- ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ (1912-1963) – Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Κείμενα: Στέλιος Χαράλαμπίδης και Ηλίας Νικολακόπουλος..... 32
- ΚΟΛΟΡΑΝΤΟ 1914: ΑΠΕΡΓΙΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΩΝ – Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗ,
ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΗ ΗΛΙΑ ΣΠΑΝΤΙΔΑΚΗ (ΛΟΥΗ ΤΙΚΑ)
Της Πελαγίας Μαρκέτου..... 36
- Ο ΘΡΥΛΙΚΟΣ ΛΗΣΤΑΡΧΟΣ ΝΤΑΒΕΛΗΣ
Του Θανάση Τσακίρη..... 41
- ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΑΣ – Η ΜΝΗΜΗ ΠΟΥ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ, ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ, ΟΙ ΗΧΟΙ, ΤΑ ΒΛΕΜΜΑΤΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΑΤΑ ΚΑΙ ΑΟΡΑΤΑ ΥΛΙΚΑ ΜΙΑΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ
Κείμενα: Κατερίνα Τζόβα και Ανδρέας Τύρος..... 44

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

- Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΟΥ ΙΡΑΝ (Α΄ ΜΕΡΟΣ)
Του Θανάση Τσακίρη..... 46

ΟΙ ΤΕΧΝΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

- Ο ΠΑΡΑΞΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΝΕ ARBUS
Του Γιάννη Αυγέρη..... 48
- NEIL YOUNG
Του Ηλία Ρούση..... 49

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- ΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ 2015
Του Δημήτρη Κаланτίδη..... 50

ΕΝΘΕΤΟ: Κριτικές ταινιών (Κ.Λ.Η.: 29η θερινή περίοδος 2016 – 28η χειμερινή περίοδος 2015-2016)

Επιμέλεια: Δημήτρης Κаланτίδης

Εξώφυλλο:
Αφίσα της ταινίας Ρήξη Τυμπάνου
του Εργαστηρίου της Κινηματογραφικής
Λέσχης Ηλιούπολης

Για σας ο κινηματογράφος είναι ένα θέαμα.
Για μένα, είναι σχεδόν μια αντίληψη του κόσμου.
Ο κινηματογράφος είναι φορέας της κίνησης.
Ο κινηματογράφος είναι τόλμη.
Ο κινηματογράφος διαδίδει ιδέες.
ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΜΑΓΓΙΑΚΟΦΣΚΙ
(Αύγουστος 1922)

ΤΑ ΕΝΤΥΠΟΓΡΑΦΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΤΙΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΤΟΥΣ

Η τιμή κάρτας μέλους της
Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης
για το 2016 είναι 30€ (για μαθητές -
φοιτητές - άνεργους 20€).
Το μέλος της Λέσχης έχει δικαίωμα δωρεάν
παρακολούθησης όλων
των ταινιών που θα προβάλει
η Λέσχη μέσα στο 2016.
Δελτίο συμμετοχής για μία προβολή
5€ και 3€.

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Κάθε ΤΕΤΑΡΤΗ στις 21.00 και 23.00
στον ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ»
(Λεωφ. Ειρήνης 50, Πλατεία
Εθνικής Αντίστασης, τηλ.: 210 9937870,
210 9941199, 210 9914732, 6945405852)

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Κάθε ΚΥΡΙΑΚΗ στις 20.00 στην Αίθουσα
πολλαπλών χρήσεων του ΜΟΥΣΕΙΟΥ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
(Λεωφ. Σ. Βενιζέλου &
Μ. Αντύπα, Ηλιούπολη,
τηλ.: 210 9941199, 210 9914732,
6945405825)

Ιστοσελίδα: www.klh.gr,
E-mail: info@klh.gr

Επιμέλεια: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΑΝΤΙΔΗΣ,
ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ
Διορθώσεις: ΣΟΦΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
Σχεδιασμός έκδοσης:
ΕΥΔΟΚΙΑ ΣΤΙΒΑΚΤΑΚΗ
Εκτύπωση: ΧΡΟΜΟΑΝΑΛΥΣΗ - TRIBUTE
PLUS ADVERTISING

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

τηλ.: 210 99 411 99
κιν.: 6945 405 825
e-mail: okleathens@gmail.com
oklegr.blogspot.gr

ΣΤΗΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Περιμένουμε

τις προτάσεις σας, τις απόψεις σας, τις συνεργασίες σας.
Το επόμενο τεύχος σας έχει ανάγκη!

Μην ξεχνάτε

Όλο το καλοκαίρι κάθε μέρα προβολές ταινιών στον
ΘΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ»

Ιστοσελίδα: www.klh.gr / E-mail: info@klh.gr
Τώρα και στο facebook

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης τώρα και στο ραδιόφωνο.
Ακούτε την εκπομπή μας «Κινηματογράφος για πάντα»
στο διαδικτυακό ραδιοφωνικό σταθμό Ilioupolis OnAir, στη διεύθυνση: www.ilioupolisonline.gr

**l'arte
del gelato**

χηροποίητο ιταλικό παγωτό από το 1896

135 Eleftheriou Venizelou
163 46 Iloupoli, Athens

Tel: 2109901669

facebook

www.lartedelgelato.gr

07:00 - 16:00 & 20:00 - 00:30

Ο Αιμίλιος
ΨΗΤΟΠΩΛΕΙΟ

Ο Αιμίλιος είναι ένα ψητοπωλείο με παραδοση. Πάνω από 20 χρόνια προσφέρει καθαρές γέυσεις ψητοπωλείου σε συνδυασμό με τη νοστιμιά και τα αγνά - φρέσκα υλικά. Στο φιλόξενο μας χώρο μπορείτε να απολαύσετε Καλό Φαγητό με την γνωστή ποιότητα που μας διακρίνει. Επίσης για τους φίλους του ποδοσφαίρου προβάλλονται αγώνες, παρέχεται δωρεάν wifi συνοδεία πάντα με τις γέυσεις του Αιμιλίου!

Επισκεφθείτε μας στο ευχάριστο ανακαινισμένο χώρο μας.

Αγορανομικός Υπάρχωνας Αιμίλιος Νασής
Στην τριετή συμπεριλαμβανονται ελάχιστα φάρμακα.

Ο Αιμίλιος
ΨΗΤΟΠΩΛΕΙΟ

για καλό φαγητό

ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ
18:00 - 00:30

210 9913881
210 9960488

Αριστοτέλους 105,
Άνω Ηλιούπολη

ΣΑΒΒΑΤΟ - ΚΥΡΙΑΚΗ
ΜΕΣΗΜΕΡΙ ΑΝΟΙΧΤΑ

ΨΗΤΟΠΩΛΕΙΟ
"Ο ΑΙΜΙΛΙΟΣ"

για καλό φαγητό

άνετος χώρος
εσωτερικά

για κάθε σας
κοινωνική
εκδήλωση

εξωτερικοί χώροι

γεννήθλια, γιορτές - parties
αρραβώνια, γαμήλιο τραπέζι

POINT DE VUE
VISTA PERSONALE
ASPECTO PERSONAL
VISION PERSONALE
POINT OF VIEW
ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΦΟΣ

Ε
Ka
tso
ni

ΓΥΑΛΙΑ ΟΡΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΥ | ΠΟΛΥΕΣΤΙΑΚΑ
ΦΑΚΟΙ ΕΠΑΦΗΣ (ΜΑΛΑΚΟΙ - ΗΜΙΣΚΛΗΡΟΙ - ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ)

Έφη Κατσώνη

ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΝΑΡΙΑ 2, 163 46 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ, Τ: 210 971 9493

* ΣΤΟΝ ΙΔΙΟ ΧΩΡΟ Η ΕΦΗ ΕΚΘΕΤΕΙ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΕΡΓΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ
Η ΙΔΙΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 12 ΧΡΟΝΙΑ
ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥΣ ΟΦΘΑΛΜΙΚΟΥΣ ΦΑΚΟΥΣ (ΓΙΑΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΙ)

29^ο Συνέδριο της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας:

Ένα κριτικό βλέμμα για την απεικόνιση του έρωτα στον κινηματογράφο

Της Άνας Ταμπούκου

Στη γοττευτική πόλη της Καλαμάτας, στο φιλόξενο αμφιθέατρο «ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ» του Εργατικού Κέντρου πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία, από 21 έως 23 Οκτωβρίου 2016, το 29^ο Συνέδριο της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (Ο.Κ.Λ.Ε.) σε συνεργασία με τη Νέα Κινηματογραφική Λέσχη Καλαμάτας/FILMHOUSE, σε συνδιοργάνωση με την Περιφέρεια Πελοποννήσου, υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Όπως αναφέρθηκε και στο σύντομο χαιρετισμό του υπουργού κ. Αριστείδη Μπαλά, μετά από μία ιδιαίτερα επιτυχημένη και ζωντανή πορεία σχεδόν τριών δεκαετιών, σε διαφορετικές κάθε φορά πόλεις της Ελλάδας, το συνέδριο των Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας αποτελεί πλέον σημείο αναφοράς για την κινηματογραφική τέχνη αλλά και γενικότερα την πολιτιστική ζωή της χώρας, πυροδοτώντας καλλιτεχνικές ανησυχίες και ενθαρρύνοντας τις αισθητικές, πολιτιστικές και πολιτικές αντιπαραθέσεις μεταξύ των συμμετεχόντων και του κοινού.

Στο φθινοπωρινό αυτό κινηματογραφικό τριήμερο, περισσότερα από 100 άτομα, μέλη Κινηματογραφικών Λεσχών από την Αλεξανδρούπολη έως και την Κρήτη, αλλά και γενικότερα άνθρωποι του κινηματογράφου είχαν την ευκαιρία να συναντηθούν και να συζητήσουν για τον «Έρωτα στον Κινηματογράφο», παρακολουθώντας ένα πρόγραμμα πλούσιο σε εισηγήσεις, προβολές, αφιερώματα και τιμητικές εκδηλώσεις.

ΓΟΝΙΜΟ ΤΟ ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΛΙΜΑ

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί ότι στο πλαίσιο του συνεδρίου, αλλά πριν από την επίσημη έναρξή του, από 17 μέχρι και 20 Οκτωβρίου, πραγματοποιήθηκε ένα **παράλληλο πρόγραμμα**, στα πλαίσια του οποίου προβλήθηκαν ορισμένες από τις πιο πρωτοπόρες ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου (*Δάφνις και Χλόη* του Ορέστη Λάσκου και *Μικρές Αφροδίτες* του Νίκου Κούνδουρου), διεθνείς παραγωγές (*Η Αυγή* του Βίλχελμ Μουρνάου και *Ερωτική επιθυμία* του Γουόλφγκανγκ Καρ-Γουάι) καθώς επίσης και οι ταινίες: *Δεσμά αίματος* στη μνήμη του Νίκου Παναγιωτόπουλου και *Ο Έρωτας του Οδυσσέα* του Βασίλη Βαφέα, αγαπημένου σκηνοθέτη, αλλά και βασικού εισηγητή του συνεδρίου.

Το απόγευμα της Παρασκευής, λίγο πριν από την έναρξη εκδήλωση, το κλίμα μεταξύ συνέδρων και καλεσμένων «ζεστάθηκε» ιδιαίτερα με την παρουσίαση του μυθιστορήματος του Γιάννη Σολδάτου *Η Ευδοξία, ο Μίμης και τα κοράκια* στο καφέ-μπαρ «Μπουκαδούρα», με συντονιστή τον εκπαιδευτικό Μιχάλη Δημητρακόπουλο και ομιλητές τον σκηνοθέτη Σταύρο Τσακίρη, τη συγγραφέα Ειρήνη Σταματοπούλου και τη θεατρολόγο Δήμητρα Πετροπούλου.

ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΕ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Στο συνέδριο, οι εργασίες του οποίου ξεκίνησαν επίσημα το απόγευμα της Παρασκευής (21/10), απύθυναν χαιρετισμούς η Αντιπεριφερειάρχης Μεσσηνίας κ. Ελένη Αλειφέρη-Καραθανάση, η εκπρόσωπος της Νέας Κινηματογραφικής Λέσχης Καλαμάτας κ. Αναστασία Λιόκουρα καθώς και ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (Ο.Κ.Λ.Ε.) κ. Δημήτρης Καλαντίδης, ενώ ακόμα διαβάστηκε ο ιδιαίτερα θερμός χαιρετισμός του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού κ. Αριστείδη Μπαλά.

Το βράδυ της Παρασκευής ήταν κατά κύριο λόγο αφιερωμένο στα **40χρονα γενέθλια της Πανελληνίας Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου (Π.Ε.Κ.Κ.)**. Η Ο.Κ.Λ.Ε., μέσω του προέδρου της, απένειμε τιμητική πλακέτα στον πρόεδρο της Π.Ε.Κ.Κ. Ανδρέα Τύρο, ο οποίος με τη γνωστή γλαφυρότητα που χαρακτηρίζει τον λόγο του, αναφέρθηκε στην ιστορία και τη σημασία της Ένωσης αλλά και στην πολύ στενή σχέση μεταξύ Ο.Κ.Λ.Ε. και Π.Ε.Κ.Κ. δύο «αδελφών σωματείων με κοινή αφετηρία την κινηματογραφική τέχνη», όπως χαρακτηριστικά σχολίασε. Ο κ. Τύρος μαζί με τον γραμματέα της Ένωσης κ. Νέστορα Πουλάκο επιφύλαξαν μία «αποκάλυψη» στους συνέδρους. Συγκεκριμένα, γνωστοποίησαν τα αποτελέσματα πρό-

σφατς ψηφοφορίας των κριτικών της Ένωσης σχετικά με τις τρεις καλύτερες ελληνικές ταινίες των τελευταίων 40 χρόνων. Πρόκειται για τον *Θίασο* του Θόδωρου Αγγελόπουλου, τη *Γλυκιά συμμορία* του Νίκου Νικολαΐδη καθώς και τη *Φωτογραφία* του Νίκου Παπατάκη. Στο πλαίσιο της τιμητικής αυτής εκδήλωσης προβλήθηκε μία από τις σημαντικότερες ίσως ταινίες της σκηνοθετικής καριέρας του Γιώργου Πανουσόπουλου, *Οι απέναντι*, ταινία που συμπεριλαμβάνεται, άλλωστε, στην πρώτη δεκάδα των καλύτερων ταινιών, σύμφωνα με την προαναφερθείσα ψηφοφορία. Η πολύ ενδιαφέρουσα και ζεστή βραδιά της τελετής έναρξης συνεχίστηκε στο φουαγιέ του αμφιθεάτρου, όπου οι σύνεδροι πήραν μία πρώτη γεύση από τη θερμή καλαματιανή φιλοξενία.

Η τελετή λήξης του συνεδρίου πλαισιώθηκε από την **εκδήλωση που διοργανώθηκε προς τιμή του Μεσσήνιου κινηματογραφιστή Σάκη Μανιάτη** για τη συνολική προσφορά του στον κινηματογράφο και γενικότερα στην τέχνη. Στον τιμώμενο κινηματογραφιστή, η ΟΚΛΕ, μέσω του προέδρου της Δημήτρη Καλαντίδη, απένειμη τιμητική πλακέτα. Για τη ζωή και το έργο του μίλησε με ιδιαίτερα θερμά λόγια η ηθοποιός Δέσποινα Πάγκα αλλά και φίλοι και συνεργάτες του μέσω της προβολής μίας εξαιρετικά τρυφερής και συγκινητικής ταινίας που δημιούργησε ο ίδιος ο Σάκης Μανιάτης αποκλειστικά για το συνέδριο. Ακόμα, οι σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να δουν και να απολαύσουν την ταινία *Ε, Σταύρο! Ε, Μεχμέ!* (παραγωγής 1979, σε πρώτη προβολή για την Ελλάδα, αν και έχει προβληθεί σε αρκετές άλλες χώρες), για την οποία ο σημαντικός δημιουργός έκανε έναν πολύ ενδιαφέροντα σχολιασμό.

Αξίζει να αναφερθεί ότι πριν από την τιμητική εκδήλωση για τον Σάκη Μανιάτη, στον χώρο του αμφιθεάτρου «ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ» πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία το πολύ ενδιαφέρον **διαδραστικό εργαστήριο «Μαθαίνω τον εαυτό μου καλύτερα με ταινίες μικρού μήκους»**, με συντονιστή τον εκπαιδευτικό Θάνο Τσάπελη, πρόεδρο της πολύ δραστήριας Κινηματογραφικής Λέσχης Κω.

Η βραδιά της τελετής λήξης φιλοξενήθηκε στο ιδιαίτερα ζεστό περιβάλλον του μπαρ BABA YAGA, όπου σύνεδροι, προσκεκλημένοι και διοργανωτές είχαν την ευκαιρία να χαλαρώσουν πίνοντας ένα ποτό, ακούγοντας μουσική κινηματογράφου, ενώ ταυτόχρονα είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν σκηνές από την εμβληματική ταινία *Όσα παίρνει ο άνεμος*.

Κατά την τελευταία μέρα του όμορφου και δημιουργικού αυτού κινηματογραφικού τριήμερου, σε μία εξαιρετικά ηλιόλουστη και αισιόδοξη ατμόσφαιρα, η συντροφιά της **Ομάδας ΠΑΜΕ ΒΟΛΤΑ** οργάνωσε για τους συνέδρους μία πολύ ευχάριστη ξενάγηση στην κινηματογραφική Καλαμάτα καθώς και στο Ιστορικό Κέντρο της πόλης. Τέλος, μέσω μιας δεύτερης, εξίσου αξιόλογης ξενάγησης, οι σύνεδροι είχαν την τύχη να γνωρίσουν τον **αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Μεσσήνης**.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ ΣΕ ΠΡΩΤΟ ΠΛΑΝΟ

«**Ο Έρωτας στον κινηματογράφο**», ένα πράγματι πολυδιάστατο και πολυκινηματογραφημένο θέμα, αποτέλεσε τον κεντρικό άξονα του φετινού συνεδρίου. Από τον ελληνικό ως τον ευρωπαϊκό και αμερικανικό κινηματογράφο, από τον Μπουνιουέλ και τον Παρατζάνοφ ως τον Μπέργκμαν και τον Αντονιόνι, οι εισηγητές ανέπτυξαν τις απόψεις τους πυροδοτώντας μία πλούσια και με γόνιμο προβληματισμό συζήτηση ανάμεσα στους συνέδρους.

«Ο ερωτισμός στον κινηματογράφο είναι θρήνος, είναι ρέκβιεμ, δεν είναι άνοδος. Ο έρωτας δεν μπορεί να περιγραφεί, ο έρωτας βιώνεται στα κρυφά, στα μυστικά και στα σιωπηλά. [...] Αυτός που κάνει ερωτική τέχνη θρηνεί, είναι μία ακόμα πτώση από τον παράδεισο[...]», υποστήριξε ο σκηνοθέτης θεάτρου **Σταύρος Τσακίρης** στην εμπνευσμένη πράγματι εισήγησή του με τίτλο «**Η κινηματογραφική αφήγηση του έρωτα είναι θεατρικά εφικτή; Ένας πλάγιος λόγος για τη σχέση ή την απόσταση των δύο τεχνών**». Θεωρώντας ως πιο ερωτική στιγμή της τέχνης τη στιγμή της συνύπαρξης του καλλιτέχνη με τον θεατή, ο ταλαντούχος σκηνοθέτης έθεσε έντονα τον προβληματισμό σχετικά με τη δυνατότητα μεταφοράς θεατρικών έργων στον κινηματογράφο και αντίστροφα, παραθέτοντας και σχολιάζοντας με ιδιαίτερα γοητευτικό και γλαφυρό τρόπο μία σειρά παραδειγμάτων από μεταφορές θεατρικών -κυρίως- έργων στον κινηματογράφο, ενώ επισήμανε χαρακτηριστικά ότι «δεν μπορεί το κλειδί που ανοίγει τον κινηματογράφο να ανοίξει το θέατρο και αντίστοιχα εκείνο του θεάτρου να ανοίξει τον κινηματογράφο». Αναφερόμενος στα «μυστικά» των δύο αυτών τεχνών, ο κ. Τσακίρης, μεταξύ άλλων, υποστήριξε ότι το θέατρο είναι η τέχνη της «μη όρασης», δηλαδή ο κάθε θεατής νομίζει ότι είναι μόνος του βλέποντας τη δική του παράσταση, ενώ ο κινηματογράφος πρέπει να βρει έναν κώδικα που να λέει το ίδιο πράγμα σε όλους.

Με θέμα τη «**Συσχέτιση της εικόνας του ερωτικού σώματος στον κινηματογράφο και τη λογοτεχνία. Ο ρόλος της ερωτικής παρεκκλίσης**», η φιλόλογος-κριτικός λογοτεχνίας, κ. **Άννα Αφεντουλίδου**, ανέφερε ότι έχει γίνει και συνεχίζει να γίνεται πολύς λόγος για τη σχέση λογοτεχνίας και κινηματογράφου από τους θεωρητικούς των δύο τεχνών, υποστήριξε μάλιστα ότι το εν λόγω ερευνητικό ενδιαφέρον εστιάζεται σε δύο άξονες: ο πρώτος στρέφεται γύρω από τους τρόπους μεταφοράς ενός λογοτεχνικού έργου στον κινηματογράφο, ερευνώντας τα όρια, τους φραγμούς, τις δεσμεύσεις και τα κριτήρια αξιολόγησης που προκύπτουν, ενώ ο δεύτερος άξονας στρέφεται γύρω από τις αφηγηματικές τεχνικές, τις ομοιότητες και τις αποκλίσεις στους τρόπους της αφήγησης των δύο τεχνών. Ανα-

1. Τιμητική εκδήλωση για την ΠΕΚΚ - Ανδρέας Τύρος - Δημήτρη Καλαντίδη - Νέστορας Πουλάκος
2. Εκπρόσωποι των Κινηματογραφικών Λεσχών

φερόμενη στο ερωτικό σώμα, η κ. Αφεντουλίδου υποστήριξε ότι οι δύο τέχνες διαπιστώνεται να ακολουθούν ομόλογη πορεία. Από τη μια, η ευλογία και η κατάρα των λέξεων, το προνόμιο της λογοτεχνικής αφήγησης να βγαίνει από τη σιωπή αλλά και το αναπότρεπτο της απορρόφησής της από αυτήν, από την άλλη, η κινηματογραφική εικόνα αγωνιζόμενη να αιχμαλωτίσει τον χρόνο που -σαν άμμος- κυλά, προσπαθεί να αποτυπώσει την κίνηση, να σαγηνεύσει την αίσθηση του σώματος, για να σταθεί και να την από-τυπώσει. Το διακύβευμα είναι οι εικόνες να δραστηριο-ποιηθούν και οι λέξεις να απ-εικονίσουν, γι' αυτό και οι δύο επιζητούν την ανάσα της ερωτικής φαντασίωσης. Ολοκληρώνοντας την ομιλία της, η κ. Αφεντουλίδου σχολίασε μεταξύ άλλων: «το ερωτικό σώμα, μία εικόνα, η απόδοση της οποίας δυναστεύει ιδεοψυχαναγκαστικά όσο και διαχρονικά κάθε τέχνη με την έννοια και την αίσθησή του, τον αισθησιασμό ή την ψυχρότητά του, με τον τελετουργικό ή τον παιγνιώδη του τρόπο, μας σαγηνεύει και αιφνιδίως μας παραπλανά, μας καθησυχάζει και ταυτόχρονα μας αναγκάζει να επαγρυπνούμε: Τι είναι αυτό που μας καθορίζει; Τι είναι αυτό που μας πολιορκεί; Τι είναι αυτό που, ενώ απειλεί, μας γοητεύει; Είναι η τερατώδης πλευρά; Η ζωώδης βουλμία της επιθυμίας να κυριαρχήσουμε και να κυριαρχηθούμε; Ή μήπως είναι εν τέλει ο φόβος του θανάτου, ο φόβος της λήθης που προσπαθούμε όλοι να ξερκίσουμε;»

Η θεωρητικός κινηματογράφου, κ. **Ειρήνη Σταματοπούλου**, στην εισήγησή της με τίτλο «**Ο ερωτισμός ως ταυτότητα και ετερότητα: Ευρωπαϊκός και σύγχρονος αμερικανικός κινηματογράφος**», ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι στον ευρωπαϊκό μεταπολεμικό κινηματογράφο οι ήρωες επιδιώκουν τη δόμηση μίας φαντασιακής ταυτότητας μέσω της εξωστρεφούς συνήθως διαχείρισης των ερωτικών σχέσεων και μέσω της αντανάκλασής τους στον καθρέφτη του άλλου. Στον σύγχρονο, ανεξάρτητο κινηματογράφο, η κατάκτηση της ταυτότητας του υποκειμένου επιδιώκεται μέσω της προσέγγισης -ανταγωνιστικής πολλές φορές- του άλλου, και μέσω της αποδοχής και εσωτερικεύσης της ετερότητάς του. Εστιάζοντας στους ήρωες του κινηματογράφου τέχνης, η ομιλήτρια υποστήριξε ότι είναι καταδικασμένοι στη φυλακή του εγωκεντρισμού τους, που δημιουργείται από την ανικανότητα προσαρμογής του «εγώ» στις απαιτήσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος, από την παραφωνία και την ένταση ανάμεσα στο ιδεώδες και το πραγματικό. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες ήταν οι αναφορές και οι αναλύσεις της κ. Σταματοπούλου σε ταινίες όπως: *Με κομμένη την ανάσα* του Ζαν-Λικ Γκοντάρ, *Χιροσίμα αγάπη μου* του Αλέν Ρενέ, *Η φλόγα που τρεμοσβήνει* του Λουί Μάλ, *Επάγγελμα ρεπόρτερ* του Μικελάντζελο Αντονιόνι, *Περσόνα* του Ίνγκμαρ Μπέργκμαν, *Τα φτερά του έρωτα* του Βιμ Βέντερς, *Ο μαύρος κύκνος* του Ντάρντ Αρονόφσκι κ.λπ.

Στον μεγάλο Ρώσο σκηνοθέτη Παρατζάνοφ αναφέρθηκε ο κριτικός λογοτεχνίας, κ. **Κώστας Καλημέρης**, στην πολύ ενδιαφέρουσα εισήγησή του με τίτλο «**Ο έρωτας στον Παρατζάνοφ**», επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «Ο Παρατζάνοφ είναι ο πρώτος που κάνει performance on cinema και installation, μεταμορφώνοντας τον χώρο, δουλεύοντας το ασυνείδητο με χρώματα και λεπτομέρειες, αποβλέποντας στην αρμονία αντίθετων και ανόμοιων πραγμάτων. Πάνω απ' όλα, όμως, είναι ο ίδιος ερωτικό on που δημιουργεί τις συνθήκες για να φανεί η εμφυλοτότητα ως κυρίαρχο στοιχείο του υποκειμένου και της γλώσσας του, ενάντια σε κάθε κοινωνική κατασκευή. Στην ταινία του *Σκιές των ξεχασμένων προγόνων*, τοποθετώντας σχεδόν στην αρχή το τέλος μίας ερωτικής ιστορίας, ο εμπνευσμένος σκηνοθέτης κινεί την κάμερα σχεδόν χωρίς γκρο-πλάν και με έντονα χρώματα εισβάλλει στην παράδοση, αναγκάζοντάς την να χάσει το γραφικό και φοκλόρ χαρακτήρα της, να γίνει τελετουργία, δίνοντας προβάδισμα στο ανορθολογικό, ανοίγοντας τις νοοτροπίες, τις γλώσσες, τις αισθητικές, ενάντια στα κλισέ και τα στερεότυπα. Αυτό που έλκυε τον Ταρκόφσκι ήταν ακριβώς αυτή η "ονειρική λογική", "οι ποιητικοί συνειρμοί"».

Η κ. **Ράνια Αντωνίου**, υποψήφια διδάκτωρ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης - Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολο-

γίας, στην εισήγησή της με τίτλο «**Η ιδιόζουσα ερωτική σχέση μεταξύ της Tristana και του don Lope, μέσα από τον φακό του Luis Buñuel**», αναφέρθηκε αρχικά στην ερωτική ατμόσφαιρα των έργων του Μπουγιουέλ, επισημαίνοντας ότι ο σκηνοθέτης από την Καλάντα κατάφερε να μεταπλάσει ένα επιστολογραφικό, σχεδόν αδιάφορο μυθιστόρημα του Ισπανού συγγραφέα Benito Pérez Galdós, σε μια ταινία που κέντρισε και κεντρίζει ακόμα το ενδιαφέρον. Αφού η ομιλήτρια σχολίασε την ταινία αναφερόμενη ακόμα και σε σκηνές που δε γυρίστηκαν ή δε συμπεριλήφθηκαν στο τελικό μοντάζ, κατέληξε σε κάποια συμπεράσματα που συνοψίζονται, μεταξύ άλλων, στα εξής: Η Τριστάνα συνάπτει ερωτική σχέση με όλους τους άνδρες της ταινίας, με τον καθένα το κίνητρο είναι διαφορετικό και από τον καθένα παίρνει ό,τι μπορεί να της προσφέρει. Στην ταινία δεν παρουσιάζεται ο αγνός, ο πιστός, ο ανιδιοτελής, ο τρυφερός έρωτας, αλλά ο τιμωρός, ο καταστροφικός έρωτας που στρέφεται εναντίον όλων. Το δημιουργήμα σκοτώνει τον δημιουργό του και η ερωτική παρόρμηση είναι το υπομόχλιο. Ο έρωτας έχει πολλά πρόσωπα και δημιουργεί πλήθος καταστάσεων.

Ο κ. **Κωνσταντίνος Κυριακός**, αναπληρωτής καθηγητής της Ιστορίας του Θεάτρου και του Ελληνικού Κινηματογράφου - Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πατρών, στην εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και εμπειριστατωμένη εισήγησή του με τον ευφάνταστο τίτλο «**Η άκρα αριστερά του έρωτα: Οι ομοφυλόφιλες ταυτότητες στον ελληνικό κινηματογράφο**», ανέφερε ότι ο ομοφυλόφιλος χαρακτήρας εισάγεται στη μυθοπλασία των ελληνικών ταινιών αργοπορημένα και διστακτικά: για δεκαετίες εμφανίζεται ως κωμική φιγούρα και αυτή η απόστασή του από τα «σοβαρά είδη» μείωνε την «αξία» του προσώπου και αντανakλούσε τη δευτερεύουσα σημασία που του απέδιδε η ελληνική κοινωνία. Ακόμα, ο καθηγητής επισήμανε ότι κατά την πρώτη μεταπολιτευτική πενταετία εντοπίζονται ορισμένες εναλλακτικές κινηματογραφικές απεικονίσεις της σεξουαλικότητας, στις οποίες η ομοσεξουαλικότητα συνδυάζεται με τη μοντερνιστική κινηματογραφική έκφραση (Α. Βελισσαρόπουλος, Τ. Σπετσιώτης, Α. Αγγελίδη, Μ. Γαβαλά, Φ. Λιάππα, Δ. Μαυρίκιος, Δ. Σταύρακας). Στα χρόνια της κατάργησης της προληπτικής λογοκρισίας (δεκαετία του '80) αρχίζει μια αργή και επώδυνη πορεία προς την αναγνώριση της διαφοράς (Άγγελος του Γιώργου Κατακουζηνού), σε συνδυασμό με τα προβλήματα της ελληνικής ταυτότητας: άνδρες ως σύντροφοι και εραστές, αρρενωπότητα και γκέι κουλτούρα (ταινίες των Τ. Σπετσιώτη, Γ. Κόρρα και Χ. Βούπουρα). Από τις αρχές της δεκαετίας του '90, αναδύεται και στην ελληνική κινηματογραφία ένα ρεύμα αντίστοιχο με το διεθνές new queer cinema, όπου οι φιλικές αφηγήσεις εκφράζουν έναν εναλλακτικό, φορμαλιστικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος queer λόγο (Α. Μπιστικός, Κ. Γιάνναρης, Χ. Δήμας, Π. Κούτρας, Α. Φραντζής, Γ. Λάνθμος, Α. Ραχήλ Τσαγγάρη, Π. Ευ-

1. Παρουσίαση του βιβλίου του Γιάννη Σολδάτου
2. Τιμητική εκδήλωση για τον Σάκη Μανιάτη - Σάκης Μανιάτης - Δημήτρης Καλαντιδής

αγγελίδης). Τέλος, ο κ. Κυριακός υποστήριξε ότι η μετάβαση από τη χλεύη, τη συντριβή της προσωπικότητας και την κοινωνική αποξένωση (*Άγγελος*) στη δυναμική της διαφοράς ως στρατηγικής της επιβίωσης (*Στρέλλα*) υπήρξε αντικείμενο συγκρούσεων και επικρίσεων. Η εγγραφή της ομοφυλοφιλίας εντοπίζεται ως συνθήκη του πάσχειν, ως έκφραση των κοινωνικών δικαιωμάτων διαλογικής επιχειρηματολογίας, ως ελευθέρια και τεκμηριωμένη αφετηρία αποποινικοποίησης, αξιοσημείωτα χρωματισμένης από το πάθος της αποδοχής.

Ακολούθησε μία σύντομη παρέμβαση του σκηνοθέτη κ. **Βασίλη Βαφέα** με τίτλο «*Περί έρωτος και φόβου*», στο πλαίσιο της οποίας έγινε ένας σύντομος σχολιασμός για την ταινία του *Ο έρωτας του Οδυσσέα*, μία ταινία που σχετίζεται με τον έρωτα και τον φόβο, με τον φακό να ακολουθεί την άσκοπη περιπλάνηση στην Αθήνα ενός μικροαστού που έχει απολυθεί, τη γνωριμία του με μία νέα κοπέλα, που ουσιαστικά συμβολίζει τη χαμένη του νιότη. Ο αγαπητός σκηνοθέτης αναφέρθηκε ακόμα στην καινούρια του ταινία με τον τίτλο *Ρισάλτο*, η κεντρική ιδέα της οποίας αναφέρεται στο πώς οι νέοι, που είναι γεμάτοι όνειρα και ενέργεια, συνθλιβονται κάτω από το βάρος της οικογένειάς τους και της κοινωνίας. Ο πρωταγωνιστής της ταινίας προσπαθεί να βρει την ισορροπία μέσα από την ερωτική αναζήτηση, που κι αυτή όμως θα τον οδηγήσει σε μονοπάτια δύσβατα, καθώς «*το γαρ πολύ του έρωτος γεννά παραφροσύνη*», όπως χαρακτηριστικά ανέφερε στο τέλος της ομιλίας του ο κ. Βαφέας.

Το πρόγραμμα του συνεδρίου ολοκληρώθηκε με την εισήγηση του κ. **Γιάννη Σολδάτου**, «*Ελληνικός κινηματογράφος: Η μετατροπή της κοινωνικής ταινίας σε κοινωνικό μέλο, σε "ρεαλιστική" ταινία και, τέλος, σε ταινία σεξ*». Ο γνωστός συγγραφέας και σκηνοθέτης, με τον χειμαρρώδη λόγο του, ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι είναι ελάχιστες οι αυτόνομες κοινωνικές ταινίες, απαλλαγμένες από

μελοδραματικά κλισέ και ακρότητες, επισημαίνοντας ότι, όταν περί τα τέλη της δεκαετίας του '60 τα κοινωνικά στοιχεία άρχισαν να υπερισχύουν των μελοδραματικών, κυρίως με το ξεκίνημα του νέου ελληνικού κινηματογράφου, τότε εμφανίστηκε η πολιτική ταινία. Ο κ. Σολδάτος τόνισε ακόμα ότι οι όροι «κοινωνία» και «λαός» δε χρησιμοποιήθηκαν με την έννοια που τους δίνουν οι κοινωνιολόγοι, αλλά ρίχτηκαν κι αυτοί στη «σκακίερα της μοίρας». Η κοινωνία ήταν εξ ορισμού διεφθαρμένη, δηλαδή από τη γέννα της. Στο σημείο αυτό ο ομιλητής αναφέρθηκε στον όρο «ρεαλισμός», υποστηρίζοντας ότι κατόντησε να σημαίνει περισσότερο το αντίθετό του, παρά αυτό που γνωρίζουμε από την κοινωνιολογία και την ιστορία της τέχνης. Έτσι, κάποια στιγμή θεωρήθηκαν ρεαλιστικές οι ταινίες που πρόσφεραν στον θεατή βία και σεξ, με συνεπακόλουθο να χαρακτηριστούν από τις ηθικοπλαστικές λογοκρισίες «ακατάλληλες» για ανηλίκους. Η εισήγηση πλαισιώθηκε από σύντομους σχολιασμούς σε μία σειρά ελληνικών ταινιών ερωτικού περιεχομένου, επισημαίνοντας παράλληλα ότι κατά τα προχρονικά χρόνια οι ταινίες ήταν σχετικά σεμνότυφες. Το σκηνικό άλλαξε σιγά-σιγά, όταν ο κορεσμός και η ηλεόραση εμφανίσθηκαν σαν απειλή της κινηματογραφικής αίθουσας, από την οποία το κοινό είχε πια άλλες απαιτήσεις. Προχωρώντας προς τη δεκαετία του '70, ο φακός άρχισε να πλησιάζει όλο και περισσότερο το ανθρώπινο σώμα, οι υποθέσεις των ταινιών όλο και συντόμευαν, ενώ η φράση «εγχώριο σεξ της σειράς» ήταν ο συνηθής χαρακτηρισμός.

Στο πλαίσιο της παρουσίασης των εισηγήσεων που έγιναν κατά τη δεύτερη ημέρα της κινηματογραφικής συνάντησης, αξίζει να σημειωθεί ότι οι σύνεδροι είχαν ακόμα την ευκαιρία να παρακολουθήσουν και να απολαύσουν ένα εικοσάλεπτο βίντεο με θέμα: «*Ανθολογία από σημαντικές ερωτικές σκηνές του παγκόσμιου κινηματογράφου*».

Εργαστήριο - Θάνος Τσάπелиς.

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΕΠΙΛΟΓΟ

Το παραπάνω κείμενο αποτελεί ένα εγχείρημα ώστε να αποτυπωθεί, κατά κάποιον τρόπο, το περιεχόμενο και το στίγμα του 29^{ου} Συνεδρίου της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας. Μέσα από μία σειρά εισηγήσεων από διακεκριμένους Έλληνες σκηνοθέτες, συγγραφείς, πανεπιστημιακούς, ιστορικούς και κριτικούς του κινηματογράφου προσφέρθηκε ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον κριτικό βλέμμα για τον τρόπο με τον οποίο ο έρωτας απεικονίζεται στον κινηματογράφο.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση, παρατίθεται ως επίλογος ένα γοητευτικό απόσπασμα από τον χαιρετισμό στο συνέδριο του κ. Αριστείδη Μπαλτά: «Επειδή η εικόνα του έρωτα δίνει μορφή και λάμψη στην εύθραυστη εγχοσμότητα του καθενός και της καθεμίας από εμάς, το φετινό συνέδριο αποτέλεσε μία πρώτη τάξεως ευκαιρία, ώστε να συζητηθεί η επίδραση του έρωτα και της επιθυμίας στις συνειδήσεις και στο σώμα των θεατών, προκαλώντας τους να τη συνδέσουν με τις εικόνες και τα σημεία που διαπερνούν κάθε έργο».

«ΤΟ ΣΙΝΕΜΑ
ΜΠΟΡΕΙ
ΝΑ ΓΙΝΕΙ
ΚΑΙ... ΟΜΑΔΙΚΟ
ΑΘΛΗΜΑ»

ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ
ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ
ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΣΤΟ 39ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

Της *Βιργινίας Στεφανοπούλου*

Η *ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ*, η μικρού μήκους ταινία μυθοπλασίας του Κινηματογραφικού Εργαστηρίου της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης, κέρδισε κριτικούς και κοινό και έλαβε «Εύφημο Μνεία» στο 39ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας. Ήταν η ταινία που γοήτευσε τους θεατές και συζητήθηκε πολύ στην όμορφη μακεδονική πόλη. Ήταν η έκπληξη του Φεστιβάλ, όπως φάνηκε και στις κριτικές κάποιων ειδικών:

Όσο για την ευχάριστη έκπληξη του φετινού φεστιβάλ, ήταν δίχως άλλο το συλλογικό έργο «Ρήξη τυμπάνου» που σκηνοθέτησε το Κινηματογραφικό Εργαστήρι της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης, ένα ευφυές σε σύλληψη ψευδο-ντοκιμαντέρ που μας έκανε να γελάσουμε και να πιστέψουμε ότι το σινεμά μπορεί να γίνει και... ομαδικό άθλημα, έγραψε στο περιοδικό Αθηνόραμα ο Γιάγκος Αντίοχος.

Ρήξη τυμπάνου

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Σενάριο - Σκηνοθεσία
ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΒΟΤΣΟΣ και ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΙΦΤΣΗΣ
Φωτογραφία - Ήχος
ΣΤΑΘΗΣ ΓΑΛΑΖΟΥΛΑΣ
Μοντάζ - Μιξάζ
ΞΕΝΟΦΩΝ ΛΑΤΙΝΑΚΗΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΕΚΤΕΛΕΣΗ

ΘΟΔΩΡΗΣ ΜΟΥΜΟΥΛΙΔΗΣ

ΕΠΑΙΞΕ

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ (ΩΤΙΣ ΑΚΟΥΕΤΩ)

ΕΜΦΑΝΙΣΤΗΚΑΝ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΩΤΗΡΧΟΥ
ΝΤΙΝΑ ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΟΝΩΝΑΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΑΝΤΙΔΗΣ
ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΓΙΑΝΝΙΟΣ
ΜΑΡΙΛΗ ΚΟΥΚΙΑ
ΟΛΙΑ ΜΠΑΡΔΑΚΗ
ΕΛΕΝΗ ΣΤΕΦΑΝΗ
ΚΛΕΙΩ ΒΑΛΑΣΗ
ΕΥΑ ΣΤΙΒΑΚΤΑΚΗ
ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΧΛΑ
ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΤΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΡΕΩΝ ΚΡΥΩΝΑΣ
ELIGERTA MANCE

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΤΣΟΝΩΝΑ ΜΑΡΙΑ
ΤΑΒΛΑΡΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ

ΒΑΛΑΣΗ ΚΛΕΙΩ
ΒΑΜΒΑΔΕΛΗ ΛΩΡΑΝΣ
ΒΡΟΥΒΑΚΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ ΤΖΕΝΗ
ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΚΙΣΣΑΜΙΤΑΚΗΣ ΜΑΝΟΛΗΣ
ΚΟΤΤΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ
ΚΟΥΚΙΑ ΜΑΡΙΛΗ
ΜΙΚΡΩΝΗ ΣΙΑ
ΜΠΑΡΔΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑ
ΠΑΝΑΓΟΥ ΓΙΟΥΛΑ
ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΝΤΙΝΑ
ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΒΙΡΓΙΝΙΑ
ΣΤΙΒΑΚΤΑΚΗ ΕΥΑ
ΣΩΤΗΡΧΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΤΑΜΠΟΥΚΟΥ ΑΝΝΑ
ΤΣΟΝΩΝΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΦΩΤΗΣ
ΧΡΟΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΗ ΕΛΕΝΗ
ΤΣΙΧΛΑ ΜΑΡΙΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ (ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
6ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ)
ΣΤΑΘΗ ΕΛΕΝΗ (ΩΡΛ ΙΑΤΡΕΙΟ)
SHEILA KERINS

ΜΟΥΣΙΚΗ

J. S. BACH («CELLO SUITES NO. 1-6»)
ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΥ («ΠΕΡΣΕΣ», «ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ»)
THE TIGER LILLIES («THOUSAND VIOLINS»)

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΘΟΔΩΡΗΣ ΜΟΥΜΟΥΛΙΔΗΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
COPYRIGHT 2016

Ο Μανόλης Κρανάκης έγραψε στο *Flix*: Δεν είναι η πρώτη φορά που το Φεστιβάλ Δράμας φιλοξενεί στο Διαγωνιστικό του Τμήμα ταινίες φτιαγμένες συλλογικά από Κινηματογραφικές Λέσχες ή Κινηματογραφικά Εργαστήρια ανά την Ελλάδα. Συνήθως οι ταινίες αυτές είναι άτεχνα, φτιαγμένα με αγάπη δείγματα του πάθους ερασιτεχνών για το σινεμά, που κανονικά δε θα έπρεπε να βρίσκονται σε διαγωνισμό με επαγγελματίες, αφού η άδικη σύγκριση αποβαίνει πάντοτε εις βάρος των ιδίων. Ω, τι έκπληξη, λοιπόν που η «Ρήξη τυμπάνου» του Κινηματογραφικού Εργαστηρίου Ηλιούπολης είναι ό,τι πιο απολαυστικό έχουμε δει μέχρι στιγμής στο 39ο Φεστιβάλ Δράμας, ένας θριάμβος του κωμικού timing ποτισμένος με ισχυρές δόσεις σουρεαλισμού, πηγαίος τρέλας και μιας μελαγχολίας που αρχίζει και τελειώνει στην φευδό-κι-όμως-αληθινή περσόνα του πρωταγωνιστή του. Φυσικά και αυτός ο άνθρωπος που κυνηγάει ήχους στην Αθήνα και τη Νέα Υόρκη, σίγουρος πως έχει ανακαλύψει μολυσμένες συχνότητες σταλμένες από ένα άλλο σύμπαν (!) στη Γη, δεν υπάρχει. Αλλά, έλα που η αφοπλιστική του εξομολόγηση στην κάμερα είναι ό,τι πιο απολαυστικά αληθινό θα «ακούσετε» αυτές τις μέρες για το σύγχρονο χάος. *Εύγε!*

Η *Ρήξη τυμπάνου* ήταν το επιστέγασμα της διαδικασίας αλλά και το εργαλείο εκμάθησης των βασικών στοιχείων της γλώσσας του κινηματογράφου στο Κινηματογραφικό Εργαστήριο της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης που λειτούργησε από τον Νοέμβριο

*Εργαστήριο της ΚΑΗ -
Από τα γυρίσματα της ταινίας*

του 2014 έως το φθινόπωρο του 2015, με τη συμμετοχή 37 ατόμων υπό την καθοδήγηση των σκηνοθετών Άγγελου Κοβότσου και Σπύρου Τσιφτή και του μοντέρ Ξενοφώντα Λατινάκη.

Στόχος του εργαστηρίου, όπως τον είχε περιγράψει στο ξεκίνημα ο Άγγελος Κοβότσος, ήταν «να γνωρίσουν οι συμμετέχοντες όλα τα στάδια μιας κινηματογραφικής παραγωγής, από τη σύλληψη της ιδέας μέχρι την προβολή της ταινίας, μαθαίνοντας να χρησιμοποιούν όλα τα εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου». «Οι συμμετέχοντες θα γράψουν, θα κινηματογραφήσουν και θα μοντάρουν», είχε πει χαρακτηριστικά. Και πράγματι, όλοι όσοι πήραμε μέρος στο γοητευτικό αυτό ταξίδι της δημιουργίας προσπαθήσαμε, πειραματιστήκαμε, συνεργαστήκαμε, παραγάγαμε έργο και γευτήκαμε τη χαρά και τη συγκίνηση αλλά και την ανησυχία και το άγχος για το αποτέλεσμα.

Η απόφαση να κάνουμε ταινία την πρωτότυπη και σουρεαλιστική, αλλά ασαφή και δυσνόητη ιδέα του Φώτη Φωτιάδη, που -ομολογουμένως- μας πείδωσε πολύ μέχρι να γίνει ολοκληρωμένο σενάριο, αποδείχτηκε σωστή γιατί, όπως φάνηκε και στο φεστιβάλ, το κοινό έχει ανάγκη το διαφορετικό, το αντισυμβατικό και το κωμικό στοιχείο, που κατά κανόνα απουσιάζουν από τη μικρού μήκους ελληνική κινηματογραφική παραγωγή.

Στην επιτυχία της *Ρήξης τυμπάνου*, εκτός από την εμπνευσμένη καθοδήγηση των δύο δασκάλων, των σκηνοθετών Άγγελου Κοβό-

τσου και Σπύρου Τσιφτή, ιδιαίτερα σημαντική ήταν η συμβολή του εικονολήπτη Στάθη Χαλαζούλα με την επιτυχημένη φωτογράφιση και τον ενδεδειγμένο ήχο, και του μοντέρ Ξενοφώντα Λατινάκη, που με το έξυπνο μοντάζ κατάφερε να κρατήσει τις ισορροπίες σ' αυτό το δύσκολο μείγμα φαντασίας και πραγματικότητας, ώστε η ταινία να μην αποβεί μη αληθοφανής ή/και γελοία.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, όμως, ότι χωρίς τον ίδιο τον Φώτη ως πρωταγωνιστή δε θα είχε την ίδια τύχη το εγχείρημά μας. Αυτός, με τη μοναδικότητα της παρουσίας, της έκφρασης, του ύφους του, έκανε πειστική την ύπαρξη του «φευγάτου» επιστήμονα, ο οποίος προσπαθεί να ανακαλύψει τις υπερκόσμιες συχνότητες που αναστατώνουν τον κόσμο μας. Επίσης, με το να γυρίσει κάποιες σκηνές στη Νέα Υόρκη, όπου πήγε για προσωπικούς λόγους, έδωσε ευρύτερη διάσταση στην ταινία.

Πολλά μπράβο, λοιπόν, σε όλους τους παραπάνω, σε όλη την ομάδα που εργάστηκε με κέφι και υπευθυνότητα, στον Θοδωρή Μουμουλίδη που είχε τον φόρτο του γενικού συντονισμού και, βέβαια, στην πρωτοπόρα Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης που, με την πλούσια και πολύπλευρη δράση της, αποδεικνύει συνεχώς ότι κινηματογραφική λέσχη σημαίνει όχι μόνο αγάπη για τον κινηματογράφο, συνεργατικότητα, προβολές ταινιών αλλά και βαθύτερη γνώση της αισθητικής και της τεχνικής του καθώς και καλλιτεχνική δημιουργία.

«Κινηματογράφος για πάντα»

Η ραδιοφωνική εκπομπή της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης

Για πέμπτη χρονιά εξέπεμψε η εκπομπή της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης «Κινηματογράφος για πάντα» μέσω του [ilioupolisonair](http://www.ilioupolisonair.gr). Είναι διαδικτυακός ραδιοφωνικός ιστότοπος στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.ilioupolisonline.gr/radio/index.html>. Η εκπομπή είναι ζωντανή και όταν τελειώνει αποθηκεύεται σε ειδικά αρχεία, οπότε μπορείτε να την ακούσετε την ημέρα και ώρα που επιθυμείτε μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή κάθε είδους (PC, laptop, notebook, tablet, smartphone).

Την εκπομπή επιμελούνται και παρουσιάζουν μέλη της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης. Κατά τη διάρκεια της χρονιάς 2015-2016, τα μέλη της Λέσχης που αφιερώθηκαν στο όμορφο αυτό καθήκον ήταν οι Θανάσης Τσακίρης και Δέσποινα Βρουβάκη.

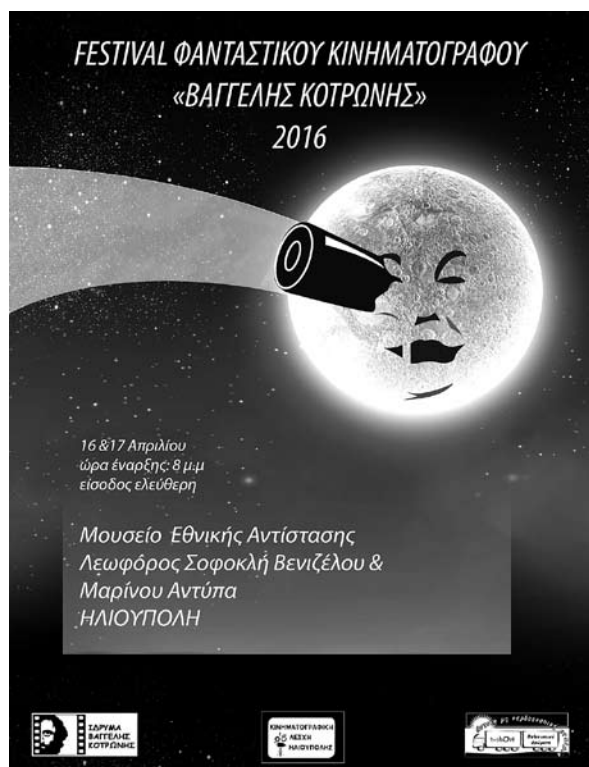
Οι εκπομπές περιλάμβαναν την παρουσίαση των προβολών και των δραστηριοτήτων της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης, των νέων ταινιών και των κινηματογραφικών εκδηλώσεων κάθε εβδομάδας, τη συνοπτική εξιστόρηση της εξέλιξης των εθνικών κινηματογραφιών της Δυτικής Ασίας καθώς και συνεντεύξεις-συζητήσεις με συντελεστές (σκηνοθέτες

Φεστιβάλ Φανταστικού Κινηματογράφου 2016

Επιμέλεια: *Νώντας Σαρλής*

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ «ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΤΡΩΝΗΣ», ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ T-SHORT ΣΤΙΣ 16 ΚΑΙ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016

- Προβολή δεκαοκτώ ελληνικών ταινιών μικρού μήκους Φανταστικού Κινηματογράφου παραγωγής 2015
- Απονομή πέντε βραβείων και δεκατριών τιμητικών διακρίσεων

Όπως κάθε χρόνο, οργανώθηκε και φέτος, το Σάββατο 16 και την Κυριακή 17 Απριλίου 2016, στο Μουσείο Εθνικής Αντίστασης (Σοφοκλή Βενιζέλου και Μαρίνου Αντύπα, Ηλιούπολη) το **31ο Φεστιβάλ Φανταστικού Κινηματογράφου**, από το Ίδρυμα «ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΤΡΩΝΗΣ», την t-short και την Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης.

Η φετινή διοργάνωση ήταν ιδιαίτερα φορτισμένη συγκινησιακά, καθώς προσφατά έφυγε από κοντά μας η αγαπημένη φίλη και μέλος του Δ.Σ. του Ίδρυματος «ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΤΡΩΝΗΣ», Ελένη Βασιλείου. Κατά την τελετή απονομής των βραβείων του Φεστιβάλ, οργανώθηκε ειδικό αφιέρωμα με προβολή της ταινίας του Γεράσιμου Κοκκίνη **REQUIEM**, παραγωγής 1986, στην οποία συμπρωταγωνιστούσε η Ελένη Βασιλείου. Γι' αυτό, το Ίδρυμα «ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΤΡΩΝΗΣ» έδωσε στη φετινή διοργάνωση ένα επιπλέον βραβείο τιμώντας τη μνήμη της.

Επίσης, η φετινή διοργάνωση εντάχθηκε στις εκδηλώσεις του Δήμου Ηλιούπολης για τη συμπλήρωση 53 χρόνων από την ίδρυσή του.

Στην απονομή των βραβείων, τόσο ο Πρόεδρος του Ίδρυματος «ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΤΡΩΝΗΣ», Νώντας Σαρλής, όσο και ο Πρόεδρος της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης, Δημήτρης Καλαντίδης, τόνισαν την ιδιαίτερη σημασία του Φεστιβάλ για τους δημιουργούς ταινιών μικρού μήκους Φανταστικού Κινηματογράφου. Παράλληλα ο Δήμαρχος Ηλιούπολης, κ. Βασίλης Βαλασόπουλος, εκφράζοντας την ευαρέσκειά του προς το Φεστιβάλ και τους νέους κινηματογραφιστές Φανταστικού Κινηματογράφου, καθιέρωσε τη στήριξη των Βραβείων Σκηνοθεσίας και Κοινού του Φεστιβάλ με οικονομική ενίσχυση.

οι ταινίες

Προβλήθηκαν συνολικά και τις δύο μέρες 18 ταινίες παραγωγής 2015 με την εξής σειρά:

ΣΑΒΒΑΤΟ 16/4/2016

1. **ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΧΗ** (Νίκος Κουρού)
2. **ΠΡΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ** (Σπύρος Μαντζαβίνος)
3. **ΑΦΤΕΡΑΔΙΚΟ** (Παναγιώτης Ποντικίδης)
4. **ΑΘΩΟΣ ΚΟΣΜΟΣ** (Γιώργος Καμαρινός)
5. **ΤΟ ΔΕΙΠΝΟ** (Δημήτρης Αργυρίου)
6. **ΙΕΡΟ ΣΩΜΑ** (Αντώνης Μανδρανής)
7. **ΚΑΝΕ ΜΟΥ LIKE** (Μιχάλης Καρπουζάς, Μίνα Μπάτν και Ελπίδα Μυριδάκη)
8. **EYE CANDY** (Δημήτρης Βαβάτσος)
9. **ΜΙΑ ΜΑΓΙΣΣΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ** (Μιχάλης Μαθιουδάκης)
10. **FEMDOM** (Κωνσταντίνος Στραγαλινός)

ΚΥΡΙΑΚΗ 17/4/2016

1. **E-SOCIAL** (Ναταλία Λαμπροπούλου)
2. **ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ 43** (Αλέξης Λαζαρίδης)
3. **Ο ΣΠΟΡΟΣ** (Ιφιγένεια Κοτσώνη)
4. **INNER LAND** (Βίβιαν Παπαγεωργίου)
5. **ΟΜΟΡΦΑ ΧΡΟΝΙΑ** (Κυριάκος Αναστασίου)
6. **ΔΙΑΛΕΞΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΣΟΥ** (Πέτρος Φλωράκης)
7. **DURCKNESS** (Άρης Δεληγιαννίδης)
8. **FIREFLY** (Γιώργος Σουμελίδης)

η κριτική επιτροπή

1. **ΣΤΕΛΛΑ ΜΠΕΛΕΣΗ** (σκηνοθέτις, Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής)
2. **ΑΛΕΞΗΣ ΚΟΜΝΑΚΟΣ** (σκηνοθέτης, περσινός βραβευμένος του Φεστιβάλ)

3. **ΦΑΙΔΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ** (σκηνοθέτις)
4. **ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΜΑΓΟΥΛΑΣ** (μοντέρ)
5. **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΑΚΟΣ** (σκηνοθέτης)
6. **ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΒΡΟΥΒΑΚΗ** (μέλος της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης)
7. **ΘΟΔΩΡΗΣ ΜΟΥΜΟΥΛΙΔΗΣ** (μέλος της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης)

τα βραβεία

Απονεμήθηκαν τα εξής Βραβεία και Τιμητικές Διακρίσεις:

1. **1° ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΑΛΥΤΕΡΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ** (Βραβείο «ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΤΡΩΝΗΣ») στην ταινία **Ο ΣΠΟΡΟΣ** της **ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΚΟΤΣΩΝΗ**.
2. **2° ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΑΛΥΤΕΡΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ** (Βραβείο «ΝΙΝΑ ΚΟΤΡΩΝΗ») στην ταινία **INNERLAND** της **ΒΙΒΙΑΝ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**.
3. **3ο ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΑΛΥΤΕΡΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ** (Βραβείο «ΕΛΕΝΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ») στην ταινία **DURCKNESS** του **ΑΡΗ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΙΔΗ**.
4. **ΒΡΑΒΕΙΟ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑΣ** στην **ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΚΟΤΣΩΝΗ** για την ταινία **Ο ΣΠΟΡΟΣ**.
5. **ΒΡΑΒΕΙΟ ΣΕΝΑΡΙΟΥ** στην **ΒΙΒΙΑΝ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ** για την ταινία **INNERLAND**.
6. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ** στον **ΣΤΕΛΙΟ ΠΙΣΣΑ** για την ταινία **Ο ΣΠΟΡΟΣ**.
7. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΟΝΤΑΖ** στον **ΑΡΗ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΙΔΗ** για την ταινία **DURCKNESS**.
8. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΗΧΟΥ** στον **ΣΩΤΗΡΗ ΛΑΣΚΑΡΗ** για την ταινία **INNERLAND**.
9. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ** στον **ΝΙΚΟΛΑ ΚΟΥΜΠΙΟ** για την ταινία **ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ 43**.
10. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ SOUND DESIGN** στον **ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΠΕΤΡΕΛΗ** για την ταινία **DURCKNESS**.
11. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΣ** στον **ΔΗΜΗΤΡΗ ΖΙΑΚΑ** για την ταινία **Ο ΣΠΟΡΟΣ**.

12. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ** στις **ΛΙΝΑ ΜΟΤΣΙΟΥ** και **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΓΙΑΝΝΑΚΑΔΡΟΠΟΥΛΟΥ** για την ταινία **Ο ΣΠΟΡΟΣ**.
13. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ SPECIAL EFFECTS** στον **ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΥΔΑ** για την ταινία **DURCKNESS**.
14. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΑΚΙΓΙΑΖ** στην **ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΗΤΑ ΝΤΥΛΑΚ** για την ταινία **EYE CANDY**.
15. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ Α΄ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΡΟΛΟΥ** στην **ΓΙΟΥΛΙΚΑ ΣΚΑΦΙΔΑ** για την ταινία **Ο ΣΠΟΡΟΣ**.
16. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ Β΄ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΡΟΛΟΥ** στην **ΤΖΟΥΣ ΕΥΕΙΔΗ** για την ταινία **E-SOCIAL**.
17. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ Α΄ ΑΝΔΡΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ** στον **ΜΑΝΟ ΠΑΠΑΔΑ** για την ταινία **ΜΙΑ ΜΑΓΙΣΣΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ**.
18. **ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ Β΄ ΑΝΔΡΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ** στον **ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΙΑΤΑ** για την ταινία **ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ 43**.

Στο **ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ 2016** απονεμήθηκαν επίσης:

1. Το **ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΟΙΝΟΥ** με βάση τη σχετική ψηφοφορία του κοινού στην ταινία **INNERLAND** της **ΒΙΒΙΑΝ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**.
2. Το **ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΟΙΝΟΥ** του Φεστιβάλ 2015 στην ταινία **THE NOIR PROJECT** του **ΓΡΗΓΟΡΗ ΒΑΡΔΑΡΙΝΟΥ** με

- βάση την ψηφοφορία στο site www.bigbang.gr, όπου φιλοξενούνται όλες οι ταινίες του Φεστιβάλ για ένα χρόνο, δίνοντας την δυνατότητα σε όποιον ενδιαφέρεται να τις δει, να τις σχολιάσει και να ψηφίσει για το σχετικό βραβείο.
3. Από την προβολή του Φεστιβάλ 2015, που διοργανώθηκε από την Κινηματογραφική Λέσχη Μεσολογγίου, απονεμήθηκε το **ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΟΙΝΟΥ** στον **ΓΡΗΓΟΡΗ ΒΑΡΔΑΡΙΝΟ** για την ταινία **THE NOIR PROJECT**.
 4. Επίσης, στον **ΓΡΗΓΟΡΗ ΒΑΡΔΑΡΙΝΟ** για την ταινία του **THE NOIR PROJECT**, απονεμήθηκε το **ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΟΙΝΟΥ** από την προβολή του Φεστιβάλ του 2015, που διοργανώθηκε από την Κινηματογραφική Λέσχη Αργινίου.

Εκτός από το site www.bigbang.gr, στο οποίο θα βρίσκονται από 1ης Μαΐου και για ένα χρόνο όλες οι ταινίες, το Φεστιβάλ Φανταστικού Κινηματογράφου 2016 θα συνεχίσει με επαναληπτικές προβολές όλου του προγράμματος των δύο ημερών σε διάφορες επαρχιακές πόλεις. Τα **ΒΡΑΒΕΙΑ ΚΟΙΝΟΥ** των προβολών αυτών θα απονεμηθούν στην επόμενη διοργάνωση, στο **ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ 2017**.

19th

OLYMPIA
INTERNATIONAL
FILM
FESTIVAL
for Children &
Young People

PYRGOS

3-10

DECEMBER

2016

&

16th CAMERA
ZIZANIO

Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας

για παιδιά και νέους

ΕΝΑ ΝΕΑΝΙΚΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΞΕΦΑΝΤΩΜΑ

Της Βιργινίας Στεφανοπούλου

Κάθε χρόνο, την πρώτη εβδομάδα του Δεκεμβρίου στον Πύργο Ηλείας λαμβάνει χώρα ένα ασυνήθιστο πανηγύρι. Δεν έχουμε δει άλλο φεστιβάλ κινηματογράφου με τόσο συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και των ξένων επισκεπτών που -στην προκειμένη περίπτωση- είναι νέοι, μαθητές, εκπαιδευτικοί ούτε τέτοια εορταστική ατμόσφαιρα. Οι χώροι του σφύζουν από ζωή, νεανική ζωντάνια, ομορφιά, ενθουσιασμό και πάνω απ' όλα δημιουργικότητα. Αυτή είναι και η διαφορά του από τα συμβατικά πανηγύρια- σ' εκείνα δεσπόζει η διασκέδαση, εδώ η δημιουργία.

Παιδιά όλων των ηλικιών από διάφορες χώρες συμμετέχουν σε κινηματογραφικά εργαστήρια, σκηνοθεσίας, σεναρίου, μοντάζ, φωτογραφίας, κινουμένων σχεδίων, ακόμα και στη δημιουργία ταινίας από κινητό τηλέφωνο και μισούνται στα μυστικά της έβδομης τέχνης από καταξιωμένους Έλληνες και ξένους κινηματογραφιστές. Μαθητές και φοιτητές δίνουν καθημερινά την εικόνα του Φεστιβάλ μέσα από διαδικτυακό blog και από τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό με ρεπορτάζ, συνεντεύξεις, κριτικές, σχόλια κ.λπ. Ομάδες παιδιών από πολλά μέρη του κόσμου συνεργάζονται, ανταλλάσσουν απόψεις, επινοούν θέματα και ξεκύνονται κάθε μέρα στις πλατείες και στους δρόμους της πόλης με κάμερες κάνοντας ρεπορτάζ, αυτοσχεδιάζοντας και συγκεντρώνοντας υλικό, το οποίο, αφού μοντάρουν με τη βοήθεια των ειδικών, δείχνουν το βράδυ στο κοινό. Είναι τα «Daily News» της Camera Zizanio, το πιο δημοφιλές καθημερινό πεντάλεπτο, όπου με χαρά απολαμβάνουν το αποτέλεσμα της ομαδικής εργασίας τους βλέποντας στην οθόνη φίλους, συμμαθητές, συμπολίτες αλλά και τους εαυτούς τους σε διάφορα ενσταντανέ. Κατά τη διάρκεια των υπόλοιπων προβολών, όσοι έχουν την τιμή να είναι μέλη κριτικών επιτροπών παρακολουθούν με καμάρι αλλά και προσοχή τις ταινίες, αφού έχουν την ευθύνη της αιτιολόγησης κάθε βραβείου που θα απονείμουν, ενώ το υπόλοιπο νεανικό κοινό συμμετέχει με ζωντάνια επικροτώντας ή αποδοκιμάζοντας τα δρώμενα στις ταινίες που παρακολουθεί. Χωρίς αμφιβολία, πρόκειται για νεανικό δημιουργικό ξεφάντωμα.

Αλλά, όταν μιλάμε για το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους, δεν εννοούμε μόνο τα παραπάνω. Πρόκειται για πολύ περισσότερα. Με την εμπειρία των δεκαεννέα χρόνων λειτουργίας έχει αναπτυχθεί και εξαπλωθεί τόσο ποιοτικά, όσο χρονικά και τοπικά. Το 2016 ήταν από τις πιο παραγωγικές χρονιές, αφού καθ' όλη τη διάρκειά της πραγματοποιήθηκε πληθώρα

δράσεων σε διάφορες περιοχές της χώρας: προβολές και αναλύσεις ταινιών για μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κινηματογραφικά εργαστήρια, σεμινάρια, εκπαιδευτικές αποστολές νέων στο εξωτερικό, καλοκαιριάτικο πρόγραμμα «Σινεμά στις Πλατείες», προβολές σε χώρους υποδοχής προσφύγων κ.ά. Επίσης, από φέτος το τμήμα του ντοκιμαντέρ (Kids & Docs) φιλοξενείται στην Αμαλιάδα, την οποία η δημοτική αρχή φιλοδοξεί να καταστήσει «πόλη του ντοκιμαντέρ». Στην ίδια πόλη, κατά τη διάρκεια του Φεστιβάλ πραγματοποιήθηκαν κινηματογραφικά εργαστήρια και έγινε τιμητική εκδήλωση για τη συγγραφέα και εικονογράφο παιδικής λογοτεχνίας, Σοφία Ζαραμπούκα. Επίσης, μαθητές και φοιτητές της πόλης κάλυπταν δημοσιογραφικά τα δρώμενα του Φεστιβάλ στην Αμαλιάδα μέσα από το blog του Zizanio news και από τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό. Προβολές και άλλες δράσεις του Φεστιβάλ έγιναν και σε Αγρίνιο, Μεσολόγγι, Πάτρα, Λεχαινά, Ζαχάρω, Γαστούνη, Σπάρτη, Δημητσάνα, Στυμφαλία, Αιγάλεω και Αθήνα.

Κάτι ακόμα ιδιαίτερα σημαντικό που έγινε φέτος, είναι το αφιέρωμα στα θρυλικά κινηματογραφικά στούντιο του Ζλιν της Τσεχοσλοβακίας, που γιόρταζαν την 80ή επέτειο από την ίδρυσή τους, το 1936. Εκεί το 1961 οργανώθηκε το πρώτο παιδικό και νεανικό φεστιβάλ. Στο αφιέρωμα αυτό προβλήθηκαν 7 μεγάλου μήκους και 18 μικρού μήκους ταινίες, πραγματικά αριστουργήματα, των σημαντικότερων εκπροσώπων των Zlin Film Studios από την ίδρυσή του μέχρι τις μέρες μας.

Επίσης, φέτος δόθηκε ιδιαίτερο βάρος στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού με την έκδοση του βιβλίου *To Animation ως Εργαλείο Μάθησης*, του Σπύρου Σιάκα και Παιδαγωγικών Φακέλων για ταινίες που ανήκουν στην Παιδική και Νεανική Ταινιοθήκη του Νεανικού Πλάνου και προορίζονται για αξιοποίηση σε διάφορα πεδία στο σχολικό περιβάλλον. Και κάτι ακόμα: στο Συνεδριακό Κέντρο του Πύργου υπήρχε Έκθεση Αφίσας Μαθητικού Διαγωνισμού της Γραμματείας Ισότητας των Φύλων.

Στο διαγωνιστικό πρόγραμμα του Φεστιβάλ, προβλήθηκαν 64 εξαιρετικές ταινίες μεγάλου, μεσαίου και μικρού μήκους, μυθοπλασίας, animation και ντοκιμαντέρ από όλον τον κόσμο και δόθηκαν βραβεία από τη Διεθνή Κριτική Επιτροπή, από την Κριτική Επιτροπή KIDS & DOCS, από την Κριτική Επιτροπή των Παιδιών, από τη Βουλή των Ελλήνων («Ανθρώπινες αξίες») και από τους Οργανισμούς: Ευρωπαϊκή Ένωση Παιδικού Κινηματογράφου, Ελληνική Εθνική Επιτροπή της UNICEF, Ομοσπονδία Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας, Διεθνές Κέντρο Κινηματογράφου.

Η πιο σημαντική ίσως συνεισφορά του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους είναι ότι με το τμήμα του Camera Zizanio, που επιδιώκει να είναι «η πιο αυθεντική φωνή των παιδιών και των εφήβων όλου του κόσμου, το πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα της νεανικής οπτικοακουστικής δημιουργίας», ενθαρρύνει χιλιάδες παιδιά και εφήβους από την Ελλάδα και το εξωτερικό να προσεγγίσουν βιωματικά τη μαγεία του κινηματογράφου και να εκφράσουν με δικές τους κινηματογραφικές εικόνες τα συναισθήματα, τους προβληματισμούς, τις ανησυχίες και τις προτάσεις τους για τον άνθρωπο και τον κόσμο. Φέτος, η 16η Camera Zizanio δέχτηκε 1400 και πλέον αιτήσεις από το εξωτερικό και επιλέχθηκαν 98 ταινίες από το σύνολο σχεδόν της Ευρώπης και 21 ταινίες από 12 χώρες άλλων ηπείρων. Στο ελληνικό τμήμα, στο οποίο, αξίζει να σημειωθεί, προβάλλονται χωρίς αποκλεισμούς όλες οι ταινίες που παράγονται από νέους εντός ή εκτός σχολικού περιβάλλοντος (αρκεί να βρίσκονται στα όρια των κανονισμών) προβλήθηκαν 123 ταινίες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το φεστιβάλ δε θα είχε την ίδια επιτυχία χωρίς τη συνεργασία και τη συμμετοχή της σχολικής κοινότητας, η οποία προϋποθέτει την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας. Πράγματι, κάθε χρόνο το Υπουργείο με σχετική εγκύκλιό του προτρέπει τα σχολεία να συμμετάσχουν, διευκρινίζοντας όμως ότι η συμμετοχή είναι προαιρετική. Ευτυχώς, υπάρχουν πολλοί εκπαιδευτικοί

που, έχοντας επίγνωση της ανεκτίμητης εκπαιδευτικής και παιδαγωγικής αξίας τέτοιων δραστηριοτήτων, αναλαμβάνουν την ευθύνη και την επιπλέον εργασία που απαιτείται και προσφέρουν στους μαθητές τους τη χαρά της συλλογικής δράσης και της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Ο σκηνοθέτης Δημήτρης Σπύρου, εμπνευστής και καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ, ο συγγραφέας-σκηνοθέτης Νίκος Θεοδοσίου, καλλιτεχνικός διευθυντής της Camera Zizanio, ο δημοσιογράφος Χρήστος Κωνσταντακόπουλος, που έχει την ευθύνη της οργάνωσης και του συντονισμού, το υπόλοιπο προσωπικό, οι εθελοντές, όλος ο κόσμος της Ηλείας καθώς και οι τοπικοί άρχοντες και η Πολιτεία, που στηρίζουν αυτό το μοναδικό στο είδος του Φεστιβάλ, μπορούν να είναι περήφανοι για την τόσο επιτυχημένη πορεία του.

Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους

1. Νίκος Καβουκίδης
2. Δημήτρης Σπύρου

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 21/02/2016

- **Προβολή** της ταινίας του **Φράνκα Μουήουντί ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ – ΣΤΟ ΓΥΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ** (ΓΑΛΛΙΑ/ΑΙΓΥΠΤΟΣ, 1999)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Πέρσα Κουμούτση** (συγγραφέα, μεταφράστρια και μελετήτρια του έργου του Ναγκίμπ Μαχφούζ, Αιγυπτιώτισσα) και **Βασίλη Βαφέα** (σκηνοθέτη, Αιγυπτίωτη)
- **Χαιρετισμός** από τον **Χουσεΐν Μαράι Μαχρούντ** (Μορφωτικό Ακόλουθο της Πρεσβείας της Αιγύπτου, Καθηγητή στη Σχολή Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Καΐρου)
- Σε συνεργασία με το **Μορφωτικό Κέντρο της Πρεσβείας της Αιγύπτου**

Ναγκίμπ Μαχφούζ (1911-2006)

Της Πέρσας Κουμούτση

Ο Ναγκίμπ Μαχφούζ θεωρείται από πολλούς ομοεθνείς του αλλά και από πολλούς μελετητές του έργου του ένας από τους πλέον αντιπροσωπευτικούς, ίσως μάλιστα ο πιο χαρακτηριστικός συγγραφέας, όχι μόνο της Αιγύπτου αλλά και του υπόλοιπου αραβικού κόσμου.

Η επιτυχία και η δημοτικότητα του Μαχφούζ, ωστόσο, δεν οφείλονται μόνο στο γεγονός ότι είναι εξαιρετικός συγγραφέας και πολυγραφοτάτος, αλλά κυρίως στο ότι σε όλα του σχεδόν τα βιβλία κυριαρχεί ο πυρήνας της αιγυπτιακής κοινωνίας μέσα στις μεγάλες και μικρές γειτονιές της αγαπημένης του πόλης, της πόλης του Καΐρου.

Με άμεμπτη συγγραφική δεινότητα αποτυπώνει τον τύπο και την ουσία του μέσου Αιγύπτιου μέσα στις μεγάλες και μικρές αυτές γειτονιές με τις συναισθηματικές ανυψώσεις και καταβυθίσεις στην πορεία της ζωής του, τα όνειρα, τις προσδοκίες του για μια καλύτερη ζωή. Κύριο μέλημά του, λοιπόν, είναι ο άνθρωπος με ό,τι ελπίζει ή ονειρεύεται και, για να το πετύχει, προμηθεύεται την πρώτη ύλη του από την καθημερινότητα του απλού λαϊκού ανθρώπου.

Απογυμνώνει τα ανθρώπινα πάθη, θίγει κάθε μορφή αδυναμίας που καταδυναστεύει την ανθρώπινη ψυχή, αφού πρώτα καταφέρνει να διεισδύσει σε αυτή και να την ακτινοσκοπήσει. Αποκαλύπτει τις αδυναμίες των ανθρώπων, τα όνειρά τους και αναδεικνύει τη συνεχή πάλη τους για επιβίωση, ενίοτε πάλι και τον αγώνα τους για αυτογνωσία.

Οι ιστορίες που περιγράφει ή αφηγείται ο Μαχφούζ στα βιβλία του και ο κόσμος που αναπαριστάνει με τον λόγο του ξεχειλίζουν από μια καθημερινότητα, όπου μέσα της κυριαρχεί ο άνθρωπος μαζί με ό,τι τον προσδιορίζει. Αλλά, ο σπουδαίος αυτός συγγραφέας δεν είναι απλός αφηγητής ενός μύθου, η γραφή του είναι αποτέλεσμα σύνθετης παρατηρητικότητας, στοχασμού και εκφραστικής απλότητας.

Ο συγγραφέας γοητεύεται από την ίδια τη ζωή, συγκινείται από τις δοκιμασίες ανθρώπων απλών και μικρών, ακόμα και ασήμαντων για τους πολλούς. Αναπλάθει τους πόνους και τις μικρές ευδαιμονίες

για να ανακαλύψει μέσα τους την ουσία των βιοτικών τρόπων, τους ευσεβείς πόθους, τις κρυφές ή φανερές επιθυμίες. Με την πένα του σκαλίζει όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ύπαρξης, ξεθάβει αρετές όπως η αγάπη, η αυτοθυσία, η ανεξικακία, η ανοχή, η μακροθυμία και η ελπίδα -φυσικά μαζί με την αγάπη για την πόλη του, την πόλη του Καΐρου- αλλά κι αδυναμίες όπως το μίσος, ο φθόνος, η ανταγωνιστικότητα, όλα εκείνα δηλαδή που ανάγουν τον άνθρωπο σε θεϊκό πλάσμα κατ' εικόνα του δημιουργού του αλλά και εκείνα που τον υποβιβάζουν και τον ωθούν να συμμαχήσει με το κακό.

Ο Ναγκίμπ Μαχφούζ είναι από τους λίγους συγγραφείς που καταφέρνουν να μας μεταφέρουν σε έναν κόσμο μαγικά όμορφο αλλά και συχνά γεμάτο ασχήμια και απελπισία που, όμως, σε κάθε περίπτωση είναι παράδοξα ελκυστικός. Κι αυτό, επειδή σε όλα τα βιβλία του ανεξαιρέτως υπάρχει αμεσότητα, βιωματική διείσδυση και η αυθεντική αυτή ιδιαιτερότητα μαζί με τον κοινωνικοπολιτικό χαρακτήρα του ανάγουν τα έργα του σε πραγματικά αριστουργήματα.

Χαρακτηριστικός επίσης είναι και ο δεσμός της καθημερινότητας που περιγράφει με την ίδια την Ιστορία και τα γεγονότα που σημάδεψαν την Αίγυπτο από τις αρχές του αιώνα. Το μικρό και το μεγάλο, το προσωπικό σε σχέση με το κοινωνικό και το ιστορικό υπήρξε ανέκαθεν φροντίδα του συγγραφέα.

θεωρώ υποχρέωσή μου να επαναστατήσω εναντίον των ιδανικών που έχω την πεποίθηση πως είναι ψευδή και δεν εξυπηρετούν το σύνολο της ανθρωπότητας, αλλά μονάχα μεμονωμένες ομάδες ανθρώπων. Το να αποφεύγει κανείς τέτοιου είδους επαναστάσεις είναι προδοσία».

ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ (1911-2006)

Ο Ναγκίμπ Μαχφούζ γεννήθηκε το 1911 στο Κάιρο, στην πυκνοκατοικημένη Ελ Γκαμαλίγια, μια περιοχή που περιγράφεται συχνά και αδρά στα μυθιστορήματά του. Σπούδασε φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο Βασιλεύς Φουάντ, σημερινό πανεπιστήμιο Καΐρου. (Το ίδιο πανεπιστήμιο και την ίδια σχολή απ' όπου είχα την τύχη να αποφοιτήσω και εγώ η ίδια.) Αποφοίτησε το 1934 και συνέχισε τις μεταπτυχιακές σπουδές του στον ίδιο τομέα. Στη σχολή γνώρισε έργα μεγάλων κλασικών συγγραφέων Αιγυπτίων και ξένων, όπως του Μπαλζάκ, Φλομπέρ, Τολστόι, Προυστ, Λόρενς, Τάχα Χουσεΐν, Ταουφίκ αλ- Χακίμ και Γέγια Χάκι και τότε ακριβώς είναι που αποφάσισε να εγκαταλείψει την εκπόνηση της διδακτορικής του διατριβής στην Ισλαμική φιλοσοφία και να ακολουθήσει τον δρόμο που χάραξαν οι μεγάλοι αυτοί δημιουργοί. Εργάστηκε στο Δημόσιο μέχρι το 1972, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε. Η συγγραφική του δραστηριότητα

ΑΝΑΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΜΑΧΦΟΥΖ:
Ο ΠΙΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ
ΚΑΙ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Θα ήθελα επίσης να προσθέσω πως στο έργο του σπουδαίο ρόλο παίζει και η σχέση του με τη θρησκεία, χωρίς αυτό να σημαίνει φανατισμό και θρησκοληψία. Ο Μαχφούζ καταδικάζει κάθε είδος φανατισμού ή μικρόνοιας σε σχέση με τη λατρεία και τις πρακτικές της και όχι μόνο στον μουσουλμανικό κόσμο. Υπάρχει πάντα σεβασμός προς το θείο αλλά και μια ξεκάθαρη κριτική στάση απέναντι στον φανατισμό και στον τρόπο που πολλοί -εσφαλμένα ίσως- αντιλαμβάνονται τη θρησκεία.

Ο Ναγκίμπ Μαχφούζ είναι, κατά κοινή ομολογία, ο πιο αντιπροσωπευτικός συγγραφέας της Αιγύπτου, ίσως και όλου του αραβικού κόσμου. Εγώ θα πρόσθετα επίσης πως, λόγω της οικουμενικότητας των ζητημάτων που πραγματεύεται, είναι ο πιο αντιπροσωπευτικός συγγραφέας του μέσου ανθρώπου όπου γης, καθώς το έργο του αφορά γενικότερα τον άνθρωπο απ' όπου κι αν προέρχεται. Τον άνθρωπο ως οικουμενικό ον, ως πλάσμα που άγχεται για την επιβίωση, κατέχεται από δέος για το άγνωστο, έχει αδυναμίες και πόθους.

Ο κόσμος του Μαχφούζ είναι πολύ απλά η παγκοσμιότητα σε σμίκρυνση. Κλείνοντας αυτή τη σύντομη αναφορά, θα ήθελα να παραθέσω ένα μικρό απόσπασμα που αποδελτίωσα από το δεύτερο μυθιστόρημα της Τριλογίας του, το οποίο πιστεύω πως αντιπροσωπεύει τη φιλοσοφία του. Λέει σε κάποιο σημείο ο συγγραφέας: «Πιστεύω στη ζωή και στον άνθρωπο. Αισθάνομαι υποχρεωμένος να υπερασπιστώ τα υψηλότερα ιδανικά του, εφ' όσον πιστεύω πως είναι αληθινά. Επίσης,

ξεκινά πολύ νωρίς. Ο Μαχφούζ ήταν μόλις δεκαεπτά όταν άρχισε να γράφει το πρώτο του μυθιστόρημα, που εκδόθηκε το 1939. Μελετητές του σε όλο τον κόσμο τον κατατάσσουν στους μεγάλους κλασικούς δημιουργούς, όπως οι Μπαλζάκ, Φλομπέρ και Τολστόι. Θεωρείται επίσης από τους πολυγραφώτερους δημιουργούς του αραβικού κόσμου, αφού το έργο του περιλαμβάνει πάνω από τριάντα μυθιστορήματα, περισσότερα από εκατό διηγήματα, νουβέλες και δοκίμια. Πολλά μάλιστα από τα έργα του αυτά μεταφέρθηκαν με επιτυχία στον κινηματογράφο και λίγο αργότερα στην τηλεόραση. Το 1988 η Σουηδική Ακαδημία Γραμμάτων τίμησε τον Μαχφούζ με το βραβείο Νόμπελ της Λογοτεχνίας για το σύνολο της δουλειάς του. Πρόσφατη ανθολόγηση του έργου του, έδειξε 179 μεταφράσεις των βιβλίων του σε 23 γλώσσες.

Στις εκδόσεις Ψυχογιός κυκλοφορούν είκοσι τουλάχιστον μυθιστορήματά του, από τα οποία τα δεκατρία έχουν μεταφραστεί απευθείας από την αραβική.

Συζήτηση για την ταινία του Φράνκα Μουλουντί «ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ – ΣΤΟ ΓΥΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ» - Χουσεΐν Μαράι Μαχμούντ, Πέρσα Κουμούτση και Βασίλης Βαφέας

ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Του *Βασίλη Βαφέα*

Γεννήθηκε το 1911 σε μια μεσοαστική μουσουλμανική οικογένεια στο Κάιρο, την πόλη που αποτελεί το σκηνικό για τα περισσότερα από τα μυθιστορήματά του. Παρά τη θέλησή του πατέρα του, ο Μαχφούζ απέρριψε την ιατρική και επέλεξε να σπουδάσει φιλοσοφία.

Το 1930 δημοσιεύεται άρθρο του με τίτλο «Ο θάνατος των παιδιών πεποιθήσεων και η γέννηση νέων πεποιθήσεων». Το 1936 αποφασίζει ότι η λογοτεχνία θα είναι το πεδίο του και εγκαταλείπει τη μελέτη της φιλοσοφίας. Το 1939 δημοσιεύει το πρώτο του μυθιστόρημα, *Ο εμπαιγμός της Μοίρας (Abath al-Aqdar)*. Ο Μαχφούζ εισέρχεται στην κυβερνητική γραφειοκρατία, όπου εργάζεται για τα επόμενα 35 χρόνια.

Από το 1939 έως το 1954 εργάζεται ως δημόσιος υπάλληλος του Υπουργείου Ισλαμικών Υποθέσεων, ενώ στη συνέχεια γίνεται διευθυντής του Ιδρύματος Στήριξης του Κινηματογράφου.

Το 1956-1957 δημοσιεύεται η *Τριλογία του Καΐρου (Al-Thulathiyga)*, το πιο διάσημο μυθιστόρημά του, που του δίνει τη θέση μιας ηγετικής φυσιογνωμίας στη σύγχρονη αραβική λογοτεχνία.

Από το 1969 έως το 1971 εργάζεται ως σύμβουλος για τον κινηματογράφο στο Υπουργείο Πολιτισμού. Το 1988, τιμάται με το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Το 1994, 82 ετών, ο Μαχφούζ επιζεί από μια τρομοκρατική επίθεση. Μαχαιρώθηκε αρκετές φορές στο λαιμό από φανατικούς ισλαμιστές που τον είχαν βάλει στο στόχαστρο για την κριτική που ασκούσε στις φονταμενταλιστικές ιδεολογίες.

Στις 30 Αυγούστου του 2006 ο Μαχφούζ φεύγει από τη ζωή, σε ηλικία 94 ετών.

Βιβλία του Ν.Μ.

Το παλάτι των επιθυμιών
Τα παιδιά του Γκεμπελάου
Το έπος των Χαραφίς
Φλυαρία πάνω στο Νείλο
Μέρες και νύχτες στην Αραβία
Κρυμμένα όνειρα στο Χαν Ελ Χαλίλι
Ενώπιον του θρόνου
Αδίστακτος Έρωτας
Χίμαιρα
Απόμεινε από τον χρόνο μία μέρα

Σίριαλ βασισμένα στα έργα του

Σουκαρέγια (Το παλάτι των επιθυμιών)
Αλφ Λέλα (Μέρες και νύχτες στην Αραβία)
Χαραφίς (Το έπος των Χαραφίς)
Χαν Ελ Χαλίλι (Κρυμμένα όνειρα στο Χαν Ελ Χαλίλι)

ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ – ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑ ΤΟΥ

για τον πόλεμο...

«Το μοναδικό μας μέλημα αυτό τον καιρό είναι πώς ν' απαλείψουμε τα ακνάρια που άφησε η ήττα πάνω μας», λέει ένας νέος στην παρέα του, πίνοντας μπίρα στο μπαρ Γκνίφα.

για τον φεμινισμό...

Η Μόνα, επιστήθια φίλη της Αλιάτ και της Σανέγια, όταν μαθαίνει πως ο αρραβωνιστικός της μίσθωσε άνθρωπο να ψάξει για το παρελθόν της, διαλύει τους αρραβώνες της και λέει στις φίλες της: «Τον ρώτησα τι περισσότερο περίμενε να μάθει απ' όσα ήδη ήξερε για μένα, και γιατί δεν προσπάθησε να ρωτήσει εμένα την ίδια. Του είπα πως το παρελθόν μου ανήκει μόνο σ' εμένα, όπως άλλωστε και το δικό του παρελθόν ανήκει μόνο σ' εκείνον και πως αρνούμαι οποιοδήποτε είδος αγάπης κρύβεται κάτω από οποιοδήποτε προσώπειο και πως εκείνος δε μου αξίζει».

Κι αργότερα που η Σανέγια θα της πει: «Αυτές είναι οι παραδόσεις μας... όλοι οι άνδρες, ακόμα κι όσοι επικαλούνται την πρόοδο και την εξέλιξη, καταφεύγουν σ' αυτές τις μεθόδους». Η Μόνα θ' απαντήσει: «Δεν παζαρεύω τις αρχές μου».

για τον έρωτα...

«[...] Ο Χόσνι Χεγκάζι θυμήθηκε πως αγάπησε μια φορά στη ζωή του κι ύστερα ξέχασε την αγάπη εντελώς. Κι αναρωτήθηκε αν θα καταδικαζόταν να ερωτευτεί πάλι από την αρχή, να υποταχτεί πάλι στην αγάπη και να τρελλαθεί...»

Ο ερωτευμένος Άχμαντ, μόλις η Φέτνα του λέει ότι θα παντρευτεί τον Ματζούκ, λέει: «Η χώρα προετοιμάζεται για ν' αντιμετωπίσει τους εναέριους βομβαρδισμούς, όλοι περιμένουν ένα μεγάλο πόλεμο κι εγώ εύχομαι να γίνει μια μεγάλη καταστροφή που θα σαρώσει αυτή την καταραμένη γη για να γλιτώσω!»

Ο Σάλεμ λέει στη Μόνα: «Δε φρόντισες την αγάπη μας με το σεβασμό που της άξιζε. Εγώ την αδίκησα με το πείσμα και την ισχυρογνωμοσύνη μου κι εσύ τη μαχαίρωσες, την πρόδωσες με τον υπέρμετρο εγωισμό και την υπερηφάνεια σου. Έτσι συμβαίνει δυστυχώς, μερικοί άνθρωποι συχνά υποτιμούν την ευτυχία τους».

Η Αλιάτ λέει στον Χάμεντ «Μερικές φορές η αγάπη εξυψώνει τον άνθρωπο τόσο, που ξεπερνάει τον ίδιο του τον εαυτό και τις δυνάμεις του...»

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΗΘΟΠΟΙΟΥ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 24/01/2016

- **Προβολή** της ταινίας του **Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου** **ΗΘΟΠΟΙΟΙ: ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΣΠΟΥΔΗΣ** (ΕΛΛΑΔΑ, 2014)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Δημήτρη Κουτσιαμπασάκο** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Θόδωρο Γράμψα** (ηθοποιό, σκηνοθέτη, Διευθυντή της Δραματικής Σχολής της Εταιρείας Θεάτρου Πράξη Επτά) και **Κώστα Μπάρρα** (ηθοποιό)

ΗΘΟΠΟΙΟΙ: ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΣΠΟΥΔΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΥΤΣΙΑΜΠΑΣΑΚΟΥ

Του *Χρήστου Μήτση*

Με την ίδια απλότητα με την οποία είχε κινηματογραφήσει τη σταθερά επαναλαμβανόμενη εδώ και χρόνια διαδρομή ενός *Μανάβη* στα χωριά της Πίνδου, ο Δημήτρης Κουτσιαμπασάκος στρέφει τώρα την κάμερά του στα πρόσωπα μιας ομάδας νέων ηθοποιών. Από το 2010 και τις εισαγωγικές τους εξετάσεις σε μια αθηνάϊκή δραματική σχολή μέχρι τη στιγμή της αποφοίτησής τους, οι αγωνίες, οι προσπάθειες και τα όνειρα μερικών αποφασισμένων παιδιών αποτυπώνονται ευρηματικά (σπουδαία η δουλειά του μοντέρ Γιώργου Σαβόγλου) μέσα από πρόβες, δημόσιες και προσωπικές εξομολογήσεις, περιγράφοντας με τρυφερό και ειλικρινή τρόπο τις σχέσεις της νέας γενιάς με την καλλιτεχνική έκφραση και τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Ο Λόρκα και η οικονομική κρίση συναντιούνται με απρόοπτο τρόπο, η Αθήνα αναδεικνύεται σε ένα φόντο άγνωστο, γεμάτο υποσχέσεις αλλά και απειλές, τη στιγμή που ένα μάλλον κοινότοπο υλικό γίνεται στα χέρια του Κουτσιαμπασάκου (του πιο ευαίσθητου νέου Έλληνα δημιουργού) μια μικρού βεληνεκούς, αλλά διασκεδαστικά συγκινητική κατάθεση ψυχής, η οποία απέσπασε το βραβείο κοινού στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης.

Περιοδικό Αθηνόραμα

http://www.athinorama.gr/cinema/movie/ithoipoi_i_imerologio_spodis-10036455.html

«Ο ΗΘΟΠΟΙΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΦΗΝΕΙ ΤΟΝ ΕΓΩΙΣΜΟ ΤΟΥ ΣΤΟ ΚΑΜΑΡΙΝΙ...»

Του *Βαγγέλη Βαροτσάκη*

Η ταινία *Ηθοποιοί: Ημερολόγιο σπουδής* του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου έχει τιμηθεί με το Βραβείο Κοινού στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης.

Το θέμα της αφορά μια ομάδα νέων παιδιών που η επιθυμία τους να γίνουν ηθοποιοί τους οδηγεί στο κατώφλι μιας δραματικής σχολής.

Αλήθεια, πόσοι έχουμε αναρωτηθεί τι πλάσματα είναι αυτοί οι ηθοποιοί; Τι τους κάνει να μπουκ σε ένα σκληρό αγώνα επιβίωσης σε μια τέχνη που, ειδικά σήμερα στην Ελλάδα, αλλά και πιο παλιά, μόνο πλούσιο σε υλικά αγαθά δεν σε έκανε; Ας αφήσουμε τις λίγες εξαιρέσεις αυτών που είδαν το θέατρο σαν την οδό Ερμού, σαν ένα εμπορικό κατάστημα.

Αυτά τα πλάσματα βλέπουν το θέατρο σαν επάγγελμα ή σαν κάτι άλλο; Αλλά και σαν επάγγελμα εάν το έβλεπαν, σαν λειτουργήματα ψυχής και πνεύματος, ως εργάτες της σκηνής του θεάτρου έχουν μια πρόσθετη ευθύνη περισσότερο από όλα τα άλλα «επαγγέλμα-

Συζήτηση για την ταινία του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου «ΗΘΟΠΟΙΟΙ: ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΣΠΟΥΔΗΣ» - Κώστας Μπάρρας, Δημήτρης Κουτσιαμπασάκος και Θόδωρος Γράμψας

τα»: με αυτή τους την καλλιτεχνική και επαγγελματική λειτουργία, να εξυψώσουν τον άνθρωπο. Να μεταδώσουν τον λόγο, το μήνυμα, την αλήθεια του κάθε έργου, να αγγίξουν τους ανθρώπους, να τους κάνουν να αισθανθούν, ό,τι ωραίο και αληθινό και, όπως λέει ο μεγάλος δάσκαλος Κάρολος Κουν, με τον λόγο του θεάτρου να αποτινάξουμε ό,τι ανούσιο, ασήμαντο και ταπεινό και να στραφούμε σε ό,τι θα μας κάνει άξιους και σωστούς. Κάτι σαν θρησκεία δηλαδή.

Μα το θέατρο είναι θρησκεία, το απέδειξε ο Θέσπις και το είπε ο Αριστοτέλης στην *Ποιητική* του, όταν όρισε την τραγωδία «...μίμησης πράξεως σπουδαίας και τελείας... δια ελέου και φόβου περαίνουσα την των τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν...» Γιατί «τραγωδία» και «θρησκεία» είναι ο ρόλος του ηθοποιού, ενός πλάσματος που στη σκηνή μεταμορφώνεται, και το ιδανικό είναι να τον συνεπάρει ο ρόλος του εντελώς. Ζει άμεσα τον ρόλο του, πολλές φορές χωρίς καν να ξέρει τι αισθάνεται, χωρίς καν να σκέφτεται τι κάνει, οδηγημένος από το υποσυνείδητο και τη διαίσθησή του και όλα γίνονται αυτόματα, έλεγε ο Στανισλάφσκι.

Και αυτή τη θρησκεία που τον μεταμορφώνει, πρέπει να τη σέβεται και να την εκτιμά σε κάθε στιγμή της ζωής του. Ο ηθοποιός εκπαιδεύεται μια ζωή, παλεύει με την ψυχή, πρέπει να αφήνει τον εγωισμό του στο καμαρίνι και να «υποδύεται» τα χαρακτηριστικά του ρόλου του μετά από βαθιά μελέτη, για να οδηγηθεί στην ερμηνεία που καθλώνει τον θεατή και τον μεταφέρει στην αλήθεια που κρύβει το θέατρο.

Δεν μπορεί να υπάρξει γνήσια ερμηνευτική έκφραση που να δημιουργεί θεατρική μαγεία, αν δεν ερεθιστούν, αν δεν ηλεκτριστούν η ευαισθησία και οι αισθήσεις. Η αφετηρία και η βάση του θεάτρου, έλεγε ο Κάρολος Κουν, όπως σε κάθε μορφή τέχνης, είναι η ποίηση και η μαγεία. Αν λείψουν αυτά, δεν υπάρχει θέατρο. Και η νιότη του ηθοποιού είναι δροσιά σε αυτή τη θρησκεία. Και η ταινία του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου δείχνει αυτή τη νιότη, πώς ο ηθοποιός θυμάται, πώς είναι να μαθαίνει συνεχώς νέα πράγματα, να μαθαίνει τον εαυτό του, και η νιότη να κάνει συνεχώς σχέδια και όνειρα.

Κλείνοντας, η ρήση του Κάρολου Κουν μοιάζει η αιώνια απόκτηση του ηθοποιού:

[...] *Δεν κάνουμε θέατρο για το θέατρο. Δεν κάνουμε θέατρο για να ζήσουμε. Κάνουμε θέατρο για να πλουτίσουμε τους εαυτούς μας, το κοινό που μας παρακολουθεί κι όλοι μαζί να βοηθήσουμε να δημιουργηθεί ένας πλατύς, ψυχικά πλούσιος και ακέραιος πολιτισμός στον τόπο μας. Μόνος του ο καθένας είναι ανήμπορος. Μόνος του ο καθένας από σάς, τους πιο κοντινούς στην προσπάθειά μας, είναι ανήμπορος. Μαζί ίσως κάτι μπορέσουμε να κάνουμε. Το θέατρο, ως μορφή Τέχνης, δίνει τη δυνατότητα να συνδεθούμε, να συγκινηθούμε, ν' αγγίξουμε ο ένας τον άλλον, να νιώσουμε μαζί μιαν αλήθεια. Να γιατί διαλέξαμε το θέατρο σα μορφή εκδήλωσης του ψυχικού μας κόσμου[...]*

βλέποντας τη ζωή με άλλα μάτια

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΣΤΙΣ 14/02/2016

- **Προβολή** της ταινίας των *Γιάννη Καλαντίδη* και *Ανδρέα Βακαλιού* **ΔΙΑΒΑΣΗ ΤΥΦΛΩΝ** (ΕΛΛΑΔΑ, 2015)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους *Ανδρέα Βακαλιό* (συν-σκηνοθέτη της ταινίας), *Στρατή Χατζηχαλαράμπος* (κοινωνιολόγο, Πρόεδρο της Πανελληνίας Ένωσης Αμφιβληστροειδοπαθών) και *Παναγιώτα Λεωτσάκου* (κοινωνιολόγο, Διοικήτρια και Πρόεδρο του Κέντρου Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών)

«Ο Στρατής δεν μας έβλεπε με τα μάτια του αλλά με τα αυτιά του»

Της *Φίλης Ολσέφσκι*

Έχουμε αναφερθεί – ευτυχώς για την υστεροφημία, συνοπτικά – στα αρχικά μας πλάνα για τον πλανήτη της *Διάβασης Τυφλών*. Όταν γνωρίσαμε τον Στρατή, τα σχέδιά μας άλλαξαν. Για την ακρίβεια, δεν υπήρχε πια σχέδιο. Ήταν μια χειραψία στο σκοτάδι, σαν αυτή που φανταζόμασταν βλακωδώς ότι θα κάναμε με τον Στρατή.

Τον περιμέναμε ένα βράδυ στην Ομόνοια, στη γωνία του Νέον και προσπαθήσαμε να τον εντοπίσουμε ανάμεσα σε όσους ανέβαιναν το στενό. Μας πλησίασε ένας σχεδόν κλώνος του Τσαρούχη – η σκηνογραφία της συνάντησης δεν μπορεί να γίνει περισσότερο στερεοτυπικά ιταλική νεορεαλιστική από αυτό: το μουσάτο φάντασμα του Τσαρούχη, το ΝΕΟΝ, η Ομόνοια, ένας τυφλός – που μας κοίταζε χαμογελαστός στα μάτια και μας χαιρέτισε, σπάζοντας σαν μπάλα του μπόουλιν τον ακούσιο κύκλο που σχηματίσαμε πάνω στην αμπαλία της αναμονής η Φίλη, ο Γιάννης και ο Ανδρέας.

Δεν ήμασταν σίγουροι ότι μας χαιρέτισε ο σωστός κύριος: αυτός ο άνθρωπος έβλεπε. Στο επόμενο δευτερόλεπτο, ο Στρατής άκουσε πίσω από τη πλάτη του τη φωνή του Γιάννη, το χορογραφημένο του βλέμμα μετεωρίστηκε στον αέρα του σκοταδιού και έσπασε να κλειδώσει τα μάτια του στο βλέμμα του ανθρώπου που μίλησε. Και τότε μια γροθιά μάς χτύπησε τα σαγόνια: ο Στρατής δε μας έβλεπε με τα μάτια του, αλλά με τα αυτιά του. Αυτά τον βοήθησαν να πραγματοποιήσει την ευγένεια του να μας κάνει σαφές στη δική μας οπτική διαλεκτό ότι μας βλέπει και μας αναγνωρίζει ως συνομιλητές του.

Όταν γυρίζαμε τον Στρατή με το αμάξι – πρώτα καθίσαμε στο

Νέον, παραγγείλαμε, ήπιαμε καφέ και μιλήσαμε κατά τη διάρκεια μιας συνάντησης κατά την οποία αισθανόμασταν πιο βλάκες από τον Σβαρτσενέγκερ όταν ήταν έγκυος – τα παράθυρα ήταν ανοικτά. Ανεβαίναμε γρήγορα την Ακαδημίας όταν, σε λίγα λεπτά, ο Στρατής μας ρωτά αν είμαστε στο ύψος του Πανεπιστημίου και της Βιβλιοθήκης. «ΝΑ!» και «ΠΩΣ,». Ο Στρατής μύρισε τη δροσιά του μόνου ανοίγματος, του μόνου ξέφωτου στο διάσχιμα του κακάσχημου δάσους των ψηλών, ανέρων κτηρίων του κέντρου. Επίσης, άκουσε το ηχοτοπίο ενός βραστού ασφαλτόδρομου, που τα μπετά παύουν για τα λίγα μέτρα/δευτερόλεπτα να του πατάνε το λαρύγγι. Και τότε φάγαμε δυο κλωτσιές στα μηνίγγια: δεν ξέραμε τίποτε, δεν καταβαίναμε Χριστό, η μύτη μας ξεβούλωσε, τα αυτιά μας δυνάμωσαν στη διαπασών.

Συζήτηση για την ταινία των Γιάννη Καλαντίδη και Ανδρέα Βακαλιού «ΔΙΑΒΑΣΗ ΤΥΦΛΩΝ» - Ανδρέας Βακαλιός, Παναγιώτα Λεωτσάκου και Στρατής Χατζηχαλαράμπος

Κέντρο Εκπαιδύσεως και Αποκαταστάσεως Τυφλών

Της **Παναγιώτας Λεωτσάκου**

Το **Κέντρο Εκπαιδύσεως και Αποκαταστάσεως Τυφλών (ΚΕΑΤ)** είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), λειτουργεί στην Αθήνα ως Κεντρική Υπηρεσία και στη Θεσσαλονίκη ως Περιφερειακή Διεύθυνση-Παράρτημα και καλύπτει τις ανάγκες των νέων και ενήλικων ατόμων με αναπηρία όρασης σε εθνικό επίπεδο.

Κύριος και πρωταρχικός στόχος του Κέντρου είναι η ανεξαρτησία των ατόμων με αναπηρία όρασης και η πλήρης ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην εκπαίδευση και στήριξη των μαθητών. Προωθείται η πνευματική, ηθική, κοινωνική και πολιτιστική τους καλλιέργεια σε ένα περιβάλλον σεβασμού προς το άτομο. Με την αμοιβαία συνεργασία, την εξειδικευμένη εκπαίδευση και την πρόσβαση στις Νέες Τεχνολογίες τα παιδιά μας μπορούν να πετύχουν ό,τι θέλουν στη ζωή τους.

Οι στόχοι του ΚΕΑΤ είναι οι εξής:

- Ενημέρωση, στήριξη και εκπαίδευση των οικογενειών από τις πρώτες μέρες γέννησης του παιδιού.
- Κάλυψη και αντιμετώπιση εκπαιδευτικών, επαγγελματικών και πνευματικών αναγκών των ατόμων με αναπηρία όρασης.
- Εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και προγραμμάτων εκπαίδευσης - χρήση και χορήγηση υποστηρικτικής τεχνολογίας.
- Ίδρυση κατάλληλων δομών μόνιμης περίθαλψης για άτομα που, λόγω πολλαπλής αναπηρίας ή ηλικίας, δεν μπορούν να ενταχθούν σε προγράμματα αποκατάστασης.

- Επιστημονική αντιμετώπιση των οικογενειακών και κοινωνικών επιπτώσεων της τυφλότητας.
- Έρευνα για τη βελτίωση των μεθόδων αποκατάστασης.
- Καταπολέμηση προκαταλήψεων και κατάργηση κοινωνικών και νομικών κωλυμάτων με σκοπό την αναγνώριση ίσων ευκαιριών και τη συμμετοχή του τυφλού ατόμου σε όλες τις δραστηριότητες της ζωής.

ΚΕΑΤ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΚΕΑΤ

Παρέχεται ένα πλήρες πρόγραμμα εκπαίδευσης για μαθητές με αναπηρία όρασης από την προσχολική ηλικία μέχρι το Πανεπιστήμιο, με στόχο να παρακολουθούν χωρίς δυσκολίες το πρόγραμμα του σχολείου. Παράλληλα, λειτουργούν τμήματα που βοηθούν τα άτομα με αναπηρία όρασης να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που θα συμβάλουν στην κοινωνική και επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Επιπλέον, παρέχεται εκπαίδευση σε βλέποντες επιστήμονες που ασχολούνται ή πρόκειται να ασχοληθούν με το χώρο.

Λειτουργούν τμήματα:

- Προνηπιακού σταθμού για παιδιά έως 5 ετών.
- Υποστηρικτικής διδασκαλίας σε μαθήματα Γυμνασίου και Λυκείου.
- Προσανατολισμού - κινητικότητας και δεξιοτήτων καθημερινής διαβίωσης.
- Φυσικής αγωγής και αθλητικών δραστηριοτήτων.
- Εκπαίδευσης στις νέες τεχνολογίες.
- Πιστοποίησης επάρκειας χειρισμού Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και προγραμμάτων (ECDL).
- Εκπαίδευσης και πιστοποίησης στη γραφή braille.

ΠΡΟΝΗΠΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ - ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/education/kindergarten>

Ο ρόλος του τμήματος συνίσταται στην παροχή εξειδικευμένης φροντίδας νηπίων με αναπηρία όρασης από τη στιγμή της γέννησής τους έως και τη συμπλήρωση της ηλικίας των 5 ετών.

Συγκεκριμένα προσφέρονται:

- Συμβουλευτική υποστήριξη των οικογενειών των παιδιών από τον πρώτο χρόνο της ζωής τους για τη σωστή αντιμετώπιση της ιδιαιτερότητάς τους.
- Αξιολόγηση των ικανοτήτων τους και επισήμανση δυσκολιών.
- Παιδαγωγική καθοδήγηση με στόχο την ένταξή τους μέσα από διαδικασίες κοινωνικοποίησης στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.
- Προγράμματα εντοπισμού και υποστήριξης παιδιών με αναπηρία όρασης.
- Στα 30 και πλέον χρόνια λειτουργίας του, το τμήμα συνεργάστηκε με περισσότερες από 200 οικογένειες παιδιών με αναπηρία όρασης και πρόσθετες παθήσεις (νοητική υστέρηση, κώφωση, αυτισμός κλπ.).

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Στους μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου παρέχεται εξατομικευμένη ενισχυτική διδασκαλία των μαθημάτων του αναλυτικού προγράμματος των σχολείων. Τη διδασκαλία αναλαμβάνουν εξειδικευμένοι καθηγητές όλων των ειδικοτήτων (Μαθηματικών, Φυσικής, Φιλολογίας, Θεολογίας, Φυσικής Αγωγής, Αγγλικής Φιλολογίας κ.λπ.).

Ο στόχος της λειτουργίας των υποστηρικτικών μαθημάτων είναι η μαθησιακή και γνωστική ενίσχυση των μαθητών της μέσης εκπαιδευτικής βαθμίδας, ώστε οι ίδιοι να είναι σε θέση να παρακολουθούν με μεγαλύτερη ευκολία και άνεση το ημερήσιο πρόγραμμα του δημόσιου σχολείου. Για τον λόγο αυτό, οι καθηγητές του τμήματος συνεργάζονται στενά με τους καθηγητές του δημόσιου σχολείου, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αριστερή εκπαίδευση των τυφλών μαθητών και κυρίως να καταστεί δυνατή η ολόπλευρη ένταξή τους στη σχολική ζωή και στο σύνολο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων της.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ - ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ECDL

Στις δύο μονάδες του KEAT λειτουργούν τμήματα εκμάθησης Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Η/Υ). Τα άτομα με αναπηρία όρασης εκπαιδεύονται στη χρήση των Η/Υ και στις νέες υποστηρικτικές τεχνολογίες χρησιμοποιώντας σύγχρονο εξοπλισμό.

Οι θέσεις εκπαίδευσης είναι εξοπλισμένες με υποστηρικτικές τεχνολογίες για άτομα με αναπηρία όρασης, οι οποίες περιλαμβάνουν σύγχρονα τεχνικά βοηθήματα (σφρωτές, μεγεθυντές CCTV, οθόνες braille, εκτυπωτή braille) και προγράμματα υπολογιστή (αναγνώστη και μεγεθυντή οθόνης, αναγνώριση ομιλίας - ηχοακουστική, συνθέτη ομιλίας κλπ.).

Ειδικότερα, στη μονάδα της Θεσσαλονίκης λειτουργεί πιστοποιημένο Εξεταστικό Κέντρο ECDL ατόμων με αναπηρία όρασης. Το Κέντρο αυτό είναι το μοναδικό στην Ελλάδα. Η εκπαίδευση Η/Υ απευθύνεται τόσο σε μαθητές και φοιτητές όσο και σε ενήλικες.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Ο σκοπός της Φυσικής Αγωγής στο KEAT είναι, μέσα από ποικίλες κινητικές και αθλητικές δραστηριότητες, να συμβάλει στη σωματική ανάπτυξη των μαθητών και στην ισόρροπη ψυχική και πνευματική τους καλλιέργεια, ώστε να ενταχθούν παραγωγικά στην κοινωνία.

Επιπλέον στοχεύει στα παρακάτω:

- Βελτίωση της αυτονομίας κάθε μαθητή.
- Αποδοχή του μαθητή από τους άλλους μαθητές.
- Δημιουργία σταθερών συνθηκών.
- Συμμετοχή σε αθλητικές ευκαιρίες.
- Καλλιέργεια των κινητικών του κλίσεων και δυνατοτήτων.

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/education/omandadl>

Το KEAT παρέχει εκπαίδευση σε τεχνικές Κινητικότητας - Προσανατολισμού (Κ-Π) και Δεξιότητες Καθημερινής Διαβίωσης (ΔΚΔ) σε μαθητές με αναπηρίες όρασης. Η εκπαίδευση Κ-Π & ΔΚΔ αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για τη δόμηση της αυτονομίας του ατόμου με αναπηρία όρασης. Για ένα μαθητή - άτομο με αναπηρία όρασης, η Κινητικότητα και ο Προσανατολισμός λαμβάνει χώρα κάθε στιγμή της ημέρας, καθώς ο ίδιος διειρευνά και αλληλεπιδρά με το περιβάλλον. Με τη χρήση του λευκού μπαστυνιού μπορεί να ανιχνεύσει και να αισθανθεί τους κινδύνους, ώστε να κινηθεί με ασφάλεια. Ο μαθητής με αναπηρία όρασης, που δε λαμβάνει πληροφορίες από το περιβάλλον οπτικά, μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτές μέσω της ακοής, της αφής και της όσφρησης. Οι θεμελιώδεις δεξιότητες Κ-Π & ΔΚΔ όχι μόνο βοηθούν τους μαθητές να έχουν πρόσβαση στο σχολείο, αλλά τους προετοιμάζουν ώστε μια μέρα να ζήσουν και να εργάζονται ανεξάρτητα.

Η εκπαίδευση στο KEAT παρέχεται εξατομικευμένα, ανάλογα με την ηλικία, την οπτική οξύτητα, την αποδοχή της αναπηρίας και εν γένει τις δυνατότητες του εκπαιδευμένου. Η εκπαίδευση Κ-Π & ΔΚΔ περιλαμβάνει ενδεικτικά τις ακόλουθες εννέα δεξιότητες:

- Προκινητικότητα.
- Προσανατολισμός.
- Οργάνωσης της σκέψης.
- Γνώση εννοιών του χώρου.
- Κινητικότητα.
- Κοινωνική αγωγή.
- Προσωπική υγιεινή.
- Ένδυση.
- Νοικοκυριό.

Παράλληλα, το τμήμα εκπαίδευσης Κ-Π & ΔΚΔ του KEAT πραγματοποιεί δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του ευρύτερου κοινού, παρεμβαίνει σε θέματα προσβασιμότητας των δημοσίων χώρων και κτιρίων, κατασκευάζει απτικούς χάρτες κλπ.

Το πρόγραμμα του τμήματος Κ-Π & ΔΚΔ εκτός από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη υλοποιείται με τη συνεργασία KEAT και Πανελληνίου Συνδέσμου Τυφλών (ΠΣΤ) στις έδρες των Περιφερειακών Ενώσεων του ΠΣΤ στην Πάτρα, τη Θεσσαλονίκη και το Ηράκλειο Κρήτης, καλύπτοντας τις εκεί ανάγκες εκπαίδευσης μαθητών και ενήλικων.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΓΡΑΦΗ BRAILLE

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/education/learn-and-test-braille>

Στο KEAT λειτουργούν προγράμματα εκμάθησης της γραφής braille. Σκοπός των προγραμμάτων είναι η εκπαίδευση όλων των ενδιαφερομένων και όσων επιθυμούν να εργαστούν ή εργάζονται με άτομα με αναπηρία όρασης στη γραφή braille.

Η εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν και απευθύνεται σε:

- φοιτητές εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών τμημάτων,
- εκπαιδευτικούς,
- ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και
- επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων.

Στο KEAT Αθήνας και Θεσσαλονίκης, λειτουργούν τα μοναδικά Κέντρα Πιστοποίησης Επάρκειας στη γραφή braille. Στις εξετάσεις λαμβάνουν μέρος, οι εκπαιδευόμενοι από το KEAT, αλλά και εκπαιδευόμενοι από άλλους φορείς. Τα πιστοποιητικά που χορηγούνται είναι αναγνωρισμένα από το δημόσιο.

BIBΛΙΟΘΗΚΗ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/education/library>

Η υπηρεσία σε εθνικό επίπεδο καλύπτει με βιβλία τους μαθητές με αναπηρία όρασης όλων των βαθμίδων της δημόσιας εκπαίδευσης από το δημοτικό ως το πανεπιστήμιο ακόμη και μεταπτυχιακά. Τα βιβλία αποστέλλονται δωρεάν, ακόμη και στο εξωτερικό, σε σχολικές μονάδες και σε γονείς με αναπηρία όρασης προκειμένου να παρακολουθούν την επίδοση των παιδιών τους.

BIBΛΙΑ BRAILLE

Τα βιβλία του Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου τυπώνονται όλα σε γραφή braille.

Τα βιβλία του Δημοτικού περιέχουν ανάγλυφες εικόνες, χάρτες και γεωμετρικά σχήματα.

Τα βιβλία των θετικών επιστημών (μαθηματικά, φυσική, χημεία, βιολογία κ.λπ) της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μεταγράφονται και τυπώνονται πλέον σύμφωνα με τον «κώδικα Nemeth». Αναφορικά δε με την Ευκλείδειο γεωμετρία της Α΄ και Β΄ Λυκείου, όλα τα γεωμετρικά σχήματα σχεδιάζονται και ανατυπώνονται σε θερμοευαίσθητο χαρτί.

Επιπλέον τυπώνονται τα ξενόγλωσσα βιβλία της δημόσιας εκπαίδευσης (αγγλικά - γαλλικά), καθώς και ξενόγλωσσα φροντιστηριακά.

Σε γραφή braille τυπώνονται επίσης παιδικά βιβλία (παραμύθια - λογοτεχνικά) για τους μαθητές δημοτικού.

ΒΙΒΛΙΑ ΗΧΟΥ

Τα περισσότερα βιβλία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διατίθενται σε ηχητική μορφή (MP3) σε μαθητές με πρόβλημα όρασης, αν αυτό κριθεί πιο αποδοτικό για τη μελέτη των μαθημάτων. Επιπλέον, η υπηρεσία μας καλύπτει με βιβλία ήχου και μαθητές με άλλα προβλήματα όπως δυσλεξία, νοητική υστέρηση, νυσταγμό κ.λπ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μέχρι πριν από δύο χρόνια τα Πανεπιστημιακά συγγράμματα ηχογραφούνταν σε ψηφιακή μορφή μόνο. Σήμερα γίνεται και προσαρμογή σε αρχεία κατάλληλα επεξεργασμένα και διαμορφωμένα, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από λογισμικά ανάγνωσης οθόνης. Επίσης, εάν ο ενδιαφερόμενος το ζητήσει και εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο, τα συγγράμματα τυπώνονται στη γραφή braille. Η υπηρεσία μας διαθέτει 3.500 τίτλους Πανεπιστημιακών συγγραμμάτων και σημειώσεων.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/education/special-supervisory-material-lab>

Το 1999 δημιουργήθηκε το Εργαστήριο Ειδικού Εποπτικού Υλικού (ΕΕΕΥ) και λειτουργεί σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας με σκοπό να παρέχει κάθε διευκόλυνση στην εκπαιδευτική διαδικασία των ατόμων με αναπηρία όρασης και των τυφλο-κωφών μαθητών. Το ΕΕΕΥ, με νέες εξειδικευμένες κατασκευές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, συμβάλλει σε μια νέα παιδαγωγική προσέγγιση αναπτύσσοντας τη φαντασία, τη δημιουργικότητα, τη συμμετοχή σε συνδυασμό με τη διασκέδαση των παιδιών.

Οι τομείς δράσεις του ΕΕΕΥ είναι:

- Η σχεδίαση και παραγωγή του αναγκαίου εποπτικού υλικού για τις εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των βαθμίδων, ώστε να πετυχαίνεται αρτιότερη κατανόηση της διδασκόμενης ύλης, του περιβάλλοντος και της κινητικότητας.
- Η υλοποίηση προτάσεων των διδασκόντων για την προσαρμογή και τη δημιουργία ανάγλυφων εικόνων, χαρτών και μακετών της διδασκόμενης ύλης.
- Η αναπαραγωγή του εποπτικού υλικού σε επαρκή αντίγραφα, έτσι ώστε όλοι οι μαθητές να επωφελούνται από τη νέα εκπαιδευτική προσέγγιση.
- Η ερευνά υλικών, τρόπων κατασκευής και μεθοδολογίας, εργαλείων, παραγωγής κλπ.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/support>

Το Κέντρο προσφέρει μια ολοκληρωμένη σειρά προγραμμάτων και υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών, κοινωνικών, συναισθηματικών, αλλά και καθημερινών αναγκών των μαθητών με αναπηρία όρασης. Τα προγράμματα αυτά αφορούν τη διαμονή, τη μεταφορά, τη σίτιση και την ψυχαγωγία τους προκειμένου να εξασφαλίζεται η ευχάριστη διαβίωσή τους.

Μέσα από την αλληλεπίδραση με άλλους μαθητές, τα παιδιά μοιράζονται τις εμπειρίες τους, ενισχύοντας έτσι την κοινωνικο-συναισθηματική τους ανάπτυξη. Οι μαθητές, μέσα σε ένα πλήρως υποστηριζόμενο περιβάλλον, μένοντας μακριά από το σπίτι τους για κάποιο χρονικό διάστημα, βιώνουν την ανεξαρτησία, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και δοκιμάζουν νέες εμπειρίες.

Για όλους εμάς τους εργαζόμενους στο ΚΕΑΤ, οι μαθητές με αναπηρία όρασης είναι αυτοί που βρίσκονται στο επίκεντρο της αποστολής μας. Με την υποστήριξη μας προσφέρεται στα παιδιά μια σειρά από επιλογές, ώστε να αναπτυχθούν τόσο προσωπικά όσο και κοινωνικά.

ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΚΑΙ ΣΤΕΓΑΣΗ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/support/hosting-and-housing>

Στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη λειτουργούν σύγχρονα οικοτροφεία, όπου παρέχεται φιλοξενία και φροντίδα σε δίκλινα ή τρίκλινα δωμάτια, σε 24ωρη βάση σε άτομα με αναπηρία όρασης. Φιλοξενοούνται μαθητές κυρίως από την περιφέρεια και μαθητές με κοινωνικοοικονομικά και οικογενειακά προβλήματα. Επιπλέον, στο οικοτροφείο της Θεσσαλονίκης φιλοξενοούνται ενήλικα άτομα με αναπηρία όρασης σε ξεχωριστή πτέρυγα.

Εξειδικευμένο προσωπικό επιμελείται τη σίτιση, ενδυμασία, ατομική υγιεινή και μελέτη των σχολικών μαθημάτων. Οι μαθητές τις ελεύθερες ώρες τους και τα Σαββατοκύριακα συμμετέχουν σε εξωτερικές δραστηριότητες εκπαιδευτικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα, όπως θεατρικές παραστάσεις, επισκέψεις σε μουσεία, εκδρομές κλπ., με στόχο να εμπλουτίσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους.

Το οικοτροφείο διαθέτει αίθουσα ψυχαγωγίας με τηλεόραση, ηλεκτρονικό υπολογιστή με σύνδεση στο Διαδίκτυο, επιτραπέζια παιχνίδια και μουσικά όργανα, χρήση των οποίων έχουν τη δυνατότητα να κάνουν οι φιλοξενούμενοι του ΚΕΑΤ στον ελεύθερο χρόνο τους. Τα οικοτροφεία για τους μαθητές λειτουργούν κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, ενώ η πτέρυγα ενηλίκων της Θεσσαλονίκης λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/support/recreational-activities>

Η ψυχαγωγία και οι δραστηριότητες αναψυχής είναι ένα ουσιαστικό μέρος της ζωής όλων μας και αυτή η ανάγκη για προσωπική ευχαρίστηση δε διαφέρει στα άτομα με αναπηρία όρασης. Υπάρχουν πολλές δραστηριότητες που σχεδιάζονται από τις υπηρεσίες του Κέντρου μας και τις απολαμβάνουν οι μαθητές μας.

Στα πλαίσια των προγραμμάτων ψυχαγωγίας οι μαθητές πραγματοποιούν επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, σε ζωολογικούς κήπους και πάρκα αναψυχής. Επίσης, πραγματοποιούνται εκδρομές ψυχαγωγικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα, όπως επισκέψεις σε περιβαλλοντικά κέντρα και σε κέντρα με αθλητικές ή άλλες υπαίθριες δραστηριότητες (χιονοδρομικά κέντρα, trekking, αναρρίχησης κλπ.).

Επιπλέον, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν αγώνες ποδοσφαίρου ή μπάσκετ των αγαπημένων τους ομάδων, να πραγματοποιήσουν εξόδους σε καφετέριες και εστιατόρια ή να παρακολουθήσουν θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, πάντα με τη συνοδεία επιμελητών και εκπαιδευτικού προσωπικού.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/support/social-service>

Ο ρόλος του τμήματος Κοινωνικής Υπηρεσίας δεν είναι στατικός, αλλά συνίσταται σε μια διαρκή αναζήτηση μεθόδων και παρεμβάσεων, με στόχο την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των ζητημάτων που περιλαμβάνονται στη σφαίρα της ευθύνης του. Υποδέχεται το άτομο με αναπηρία όρασης, ερευνά το ατομικό και κοινωνικό ιστορικό του καθώς και τις ανάγκες του ίδιου και της οικογένειάς του. Διευκρινίζει στους ενδιαφερόμενους τις παροχές και επιδιώξεις του ΚΕΑΤ και βοηθά στην καλύτερη προσαρμογή του ενδιαφερομένου καθώς και στην αρμονική συμβίωσή του με τους άλλους. Αποτελεί το ενδιάμεσο πρόσωπο μεταξύ προσωπικού και οικογένειας και συνεργάζεται με τις συναρμόδιες υπηρεσίες του Κέντρου για τη ρύθμιση θεμάτων που το αφορούν. Με προσωπικές επαφές και συμβουλευτική υποστήριξη – με βάση τις μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας – τονώνει τις «αξίες» του εξυπηρετούμενου και της οικογένειάς και τον παραπέμπει στις συναρμόδιες υπηρεσίες ή σε ανάλογη Κοινωνική Υπηρεσία ή φορέα, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο. Έρχεται σε επαφή με άλλους όμορους φορείς, συμμετέχει σε έρευνες του Κέντρου για εντοπισμό νέων περιπτώσεων. Συνεργάζεται με τη Διοικητική και Επιστημονική Διεύθυνση για θέματα που αφορούν το Κέντρο, με τη Διεύθυνση του σχολείου (Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Τυφλών, Ειδικό Νηπιαγωγείο Τυφλών, σχολείο ένταξης) του μαθητή για καλύτερη αντιμετώπιση του εξυπηρετούμενου. Συμμετέχει στην κατάρτιση προγραμμάτων ενημέρωσης της κοινότητας για θέματα που αφορούν άτομα με αναπηρία όρασης. Συμμετέχει σε Σεμινάρια – Συνέδρια – Εκθέσεις του Κέντρου και άλλων φορέων του εσωτερικού και του εξωτερικού.

ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/hosted-services>

Στις εγκαταστάσεις του ΚΕΑΤ φιλοξενούνται υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, όπως σχολικές μονάδες και τμήματα κατάρτισης (Δημόσια ΙΕΚ). Εκτός από στέγαση, το ΚΕΑΤ παρέχει υλικοτεχνική υποδομή, χώρους (αίθουσα εκδηλώσεων, γυμναστήριο, χώρους αναψυχής κ.λπ.), σίτιση καθώς και κάλυψη διάφορων λειτουργικών δαπανών στις φιλοξενούμενες μονάδες.

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/hosted-services/schools>

Στις εγκαταστάσεις του ΚΕΑΤ, σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, λειτουργούν σχολικές μονάδες του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Παρέχεται υποστήριξη από το ΚΕΑΤ σε:

- Λειτουργικές δαπάνες (ρεύμα, θέρμανση, καθαριότητα κλπ).
- Σίτιση των μαθητών του ολοήμερου σχολείου.
- Χρήση χώρων (γυμναστήριο, αίθουσα εκδηλώσεων κλπ).

Επιπλέον, υπηρεσίες του ΚΕΑΤ, όπως η κοινωνική υπηρεσία και η υπηρεσία προσαρμογής Βιβλίων braille, συνεργάζονται στενά με τις αντίστοιχες υπηρεσίες των σχολικών μονάδων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/hosted-services/training-programs>

Στο ΚΕΑΤ, τόσο στην Αθήνα όσο και στη Θεσσαλονίκη, λειτουργούν τμήματα κατάρτισης για άτομα με αναπηρία όρασης.

1. Απομαγνητοφώνητής συνομιλιών – πρακτικών

Η τεχνολογία σήμερα προσφέρει στα άτομα με αναπηρία όρασης τη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφοριακά συστήματα και εφαρμογές. Με το πρόγραμμα απομαγνητοφώνησης φιλοδοξούμε να δώσουμε στην αγορά εργασίας επαγγελματίες με γνώση των νέων τάσεων στον χώρο της απομαγνητοφώνησης οποιουδήποτε ηχητικού κειμένου και στη μορφή που απαιτείται. Η εκπαίδευση πραγματοποιείται σε αίθουσα υπολογιστών, όπου η κάθε θέση εκπαίδευσης διαθέτει σύγχρονα τεχνικά βοηθήματα και προγράμματα για άτομα με αναπηρία όρασης (CCTV, οθόνη braille, προγράμματα ανάγνωσης και μεγέθυνσης οθόνης κλπ.). Το πρόγραμμα υλοποιείται σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

2. Τεχνικός χειριστής Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Η/Υ) και τηλεφωνικών κέντρων, παροχής πληροφοριών και εξυπηρέτησης πελατών αποκλειστικά για τυφλούς

Ο κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας κατέχει τις τεχνικές γνώσεις, τις δεξιότητες και τα επαγγελματικά προσόντα που τον καθιστούν ικανό να παρέχει κάθε είδους πληροφορία και εξυπηρέτηση στους πελάτες μιας εταιρίας ή ενός οργανισμού, ως χειριστής του τηλεφωνικού κέντρου χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε εξειδικευμένο λογισμικό CRM. Η εκπαίδευση των χειριστών Η/Υ και τηλεφωνικών κέντρων πραγματοποιείται σε αίθουσα με ολοκληρωμένο περιβάλλον δικτύου φωνής και δεδομένων (data/voice). Μάλιστα, εσωτερικό τηλεφωνικό κέντρο δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους (εικονική συνομιλία - εξυπηρέτηση). Το πρόγραμμα υλοποιείται σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

3. Βοηθός φυσικοθεραπείας για άτομα με αναπηρία όρασης

Το ΚΕΑΤ παρέχει εξ ολοκλήρου την υλικοτεχνική υποδομή και τον εξοπλισμό που απαιτείται για την εκπαίδευση των μαθητευομένων. Το πρόγραμμα υλοποιείται στη Θεσσαλονίκη. Τα προγράμματα τελούν υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και υλοποιούνται από Δημόσια ΙΕΚ Ειδικής Αγωγής.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

<http://access.uoa.gr/keat/index.php/gr/info/history>

Το ΚΕΑΤ, πρώην «Οίκος Τυφλών», ιδρύθηκε το 1906 από τους Γ. Δροσίνη και Δ. Βικέλα, με δαπάνες των αδελφών Άμπειτ. Αρχικός σκοπός ήταν η προστασία των τυφλών ατόμων. Μέχρι το 1979 ήταν φιλανθρωπικό σωματείο με Πρόεδρο τον εκάστοτε Αρχιεπίσκοπο Αθηνών. Μετά από σκληρούς αγώνες των τυφλών, το 1979 έγινε Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 265/17-4-79, ΦΕΚ 74/17-4-1979) και μετονομάστηκε σε Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκαταστάσεως Τυφλών. Εποπτεύεται και επιχορηγείται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας (ΠΔ/μα 85/2012, «Ίδρυση και μετονομασία Υπουργείων, μεταφορά και κατάργηση υπηρεσιών» αρθρ. 4 «Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (ΦΕΚ 141/21-6-2012 τ. Α')». Στη Βόρεια Ελλάδα λειτουργούσε το Ίδρυμα Προστασίας Τυφλών «Ο ΗΛΙΟΣ»-Σχολή Τυφλών, που, από το 1947 με πρωτοβουλία του φιλανθρωπικού σωματείου «Οργάνωση Προστασίας Τυφλών», ξεκίνησε να παρέχει εκπαιδευτικές και κοινωνικές υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία όρασης. Από το 2011 (Ν3918/2011, άρθρο 44, παρ. 2, ΦΕΚ 31/02-03-2011) συγχωνεύθηκε με το ΚΕΑΤ και λειτουργεί ως Περιφερειακή Υπηρεσία / Διεύθυνση Θεσσαλονίκης.

ΟΙ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 28/02/2016

- Προβολή της ταινίας του **Νίκου Αναγνωστόπουλου** *ΟΙ ΦΥΛΕΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ* (ΕΛΛΑΔΑ, 2015)
- Συζήτηση με εισηγητές τους **Νίκο Αναγνωστόπουλο** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Μανώλη Ράντη** (Διευθυντή του Δικτύου Ρομ), **Στάθη Γκότση** (ιστορικό, υπεύθυνο του Γραφείου Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου) και **Παύλο Κάγιο** (συγγραφέα, δημοσιογράφο)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΣΙΓΓΑΝΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ «ΑΣΤΙΚΟΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ»

Του **Μανώλη Ράντη**

Το κείμενο που ακολουθεί είναι η ομιλία μου τον Ιούνιο του 2000 σε διημερίδα με θέμα τους Έλληνες Τσιγγάνους, την «ανίχνευση» των προβλημάτων που σχετίζονται με την κοινωνική τους ένταξη και «εξειδικεύεται» στο ζήτημα της στέρξης του δικαιώματός τους να είναι και τυπικά Έλληνες πολίτες.

Αρκετά από τα «μέτρα» που προτείνονται για τη λύση του προβλήματος έχουν θεσπιστεί, αλλά παρόλα ταύτα, ένα ποσοστό Ελλήνων Τσιγγάνων παραμένει ακόμη και σήμερα (Οκτώβριος του 2016) είτε «μη εγγεγραμμένο» είτε με πολύ σοβαρές ελλείψεις και «κενά» στην τακτοποίηση των εγγράφων του στις Αστικοδημοτικές Καταστάσεις και στα Ληξιαρχεία.

Ο λόγος που επέλεξα να στείλω το συγκεκριμένο κείμενο είναι διότι θεωρώ πως «φωτίζει» αρκετά ικανοποιητικά, μία από τις πολλές «πτυχές»-αιτίες, που, λειτουργώντας ως «μηχανισμοί», γεννούν, συντηρούν και αναπαράγουν αποκλεισμούς και περιθωριοποιήσεις ολόκληρων κοινωνικών ομάδων.

Όλοι οι άνθρωποι στις σύγχρονες πολιτισμένες κοινωνίες, «κινούνται» (δηλαδή γεννιούνται, μεγαλώνουν, σπουδάζουν, εργάζονται, ζουν, γερνάνε και πεθαίνουν), μέσα σε «πλαίσια», τα οποία οι ίδιες αυτές κοινωνίες (μέσω των Αρχών τους) έχουν ορίσει. Οι κοινωνίες - τα Κράτη έχουν εξουσιοδοτήσει τις εκάστοτε Διοικήσεις τους να οριοθετούν αυτά τα πλαίσια, πάντα βέβαια με κυρίαρχο κριτήριο την πρόοδο και ανάπτυξη του ίδιου του Κράτους και την καλύτερη - δικαιότερη εξυπηρέτηση της κοινωνίας, των πολιτών. Αυτό συνέβη από πολύ παλιά, από τότε που τα διάφορα βάρβαρα φύλα έπαψαν πλέον να μετακινούνται και άρχισαν να εγκαθίστανται σε ορισμένο έδαφος, δημιουργώντας ως έννοια το «χωρικών Κράτος».

Στη συνέχεια, άρχισαν να λειτουργούν και να αναπτύσσονται οι αμφίδρομες διαδικασίες Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων μεταξύ Διοικούντων-Ηγεμόνων και Υποτελών-Υπηκόων. Έτσι, κάθε Κρά-

τος είχε έναν Ηγεμόνα ή οποιασδήποτε άλλης μορφής Διοικούσα Αρχή, η οποία έπρεπε να φροντίζει και να τακτοποιεί τα εντός των χωρικών ορίων ζητήματα και τις εκκρεμότητες που προέκυπταν, ενώ «από την άλλη» είχε Υπηκόους, οι οποίοι κάθε φορά που η Διοίκηση έπαιρνε κάποια θετικά για τους ίδιους μέτρα, θα έπρεπε να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι πράγματι είναι Υπήκοοι του συγκεκριμένου Κράτους, ώστε να μπορούν να απολαμβάνουν κάθε ευεργετήματος. Έτσι, σιγά-σιγά τα Κράτη (Ηγεμόνες και Υπήκοοι), άρχισαν δουλεύοντας από κοινού, να ορίζουν τα πλαίσια μέσα στα οποία θα μπορούσαν να ζήσουν και να προσδεύσουν, στηρίζοντας όλοι μαζί το Κράτος που είχαν δημιουργήσει.

Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργήθηκαν περί τον Μεσαίωνα οι έννοιες *LIGEANTIA* και *ALLEGIANCE* που ήσαν οι πρόδρομοι της έννοιας της «Υπηκόοτητας» που γνωρίζουμε σήμερα, δηλαδή της

Από την ταινία του Νίκου Αναγνωστόπουλου
«ΟΙ ΦΥΛΕΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ»

φροντίδας στον υπήκοό μας (στον ημέτερο). Φυσικά και στην Ελλάδα δε θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά, αφού εδώ γεννήθηκαν ο πολιτισμός, η δημοκρατία, οι νόμοι, και τόσα άλλα.

Ένα μόλις χρόνο μετά την εξέγερση του Γένους κατά των Τούρκων, το 1822, η Εθνοσυνέλευση στην Επίδαυρο ψήφισε το Α΄ Προσωρινό Πολίτευμα της Ελλάδας, το οποίο στα άρθρα 2 έως 5 είχε σύντομες διατάξεις για την Ελληνική Υπηκοότητα-Ιθαγένεια. Αυτός ο νόμος αναθεωρήθηκε το 1823 στο Άστρος από τη Β΄ Εθνοσυνέλευση και τέλος η Γ΄ Εθνοσυνέλευση το 1827 στην Τροιζήνα ψήφισε Σύνταγμα, το οποίο περιείχε λεπτομερείς διατάξεις περί Ιθαγενείας-Υπηκοότητας.

Ο πρώτος αυτοτελής νόμος περί Ιθαγενείας-Υπηκοότητας στην Ελλάδα, δημοσιεύτηκε στις 15 Μαΐου 1835 και ίσχυσε μέχρι στις 29 Οκτωβρίου 1856, δηλαδή για πάνω από 20 χρόνια, οπότε και ψηφίστηκε ο περίφημος «Αστικός Νόμος» του 1856, που, με πάρα πολλές «αλλαγές», ίσχυσε πάνω από 100 χρόνια. Από το 1856 έως και σήμερα, ο κώδικας της Ελληνικής ιθαγενείας στο πρώτο του άρθρο στο τέταρτο εδάφιο, υιοθετώντας το Νομικό «Αξίωμα» «*JUS SOLI*», αναφέρει: «Έλληνας είναι από τη γέννησή του οποιοσδήποτε γεννιέται σε ελληνικό έδαφος, εάν δεν αποκτή με τη γέννησή του αλλοδαπή ιθαγένεια». Η νομική αρχή του «*JUS SOLI*» μαζί με την αρχή του «*JUS SANGUINIS*» είναι οι δύο βασικές Αρχές-Δίκαια που προσδίδουν διεθνώς την Υπηκοότητα-Ιθαγένεια στους πολίτες ενός Κράτους. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε ερμηνευτικό εγχειρίδιο του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγενείας από τον καθηγητή Αιμίλιο Μπεντερμάχερ-Γερουσία, αναφέρονται επί λέξει τα εξής:

Η περίπτωση δ΄ του άρθρου 1 Κώδ. Ιθαγενείας ευκόλως νοείται ότι καλύπτει όχι μόνον την περίπτωση καθ΄ ήν κατά το δίκαιον της Ιθαγενείας των γονέων δεν προσδίδεται η Ιθαγένεια εις το εν Ελλάδι γεννηθέν αλλά και εκείνην καθ΄ ήν αμφοτέροι οι γονείς είναι ανιθαγενείς ή είναι άγνωστοι, όπως όταν το τέκνον είναι έκθετον, οπότε η εν Ελλάδι εύρεσις του τέκνου εξομοιούται προς την εν Ελλάδι γέννησιν αυτού.

Όλα τα παραπάνω τα ανέφερα ακριβώς για να επισημάνω τη σημασία που έχει το δ΄ εδάφιο του πρώτου άρθρου του κώδικα της Ελληνικής Ιθαγενείας. Εκεί ακριβώς είναι που αρχίζει το ΕΓΚΛΗΜΑ. Μπορεί η έκφραση να είναι σκληρή, όμως, αυτό το οποίο έπραξε η Ελληνική Πολιτεία είναι πάρα πολύ σκληρότερο, είναι πραγματικά απάνθρωπο. Το «πώς» συντελέστηκε το έγκλημα αυτό, θα προσπαθήσω παρακάτω να σας το εξηγήσω, αλλά το «γιατί», δεν πρόκειται να το εξηγήσω ποτέ.

Η συντριπτική πλειοψηφία (πάνω από το 90%) των Ελλήνων Τσιγγάνων που ζουν σήμερα στη χώρα μας ήρθε στην Ελλάδα μαζί με όλο τον υπόλοιπο ελληνισμό από τα παράλια της Μικράς Ασίας και την Κωνσταντινούπολη στην περίοδο 1920 - 1923. Ο προφανής λόγος που ήρθαν στην Ελλάδα ήταν επειδή εκδιώχθηκαν από τις εστίες τους, ακριβώς διότι οι Τούρκοι ήσαν βέβαιοι για την ελληνικότητά τους. Αυτό το μαρτυρούσαν πάρα πολλά πράγματα, τα κυριότερα από τα οποία ήταν το θρησκευμά τους (τα ονόματά τους ήταν Γιάννης, Πέτρος, Κώστας, Ελένη κ.λπ.), τα σημεία όπου ήσαν εγκατεστημένοι (μέσα στα ελληνικά χωριά και μαχαλάδες) και βέβαια οι άνθρωποι με τους οποίους είχαν σχέσεις, παρέες και συναλλαγές (είναι γνωστό ότι το εμπόριο το κρατούσαν οι Έλληνες). Μπήκαν, λοιπόν, όπως και όλοι οι υπόλοιποι Έλληνες στα καΐκια του ξεριζωμού και κίνησαν για την Ελλάδα. Δυστυχώς όμως, όταν έφτασαν στους σταθμούς υποδοχής που είχαν δημιουργηθεί, τους κατέταξαν σε κάποια άλλη ξεχωριστή και μοναδική κατηγορία. Ενώ όλοι οι υπόλοιποι καταγράφηκαν ως πρόσφυγες ελληνικής υπηκοότητας, οι ΕΛΛΗΝΕΣ Τσιγγάνοι καταγράφηκαν ως άνθρωποι ακαθορίστου υπηκοότητας και αθιγγανικής καταγωγής. Δηλαδή, απλώς τους αναγνωρίστηκε η ανθρώπινη ιδιότητα. Καταλαβαίνετε τι σήμαινε αυτό για μια ολόκληρη κοινωνία. Στην ουσία έμπαινε από εκείνη τη στιγμή ταφόπλακα σε όνειρα, μέλλον, ελπίδες. Αφού δε θεωρήθηκαν Έλληνες, δεν μπορούσαν να συμμετάσχουν σε κανένα πρόγραμμα «αποκατάστασης προσφύγων», ώστε να αποκτήσουν και αυτοί σπίτι, μόρφωση, καλύτερο επάγγελμα, αξιοπρεπή ζωή. Όχι μόνο δεν τους δόθηκε η ελληνική υπηκοότητα, αλλά δεν τους δόθηκε και καμία άλλη ιθαγένεια, ώστε να έχουν κάπου να απευθύνονται, να προσφεύγουν, να διεκδικούν. Έτσι, οι Έλληνες Τσιγγάνοι τράβηξαν τη δική τους πορεία μέσα στην ελληνική κοινωνία και πραγματικότητα, μέσα σε μια Πατρίδα που τους θεωρούσε «ξένο σώμα» και δεν έκανε την ευκαιρία να τους το θυμίζει συχνά και με πολλούς τρόπους.

Αυτή η κατάσταση δυστυχώς συνεχίστηκε για πάνω από μισό αιώνα, και εδώ βρίσκεται η σημασία της κατά λέξη αναφοράς στην ερμηνεία του δ΄ εδαφίου του πρώτου άρθρου του κώδικα της Ελληνικής ιθαγενείας. Εντελώς παράνομα και καταχρηστικά και πέρα από κάθε έννοια και αίσθημα δικαίου η ελληνική Πολιτεία συνέχισε να εγκληματεί και πάνω στις επόμενες γενιές Τσιγγάνων, οι οποίες γεννήθηκαν στην Ελλάδα και έπρεπε αυτοδικαίως να θεωρηθούν Έλληνες υπήκοοι χωρίς καμία αντίρρηση από πουθενά.

Κι όμως, η πρώτη ελληνική κυβέρνηση που διέγνωσε την πα-

ΟΙ ΡΟΜΑ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

ρανομία και κίνησε τη διαδικασία μαζικών πολιτογραφήσεων και εγγραφών στα δημοτολόγια των μέχρι τότε εντελώς αδήλωτων Τσιγγάνων ήταν η κυβέρνηση της χούντας, στα 1973. Αυτό νομίζω πως είναι η μεγαλύτερη ντροπή για όλες τις δημοκρατικές κυβερνήσεις από το 1922 έως και την έλευση της δικτατορίας του '67. Ακόμη και σήμερα όμως, υπάρχουν αρκετές χιλιάδες εντελώς αδήλωτοι ή με ελλιπή καταχώριση στις αστικοδημοτικές καταστάσεις Έλληνες Τσιγγάνοι, Έλληνες πολίτες. Τα προβλήματα που δημιουργεί ο κκε-ώνας της γραφειοκρατίας από τη μία και η αδυναμία συγκέντρωσης από πλευράς τους όλων των απαραίτητων δικαιολογητικών και εγγράφων, συμβάλλουν στο να διαιωνίζεται η πολύ κακή αυτή κατάσταση, από την οποία σίγουρα ζημιώνει τόσο η πολιτεία όσο και οι ίδιοι οι Τσιγγάνοι.

Για να παραθέσουμε παραδείγματα των δυσκολιών και προβλημάτων που συναντούν στην καθημερινή τους ζωή εξαιτίας αυτής της κατάστασης, δε θα μας έφταναν σίγουρα και οι δύο μέρες της συνάντησής μας αυτής. Απλώς πιστεύω όλοι καταλαβαίνετε ότι ένας άνθρωπος που δεν έχει ταυτότητα, άδεια οδήγησης, διαβατήριο ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο δεν μπορεί ούτε να κινηθεί άνετα ούτε να εργαστεί, να παντρευτεί ούτε να αποκτήσει ούτε να παντρευτεί ούτε να εργαστεί, να διεκδικήσει επιδόματα (ακόμη κι αν έχει πέντε και έξι παιδιά) και τόσα άλλα που, όπως είπαμε, δε μας φτάνει ο χρόνος να πούμε. Σίγουρα όμως πρέπει να μας φτάσει ο χρόνος να προβληματιστούμε για το τι πρέπει και το τι μπορούμε να κάνουμε από 'δω και πέρα.

Το πρώτο που πρέπει να γίνει -και γρήγορα μάλιστα- είναι μια όσο το δυνατόν πληρέστερη και μεγαλύτερη εκστρατεία ενημέρωσης προς όλους τους Έλληνες Τσιγγάνους για τη μεγάλη βελτίωση που θα υπάρξει στο επίπεδο της ζωής τους, εφόσον τακτοποιήσουν την εγγραφή τους στις αστικοδημοτικές καταστάσεις. Επίσης, θα πρέπει παράλληλα η Πολιτεία να εκδώσει κανονιστικές-ρυθμιστικές αποφάσεις που θα απλουστεύουν και θα διευκολύνουν την τακτοποίηση διαφόρων εκκρεμοτήτων υπερνεκικών και καταργώντας -αν χρειάζεται- τη δαιδαλώδη γραφειοκρατία. Ένας απλός τρόπος να μην υπάρξουν προβλήματα στο μέλλον είναι η εντολή προς όλους τους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας να δηλώνουν αυτεπάγγελτα τις γεννήσεις των παιδιών στο οικείο ληξιαρχείο χωρίς να απαιτείται η μεσολάβηση των γονέων. Με τον ίδιο τρόπο μπορεί να δηλώνεται η βάφτιση ή και ο γάμος, αν υπάρξει η απαιτούμενη συνεννόηση και συνεργασία και με την Εκκλησία.

Σίγουρα προτάσεις και απόψεις θα υπάρξουν πολλές και καλύτερες, γι' αυτό δε θα ήθελα να επεκταθώ περισσότερο. Αυτό, όμως, που σίγουρα θέλω και ελπίζω να γίνει, είναι μετά από λίγο καιρό να είμαστε σε θέση να πούμε ότι μπορεί να πέρασαν πολλοί αιώνες που οι Τσιγγάνοι στην Ελλάδα έζησαν στο περιθώριο, αλλά τουλάχιστον υπήρξε και μια περίοδος που κάποιοι ασχολήθηκαν σοβαρά με τα προβλήματά τους και -αν όχι όλα- κάποια από αυτά κατάφεραν να τα λύσουν. Μέχρι τότε ας προσπαθήσουμε. Αξίζει τον κόπο.

Του *Στάθη Γκότση*

Οι Τσιγγάνοι/Ρομά είναι μια γνωστή και συνάμα άγνωστη πληθυσμιακή ομάδα, συχνά συνυφασμένη με στερεότυπες αντιλήψεις και προκαταλήψεις. Παρά τη μακροχρόνια παρουσία τους στον ελλαδικό χώρο, οι πληθυσμίοι Ρομά σε όλη τη χώρα παραμένουν, σε μεγάλο βαθμό, ακόμη και σήμερα, στο περιθώριο της κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

Η ενασχόληση με τους Ρομά προσκρούει εξ αρχής σε πολλά ζητήματα, αρχής γενομένης από τους ίδιους τους όρους που χρησιμοποιούνται για να προσδιορίσουν την πληθυσμιακή ομάδα που συνθέσαμε να αποκαλούμε *Τσιγγάνους* ή *Γύφτους*. Σήμερα, κατεξοχήν «πολιτικά ορθός» θεωρείται ο όρος *Ρομά*, με τον οποίο αυτοπροσδιορίζονται στη γλώσσα τους, τη Ρομανί, και ο οποίος έχει καθιερωθεί ως κοινά αποδεκτό ονομασία από το διεθνές πολιτικό τους κίνημα. Ας σημειωθεί πάντως ότι, σε αντίθεση με τη διεθνή πρακτική, στην ελληνική περίπτωση προκρίνεται συχνά από τους ίδιους τους Ρομά ο όρος *Έλληνες Τσιγγάνοι* ή *Έλληνες Ρομά*, σε μια προφανή προσπάθεια υπογράμμισης της επιλογής τους για πρόσδεση στην ελληνική εθνική ιδέα.

Όπως σημειώνουν οι μελετητές¹, φαίνεται πως ιστορικά η πρώτη παρουσία πληθυσμών Ρομά σε ευρωπαϊκό έδαφος καταγράφεται κατά τη βυζαντινή περίοδο στον ελλαδικό χώρο, στη βενετοκρατούμενη Κρήτη, στη μεσαιωνική Κέρκυρα. Την ίδια, άλλωστε, περίοδο φαίνεται πως δημιουργούνται, όχι βέβαια από τους ίδιους αλλά από μη Ρομά, και οι όροι *Τσιγγάνοι* (*Αθίγγανοι*, *Ατσιγγανοί*) και *Γύφτοι* (*Αιγύπτιοι*), που έμελλε να χρησιμοποιηθούν ευρύτερα στις ευρωπαϊκές γλώσσες ως προσδιοριστικό των πληθυσμών Ρομά που εγκαταστάθηκαν στον ευρωπαϊκό χώρο. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία (και τα κράτη που τη διαδέχθηκαν) αποτέλεσε εκείνον τον οργανωμένο πολυεθνικό πολιτισμικό χώρο στον οποίο οι Τσιγγάνοι αντιμετώπιστηκαν ως μια διακριτή οντότητα, έγιναν περισσότερο ορατοί. Ακόμη και με τα στερεοτυπικά χαρακτηριστικά που μπορεί να τους αποδόθηκαν, η διαδικασία αυτή είναι κομβικής σημασίας και ενδέχεται να συνέτεινε στη διαμόρφωση συλλογικής ταυτότητας για τους ίδιους. Το ζήτημα αυτό είναι, σήμερα, ελάχιστα γνωστό σε Ρομά και μη Ρομά.

Τα τελευταία χρόνια, η έρευνα των αρχαιικών πηγών αποκαλύπτει πως η σιωπή για τους Ρομά και την ιστορική τους υπόσταση είναι εν πολλοίς σιωπή της ερευνητικής κοινότητας και όχι των ίδιων των πηγών. Μάλιστα, πρόσφατες μελέτες βασισμένες σε αρχαιακό υλικό ανατρέπουν καθιερωμένες αντιλήψεις σχετικά με την υποτιθέμενη διαρκή και διαχρονική κινητικότητα των Ρομά, την κοινωνική τους θέση, τον τρόπο ζωής και τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες. Στο «Φέουδο των Ατσιγγανών» (*Feudum Acinganoium*) της Κέρκυρας, για παράδειγμα, ο τρόπος ζωής και η κοινωνική θέση των Τσιγγάνων από το β' μισό του 16ου αι. και εξής βρίσκονταν σε αντιστοιχία με την υπόλοιπη τοπική κοινωνία: ήταν σταθερά εγκατεστημένοι, ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, μερικοί εργάζονταν ως τεχνίτες, αχθοφόροι ή ψαράδες, η ενδυμασία τους δε διέφερε από αυτήν του υπόλοιπου πληθυσμού, ήταν χριστιανοί ορθόδοξοι και γνώστες της ελληνικής γλώσσας (ενώ δε μαρτυρείται διγλωσσία), κάποιοι είχαν ιδιόκτητες οικίες και εργαστήρια ακόμα και στο κέντρο της πόλης της Κέρκυρας².

Ενδιαφέροντα στοιχεία για τη ζωή των Τσιγγάνων στη βενετοκρατούμενη Κρήτη κατά τον 16ο και 17ο αιώνα προκύπτουν από το

ΕΠΙΛΟΓΟΣ (σήμερα)

Παρόλα αυτά, έχει μεγάλη σημασία να γνωρίζουν όλοι ότι σε αντίθεση με τη συντριπτική πλειοψηφία των Τσιγγάνων σε όλη την Ευρώπη οι οποίοι αυτοπροσδιορίζονται ως «εθνοτική μειονότητα», οι Έλληνες Τσιγγάνοι (ακριβώς για να διαφοροποιηθούν από αυτό), εξέδωσαν την Άνοιξη του 2001 ομόφωνη απόφαση, η οποία κατά λέξη έχει ως εξής:

«Εμείς οι Έλληνες Τσιγγάνοι, δηλώνουμε κατηγορηματικά και προς πάσα κατεύθυνση, ότι αποτελούμε ένα άρρηκτα συνδεδεμένο τμήμα του απανταχού Ελληνισμού. Οποιαδήποτε άλλη θεώρηση από οπουδήποτε κι αν εκφράζεται ή εκπορεύεται, δε θα μας βρίσκει απλώς διαφωνούντες, αλλά και αντιμέτωπους».

Συζήτηση για την ταινία του Νίκου Αναγνωστόπουλου «ΟΙ ΦΥΛΕΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ» - Μανώλης Ράντης, Στάθης Γκότσης, Νίκος Αναγνωστόπουλος και Πάυλος Κάγιος

αρχαιακό υλικό του Δούκα της Κρήτης και ειδικότερα από τα νοταριακά έγγραφα, τα έγγραφα που συνέτασσαν οι συμβολαιογράφοι της εποχής³. Η μελέτη του υλικού δείχνει πως οι Τσιγγάνοι ως οργανωμένη κοινωνία εμφανίστηκαν στην Κρήτη από τα τέλη του 15ου ή τις αρχές του 16ου αι. και διέμεναν στο Εξώπορτο του Χάνδακα, στη συνοικία «Ατζιγαναριά». Όσοι ζούσαν εκεί φαίνεται ότι εξασκούσαν κυρίως την τέχνη του σιδηρουργού που τους πρόσφερε μια μεγαλύτερη οικονομική άνεση σε σχέση με όσους διέμεναν σε διάφορα χωριά του διαμερίσματος του Χάνδακα και υπηρετούσαν ως έμμισθοι κωπηλάτες στις γαλέρες. Ανάμεσα στους Τσιγγάνους της περιοχής, ορισμένοι γνώριζαν ανάγνωση και γραφή, ενώ αρκετοί είχαν τη δυνατότητα να διαθέσουν υψηλή προίκα στις κόρες τους, τόσο σε μετρητά, κοσμήματα και ρουχισμό όσο και σε ακίνητα (σπίτια, μαγαζιά, χωράφια).

Στα νεότερα χρόνια, μια από τις εικόνες που συνοδεύουν τους Έλληνες Ρομά είναι αυτή των μουσικών και δη των πλανόδιων οργανοπαικτών, καθώς οι παραδοσιακές τοπικές κοινωνίες προσέδωσαν στους Ρομά μουσικούς έναν κοινωνικό ρόλο με συγκεκριμένες λειτουργίες και αρμοδιότητες. Μέσα από αυτή τη διαδρομή οι Ρομά αναδεικνύονται σε συνδιαμορφωτές της νεοελληνικής ταυτότητας⁴. Το παραδοσιακό πανηγύρι συνιστά τον κατεξοχήν τόπο της συνύπαρξης Ρομά και μη Ρομά, στη βάση ωστόσο του δόγματος «και μαζί και χώρια». Την ίδια ώρα που επιβεβαιώνεται τόσο ο ρόλος που έπαιξαν οι πλανόδιοι Τσιγγάνοι οργανοπαίχτες στη διάδοση των δημοτικών τραγουδιών όσο και το απαραίτητο της παρουσίας τους σε γλέντια και πανηγύρια, η ίδια η λαϊκή παράδοση, σε παραμύθια, παροιμίες, θρησκευτικές ιστορίες, τραγούδια, τους καταγράφει πλήρως απαξιωμένους, επικυρώνοντας και αναμεταδίδοντας αρνητικά στερεότυπα⁵.

Πέρα από τη διάδοση και τη διάδοση της ελληνικής λαϊκής παράδοσης, μέχρι πριν από λίγες δεκαετίες η συμβολή των Ελλήνων Τσιγγάνων στη νεοελληνική πραγματικότητα και ειδικά στην οικονομική ζωή ήταν σημαντική, αν και παραγνωρισμένη: διέτρεχαν την ελληνική επικράτεια και επιδιόρθωναν τα οικιακά, αγροτικά ή επαγγελματικά εργαλεία, διακινούσαν προϊόντα αγροτικού ή οικι-

ακού εξοπλισμού, ήταν το κύριο εποχιακό εργατικό δυναμικό στις γεωργικές εργασίες.

Ποιοι είναι όμως σήμερα οι Έλληνες Τσιγγάνου/Ρομά; Αν το ζητούμενο είναι η κατανόηση των φαινομένων αποκλεισμού στην ιστορικότητά τους και η τοποθέτηση των Ρομά, πέρα από τη στερεοτυπική εικόνα του εξωτικού ή περιθωριακού και παραβατικού Άλλου, ως ενεργών υποκειμένων στο πλέγμα των σχέσεων που διέπουν την ελληνική κοινωνία, τότε η ενίσχυση του διαλόγου με την ενεργητική συμμετοχή των ίδιων, ο τεκμηριωμένος επιστημονικός λόγος, η παρουσίαση εμπειριών και η ενημέρωση, μας είναι απαραίτητα. Το ζήτημα, που δεν περιορίζεται άλλωστε στην ελληνική περίπτωση, δεν αφορά μόνο τους Ρομά, αλλά το σύνολο της κοινωνίας. Ειδικά σε μια περίοδο κατά την οποία, προϊούσης και της οξείας κοινωνικοοικονομικής κρίσης που ωθεί εκ νέου στο περιθώριο και στον κοινωνικό αποκλεισμό τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, παρατηρείται έξαρση της μισαλλοδοξίας και του ρατσισμού.

Χρειάζεται, νομίζω, να σημειώσουμε και το εξής: την εποχή της λεγόμενης παγκοσμιοποίησης και της πολυπολιτισμικότητας, το ζήτημα των ταυτοτήτων επανέρχεται με δριμύτητα διεθνώς. Μέσα σε αυτήν την «έξαρση των ταυτοτήτων», το ζήτημα της συλλογικής ταυτότητας των Τσιγγάνων/Ρομά συνεχίζει να προκαλεί συζητήσεις, που συχνά εγκλωβίζονται στην αναζήτηση «πολιτισμικών διαφορών» και σταθερών, αναλλοίωτων και ενιαίων για όλους τους Ρομά χαρακτηριστικών, παραγνωρίζοντας τις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες που διαμόρφωσαν τον τρόπο ζωής των επιμέρους ομάδων και τις σχέσεις τους με τη συνολική κοινωνία⁶. Ακόμη κι αν δεχτούμε πως σε μια παραδοσιακή, προβιομηχανική ιστορική φάση οι κοινότητες των Ρομά στον ελλαδικό χώρο (και όχι μόνον αυτές, άλλωστε) συγκροτούν στοιχεία ταυτότητας που ανιχνεύονται στις παραδόσεις τους, στη μουσική, στις διηγήσεις και στα παραμύθια τους, το ερώτημα παραμένει: πόσο ισχυρά παραμένουν σήμερα τέτοια στοιχεία ταυτότητας; Σε τι συνίσταται, αν υπάρχει, η «πολιτισμική ιδιομορφία» των Ρομά και ποιος είναι αρμόδιος να την περιγράψει; Ποιος νομιμοποιείται να κωδικοποιήσει τον όποιο «ιδιαίτερο πολιτισμό» τους, την όποια «ιδιατερότητα» τους, αν όχι οι ίδιοι,

Του **Παύλου Θ. Κάγιου**

Αν η ίδια η φύση του ανθρώπου εμπεριέχει την ανισότητα, το καλό με το κακό, το δίκιο με το άδικο - κάτι που προσωπικά το πιστεύω και το έμαθα μεγαλώνοντας -, τα συμπτώματα ή οι ακρότητες ρατσισμού εντάσσονται σ' αυτή την «άδίκη φύση μας» και εμφανίζονται ποικιλοτρόπως σε όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες από... υπάρξεως ανθρώπου πάνω στη γη.

Κι αφού οι ανά τον κόσμο κοινότητες των τσιγγάνων αποτελούν «ξεχωριστό» και «ιδιόρρυθμο» -σε σχέση με τις πλειοψηφίες- μέρος της ανθρώπινης κοινωνίας, είναι εφόμο να εμφανίζεται ανταγωνισμός, αντιπαλότητα και εκθρόνιση που, συν τοις άλλοις, γεννάνε και τον ρατσισμό. Οι φυλές -και οι μεταξύ τους αντιπαλότητες που εμφανίζονται στους Ρομά όλου του κόσμου, στους τσιγγάνους, στους γύφτους ή όπως αλλιώς τους αποκαλούμε ή αυτοαποκαλούνται- είναι παραλλαγές στο ίδιο θέμα: δηλαδή, στην ανισότητα που κυριαρχεί στην ανθρώπινη φύση.

Ως γνωστό, οι πλειοψηφίες έχουν πρόβλημα να αντιμετωπίσουν ισότιμα και να αποδεχτούν όλων των ειδών τις μειοψηφίες (που ορίζονται ως τέτοιες με κριτήρια οικονομικά, θρησκευτικά, καταγωγής, χρώματος, ερωτικής προτίμησης). Εύκολα μπορούμε να πούμε πως όσο πιο ακαλλιέργητος, αγράμματος και αμόρφωτος είναι κανείς, τόσο πιο έντονα καλλιεργούνται όλα αυτά στη νοοτροπία του, στην αντίληψή του για τον κόσμο. Μα δεν είναι τόσο απλά τα πράγματα, αν σκεφτούμε το πιο απλό: ο κόσμος σπουδάζει και μορφώνεται πιο πολύ σήμερα, αλλά ο ρατσισμός δεν παύει να υπάρχει σε όλες τις κοινωνίες του κόσμου, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης. Εν ολίγοις: νομίζω ότι και ο ρατσισμός είναι σύμφυτος στην ανθρώπινη φύση.

Το ντοκιμαντέρ του Νίκου Αναγνωστόπουλου *Οι φυλές των Ρομά* καταπιάνεται με τη «διαφορετικότητα», τις «διακρίσεις» και την «έχθρα» ανάμεσα στις ίδιες τις φυλές των Ρομά. Και είναι πολύ ευχάριστο πως οι περισσότεροι Ρομά που μιλάνε στην ταινία, καταλαβαίνουν πως άλλο πράγμα η ύπαρξη διαφορετικών φυλών που οφείλεται κυρίως στον τόπο καταγωγής κι άλλο η αντιπαλότητα, η έχθρα και η υποτίμηση των μη ομοίων με τη δική μας φυλή, που το μόνο που κάνει είναι να σπέρνει τη διχόνοια μεταξύ τους και, τελικά, κερδισμένες να βγαίνουν οι κοινωνίες των «κανονικών» -εμείς, δηλαδή, οι μη τσιγγάνοι- που τους υποτιμούμε, τους περιθωριοποιούμε, τους γκετοποιούμε και τους εκμεταλλευόμαστε. Και δεν το κρύβω, πως με τις τοποθετήσεις πολλών Ρομά στην ταινία, μου ήρθε η σκέψη: μακάρι κι εμείς οι «κανονικοί» να μπορούσαμε να βγάλαμε τέτοια συμπεράσματα για τους διπλανούς μας, τους χωριάτες, τους επαρχιώτες, τους βλάχους, τους μαύρους, τους ομοφυλόφιλους, τους πρόσφυγες, τους μετανάστες, τους... τους..., σ' έναν ατελείωτο χάρτη «μειοψηφιών», οι οποίες υφίστανται ρατσιστικές διακρίσεις.

Δεν αισιοδοξώ, όμως... Πάντα, νομίζω, πως οι «διαφορετικοί», οι «αλλιώτικοι», οι «μη ίδιοι με τις πλειοψηφίες» θα δέχονται μικρές, μεγάλες ή εξοντωτικές επιθέσεις ρατσισμού. Έτσι ήταν κι έτσι θα μείνει η ιστορία αυτή όσο υπάρχουν ανθρώπινες κοινωνίες. Κι εν τέλει, ο μόνος μεγάλος κερδισμένος και από τα φαινόμενα ρατσισμού σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, δεν είναι άλλος από τον εκάστοτε εξουσίες - πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές- που, χάρη στο «διαίρει και βασίλευε», μπορούν να εκμεταλλεύονται και να ελέγχουν τα πλήθη

επιλέγοντας ταυτόχρονα και τους τρόπους για να κατακτήσουν μια θέση στον «γενικό πολιτισμό» και να επωφεληθούν από την όλη διαδικασία; Τελικά έχουν, ή οφείλουν να έχουν και να καλλιεργούν, να προφυλάσσουν ή να διαφημίζουν μια ενιαία και διαφορετική ταυτότητα οι Τσιγγάνοι;

Τον λόγο στους ίδιους τους Έλληνες Ρομά, μέσα από την κινηματογραφική γλώσσα, δίνουν τέσσερις ταινίες, συμπαραγωγές του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου και του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου, που γυρίστηκαν την περίοδο 2014-15⁷. Ο Νίκος Αναγνωστόπουλος με τις *Φυλές των Ρομά*, ο Σταύρος Ψυλλάκης με τις *Μικρές ιστορίες Ρομά*, η Μύρνα Τσάπα με την *Οδό Ίριδος* και η Μαρίνα Δανέζη με το *Sam Roma*, με τις προσωπικές τους ματιές και ευαισθησίες, επιχειρούν την καταγραφή και γνωστοποίηση σε ευρύτερα ακροατήρια άγνωστων πτυχών της σημερινής πραγματικότητας διαφορετικών κοινοτήτων των Ελλήνων Ρομά και του τρόπου που αυτή συμπλέκεται με την ιστορικότητα και τη συλλογική ταυτότητα των συγκεκριμένων πληθυσμών.

Στους δύσκολους καιρούς που ζούμε, όπου η οικονομική κρίση γεννά φτώχεια και ανεργία και αυτές με τη σειρά τους υποδουλίζουν φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού, ρατσισμού και μισαλλοδοξίας, ο επιστημονικός λόγος και ο λόγος της τέχνης μπορούν να αποβούν εξαιρετικά χρήσιμοι, αν επιμείνουν στην πολύπλευρη κατανόηση των ανθρωπίνων, στην τεκμηριωμένη και νηφάλια προσέγγιση ιστορικών περιόδων, λαών και πολιτισμών, στην ενδυνάμωση της κριτικής ικανότητας των ανθρώπων. Αν επιμείνουν, με άλλα λόγια, στην ενίσχυση των εργαλείων που μπορούν να οδηγήσουν στην κοινωνική χειραφέτηση.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. I. Hancock, On Romani Origins and Identity: Questions for Discussion, στο A. Marsh - E. Strand *Gypsies and the Problem of Identities: Contextual, Constructed and Contested*. Istanbul 2006, 69-92 και M. Τερζοπούλου - Γ. Γεωργίου, *Οι Τσιγγάνοι στην Ελλάδα, Ιστορία - Πολιτισμός*. Αθήνα [Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης] 1996.
2. I. Αθανασοπούλου, Το «Φέουδο των Ατσιγγανών» στη μεσαιωνική Κέρκυρα, στο Σ. Γκότσης (επιμ.) *Ρομά. Ιστορικές διαδρομές και σημερινές αναζητήσεις*. Αθήνα [Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο] 2014, 55-70.
3. Γ. Κ. Μαυρομάτης, Αρχαιακές μαρτυρίες για την παρουσία Τσιγγάνων στη Βενετοκρατούμενη Κρήτη (16ος-17ος αιώνας), στο Σ. Γκότσης, ό.π., 71-84.
4. Μ. Αχαλιωτόπουλος, Εκδοχές και συνεκδοχές των ελληνικών παρδοσιακών σκοπών μέσα από την ερμηνεία των Ρομά μουσικών. Παράβαση, συντήρηση ή ανανέωση;, στο Σ. Γκότσης ό.π., 85-97.
5. Π. Μπουκάλας, Στα πανηγύρια μας, και μαζί και χώρια, στο Σ. Γκότσης ό.π., 99-108.
6. Βλ. ενδεικτικά Σ. Τρουμπέτα, Εισαγωγή: Η αναζήτηση των Ρομά στις υποσημειώσεις της ιστορίας και στα πρωτοσέλιδα της πολιτικής, στο Σ. Τρουμπέτα (επιμ.), *Οι Ρομά στο σύγχρονο ελληνικό κράτος. Συμβιώσεις, αναρτήσεις, απουσίες*. Αθήνα 2008, σ. 11-76.
7. Οι ταινίες γυρίστηκαν στο πλαίσιο της πολύμορφης δράσης «Με τους Ρομά στο Μουσείο», που υλοποίησε το Βυζαντινό Μουσείο την περίοδο 2013-14, με στόχο να προωθήσει την πρόσβαση Ρομά πληθυσμών στην πολιτιστική κληρονομιά, να τονώσει την ιστορική τους αυτογνωσία, να γνωστοποιήσει σε ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας χαρακτηριστικά της κοινότητας των Ελλήνων Ρομά που ανατρέπουν στερεότυπες αντιλήψεις. Περισσότερα για τη δράση «Με τους Ρομά στο Μουσείο» στο http://www.byzantinemuseum.gr/el/museum/EU_projects/?nid=187

τράφικινγκ γυναίκες θύματα εμπορίας

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 17/01/2016

- **Προβολή** της ταινίας των **Αλέξη Τσάφα** και **Γιάννη Φώτου ZENAIDA** (ΕΛΛΑΔΑ/ΠΡΑΣΙΝΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙ, 2015)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Αλέξη Τσάφα** (συν-σκηνοθέτη της ταινίας), **Ευάννα Βενάρδου** (δημοσιογράφος), **Μαρία Μουδάτσου** (δικαστική ψυχολόγος, Διευθύντρια Θεσμικών Χρηματοδοτήσεων της ανθρωπιστικής οργάνωσης Praksis) και **Αηξία Μπαμπλέκη** (κοινωνική ηλιουργό, ανθρωπιστική οργάνωση Praksis)

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΟΥ ZENAIDA ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

Του **Αλέξη Τσάφα**

Πάντα πίστευα ότι ο ρόλος μιας Κινηματογραφικής Λέσχης, εκτός από το να διοργανώνει προβολές σημαντικών ταινιών, είναι και να εμπλουτίζει τις δραστηριότητές της με εκδηλώσεις που, με αφορμή τον κινηματογράφο, να δίνουν την ευκαιρία για εκπαίδευση και κοινωνικό προβληματισμό.

Με μεγάλη χαρά, λοιπόν, δέχτηκα την πρόσκληση της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης να παρευρεθώ στην προβολή της ταινίας μου *Zenaida*, όχι γιατί είχα κάτι να πω σχετικά με την ταινία -αυτό το είχα κάνει ήδη γυρίζοντάς την- αλλά γιατί θα μου δινόταν η ευκαιρία να συμμετάσχω σε μια συζήτηση με το κοινό της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης γύρω από το θέμα της ταινίας που είναι η διακίνηση (trafficking) γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευσή τους.

Η συμμετοχή στο πάνελ εκπροσώπων της Praksis, μιας ΜΚΟ με τεράστια συνεισφορά στην αντιμετώπιση του τραγικού αυτού κοινωνικού προβλήματος, αποτέλεσε για μένα μια δεύτερη ικανοποίηση. Όταν τελείωσε η εκδήλωση, αποχώρησα ακόμα πιο ικανοποιημένος εξ αιτίας της συμμετοχής του κοινού στη συζήτηση και του ενδιαφέροντος που έδειξε να ενημερωθεί για το συγκεκριμένο θέμα. Όσο

για το καθαρά κινηματογραφικό μέρος της εκδήλωσης, είχα την τιμή και τη χαρά να παρουσιάσει την ταινία μου μια δημοσιογράφος κυριολεκτικά αφοσιωμένη στον κινηματογράφο, η Ευάννα Βενάρδου. Κοινό, διοργανωτές και συμμετέχοντες στο πάνελ τους ευχαριστώ όλους.

ΤΡΑΦΙΚΙΝΓΚ: ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Η παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων είναι μια σύγχρονη μορφή δουλείας. Είναι ένα σοβαρό έγκλημα που συνεπάγεται τη βάρβαρη και διαρκή καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η εμπορία και η παράνομη διακίνηση ανθρώπων είναι ουσιαστικά η στρατολόγηση και η μετακίνηση των προσώπων εντός ή εκτός εθνικών συνόρων από άτομα που κάνουν κατάχρηση της εξουσίας ή της θέσης τους με πρόθεση να τους ωθήσουν σε αναγκαστική εκμετάλλευση, εμπορική ή άλλη. Υπάρχουν διαφορετικά είδη εμπορίας και παράνομης διακίνησης ανθρώπων ανάλογα με τον τελικό σκοπό των εμπόρων-διακιντών.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Σεξουαλική εκμετάλλευση: Είναι η εμπορία και διακίνηση ανθρώπων με σκοπό τον εξαναγκασμό τους σε σεξουαλικές πράξεις με

χρηματικό ή μη χρηματικό αντάλλαγμα.

Εργασιακή εκμετάλλευση: Είναι κάθε είδους εργασία ή υπηρεσία που αποσπάται μέσω εξαναγκασμού από οποιοδήποτε άτομο υπό συνθήκες βίας ή υπό την απειλή βίας (φυσικής ή ψυχικής).

Εμπόριο Οργάνων: Είναι η καταναγκαστική απόσπαση τμημάτων οργάνων, ιστών ή κυττάρων από το σώμα ενός ζώντος ανθρώπου με σκοπό την εκμετάλλευση/εμπορία τους.

Εμπορία παιδιών: Είναι η καταναγκαστική εκμετάλλευση ανηλίκων – παιδιών με στόχο την εργασιακή ή/και σεξουαλική εκμετάλλευσή τους, καθώς επίσης και την καταναγκαστική απόσπαση οργάνων του σώματός τους για εμπορία και σε κάποιες περιπτώσεις την υποχρεωτική ένταξή τους σε ομάδες που συμμετέχουν σε ένοπλες συγκρούσεις.

Η ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Η παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων αποτελεί σήμερα το τρίτο μεγαλύτερο οργανωμένο έγκλημα, μετά την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και την εμπορία όπλων. Υπολογίζεται ότι αποφέρει περίπου 25,7 δισ. ευρώ κάθε χρόνο, από τα οποία τα 22,6 δισ. προέρχονται από τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Η Ελλάδα αποτελεί χώρα προορισμού και διέλευσης των θυμάτων παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων που εισέρχονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκτιμάται ότι περίπου 20.000 γυναίκες, μεταξύ των οποίων και 1.000 κορίτσια ηλικίας 13-15 ετών, είναι θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης στην Ελλάδα.

ΤΟ ΤΡΑΦΙΚΙΝΓΚ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

27.000.000 σύγχρονοι δούλοι.

20.900.000 θύματα αναγκαστικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

14.200.000 θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης σε τομείς όπως οι αγροτικές καλλιέργειες, οι κατασκευές, η οικιακή εργασία και η βιομηχανική παραγωγή.

4.500.000 θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

5.500.000 παιδιά θύματα εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση ή μαύρη εργασία.

127 χώρες προέλευσης θυμάτων σεξουαλικού τράφικινγκ – 137 χώρες προορισμού.

Μόνο 40.000 θύματα αναγνωρίστηκαν το 2013 σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην Ελλάδα, το 2013 αναγνωρίστηκαν 99 θύματα εμπορίας, βάσει της Ελληνικής Αστυνομίας και του Τμήματος Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων.

Μόνο 1-2% των θυμάτων καταφέρνουν να αποδράσουν από τους εκμεταλλευτές τους και να διασωθούν.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΕΝΑ ΘΥΜΑ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Θύμα είναι το κάθε άτομο που έχει εξαναγκαστεί σε πράξεις και συμπεριφορές που δεν τις επέλεξε ελεύθερα και η συνθήκη του θύματος προϋποθέτει την ύπαρξη κάποιου θύτη ή κάποιων θυτών.

Ποιο είναι το θύμα

Δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο προφίλ ατόμου το οποίο παραπέμπει σε θύμα. Το θύμα μπορεί να είναι άνδρας ή γυναίκα, ενήλικας ή παιδί, ντόπιος ή ξένος, υψηλού ή χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, νόμιμα ή παράνομα διαμένον, λιγότερο ή (συνήθως) περισσότερο ευάλωτο άτομο.

Ποιος είναι ο θύτης

Θύτης μπορεί να είναι κάθε άτομο το οποίο έχει εμπλακεί σε δίκτυα διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων, ασκώντας εξουσία και βία πάνω στο σώμα, στην ψυχή και στο μυαλό άλλων προσώπων.

Διαβάζοντας τα σημάδια - Αναγνωρίζοντας ένα θύμα εμπορίας

Ζει και κοιμάται στον ίδιο χώρο όπου εργάζεται.

Φέρει εμφανή σημάδια τραυματισμού (π.χ. μελανιές, ουλές, τραύματα στο στόμα και τα δόντια, καψίματα από τσιγάρο).

Εκδηλώνει σημάδια άγχους και αποφεύγει να απαντήσει με αμεσότητα, αποφεύγει την οπτική επαφή.

Του/Της έχουν κατακρατηθεί τα νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα και εξαναγκάζεται, με απειλές κατά της ζωής του/της ή των δικών του/της ανθρώπων, με σωματική βία (ξυλοδαρμό, βιασμό) ή ψυχολογική βία (ανασφάλεια, τρόμο) να εκδίδεται ή να εργάζεται κάτω από πολύ σκληρές συνθήκες.

Καταφεύγει συχνά στα επείγοντα για τραυματισμούς, αφροδίσια νοσήματα, αμβλώσεις.

Βρίσκεται στη χώρα παρά τη θέλησή του.

Το έχουν απαγάγει ή εξαπατήσει με υποσχέσεις για ένα εργασιακό περιβάλλον που θα εξασφαλίζει καλύτερο τρόπο ζωής, οδηγώντας το έξω από τη χώρα του και τους δικούς του ανθρώπους.

ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΔΕ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ Ή ΕΓΚΛΕΙΣΜΟ...

Συνήθεις πρακτικές των διακινητών-θυτών για να συνεχίσουν να εκμεταλλεύονται τα θύματά τους, με λιγότερες ίσως νομικές συνέπειες, είναι να τα αποδεσμεύουν αφήνοντάς τα να έχουν κάποιες ελευθερίες αλλά συνεχίζοντας να είναι αυτοί που απολαμβάνουν τον κόπο της «εργασίας» τους.

Αξίζει να αναφερθεί ότι κάποια πρόσωπα που έχουν υπάρξει τα ίδια θύματα εμπορίας και παράνομης διακίνησης έχουν βρεθεί να παίζουν το ρόλο του ατόμου που βρίσκει νέα άτομα – θύματα στην προσπάθειά τους να εξαγοράσουν με αυτόν τον τρόπο τη δική τους ελευθερία.

Έχουν παρατηρηθεί και άλλες μορφές εκμετάλλευσης, οι οποίες μπορεί και να θεωρηθούν ως ένα από τα είδη εμπορίας και παράνομης διακίνησης ανθρώπων. Ένα από αυτά ονομάζεται «δουλεία χρέους». Είναι η κατάσταση, όπου υπάρχει μία συμφωνία με βάση την οποία ένα άτομο αναγκάζεται να εργαστεί για να αποπληρώσει ένα χρέος προς έναν ιδιώτη και όπου η κάθε του κίνηση ελέγχεται από άλλους και δε στηρίζεται στην προσωπική του βούληση. Επίσης, σε πολλές χώρες του κόσμου υπάρχει το φαινόμενο της «μισθωμένης δουλείας», όπου το άτομο αναγκάζεται να εργάζεται για ορισμένο χρονικό διάστημα χωρίς αμοιβή, προκειμένου να αποπληρώσει το χρέος που έχει προς τον εργοδότη.

<http://stoptrafficking.gr/el/%CF%84%CE%B9-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF-trafficking>

Συζήτηση για την ταινία των Αλέξη Τσάφα και Πάννη Φώτου «ZENAIΔA» - Ευάννα Βενάρδου, Αλέξης Τσάφας, Μαρία Μουδάτσου και Αλεξία Μπαμπλέκη

Γρηγόρης
Λαμπράκης
(1912-1963)

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 07/02/2016

- **Προβολή** της ταινίας του **Στέλιου Χαραλαμπίδου** **ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΜΙΑΣ ΗΜΙΤΕΛΟΥΣ ΑΝΟΙΞΗΣ – ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ** (ΕΛΛΑΔΑ, 2014)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Στέλιο Χαραλαμπίδου** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Ηλία Νικολακόπουλο** (Καθηγητή Πολιτικής Επιστήμης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, συνεργάτη ιστορικό της ταινίας), **Δημήτρη Κορδελά** (διευθυντή φωτογραφίας της ταινίας) και **Πλάτωνα Ανδριτσάκη** (συνθέτη της μουσικής της ταινίας)

Ηλίας Νικολακόπουλος

Στέλιος Χαραλαμπίδου

Πλάτων Ανδριτσάκης

Μαραθώνιος μιας ημιτελούς άνοιξης - Γρηγόρης Λαμπράκης

Του Στέλιου Χαραλαμπίδου

Η εποχή του «Ψυχρού Πολέμου» που διαδέχεται τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο χαρακτηρίζεται από μια εφιαλτική *ισορροπία τρόμου*. Οι δύο υπερδυνάμεις ανταγωνίζονται σε μια τρελή κούρσα πυρηνικών εξοπλισμών. Το 1962, μάλιστα, με την κρίση της Κούβας, η ανθρωπότητα θα φτάσει στο χείλος του πυρηνικού ολέθρου. Κινήσεις ειρήνης και πρωτοβουλίες για αποπυρηνικοποιημένες ζώνες θα αρχίσουν να κάνουν τα πρώτα δειλά βήματα από τη δεκαετία του '50 για να καταλήξουν σ' ένα πλατύ κίνημα ειρήνης τις δεκαετίες που ακολουθούν. Ήδη από το 1947, ο Αϊνστάϊν προειδοποιούσε για τους κινδύνους των ατομικών εξοπλισμών.

Το 1956, ο Αϊνστάϊν και ο φιλόσοφος Μπέρντραντ Ράσελ συνυπογράφουν κοινό μανιφέστο κατά των πυρηνικών εξοπλισμών που θα οδηγήσει ένα χρόνο αργότερα επιστήμονες από όλο τον κόσμο σε μια πρωτοβουλία για την Ειρήνη, το *Pugwash Movement*, που συστήνεται επίσημα στο μικρό καναδικό χωριό, το οποίο θα δώσει έκτοτε και το όνομά του στην κίνηση.

Στα χρόνια που ακολουθούν ο Μπέρντραντ Ράσελ θα γίνει ηγετική μορφή του παγκόσμιου κινήματος Ειρήνης, κυρίως μέσα από την οργάνωση CND (Campaign for Nuclear Disarmament). Εκείνη την εποχή, η Ελλάδα μόλις έχει βγει από μια σκληρή γερμανική κατοχή και έναν αιματηρό εμφύλιο πόλεμο. Η χώρα είναι σχεδόν κατεστραμμένη τις δεκαετίες του '50 και του '60 η φτώχεια και η ανεργία θα οδηγήσουν στη μετανάστευση σχεδόν ενάμισι εκατομμύριο ανθρώπων, όταν μετά βίας ο συνολικός πληθυσμός φτάνει τα οκτώ εκατομμύρια. Η Ελλάδα είναι προσδεμένη στο άρμα των ΗΠΑ. Στα βόρεια σύνορα βρίσκονται οι λεγόμενες «χώρες του Ανατολικού μπλοκ» (Βουλγαρία, Αλβανία, Γιουγκοσλαβία). Οι κυβερνήσεις της Δεξιάς επισείοντας ως φόβητρο τον «από Βορρά κίνδυνο» είναι πρόθυμες να επιτρέψουν στις ΗΠΑ την εγκατάσταση πυραύλων Polaris στην Κρήτη και αλλού. Επιστήμονες, καλλιτέχνες αλλά και ο απλός κόσμος αγωνίζονται να αποτρέψουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο

έχοντας κύριο αίτημα τα «αποπυρηνικοποιημένα Βαλκάνια» (ούτε αμερικανικοί ούτε σοβιετικοί πύραυλοι στην περιοχή).

Τα οικονομικά προβλήματα, οι εργατικές και φοιτητικές κινητοποιήσεις, το διαρκώς ογκούμενο κίνημα Ειρήνης θα οδηγήσουν τις κυβερνήσεις και το Παλάτι σε όλο και πιο βίαια μέσα καταστολής, σε αυταρχικές μεθόδους, που στην πράξη ακυρώνουν το δημοκρατικό πολίτευμα και ενισχύουν τους παρακρατικούς μηχανισμούς. Ένας από τους σημαντικούς εκπροσώπους του κινήματος Ειρήνης στη χώρα είναι ο ανεξάρτητος βουλευτής, συνεργαζόμενος με την Αριστερά, Γρηγόρης Λαμπράκης. Λαμπρός επιστήμονας -στα νιάτα του υπήρξε και μεγάλος αθλητής- με πλούσιο κοινωνικό έργο, προσφέρει τις γνώσεις και την προσωπικότητά του στην υπόθεση της Ειρήνης. Είναι αντιπρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη. Εκπροσωπεί την Ελλάδα στα διεθνή κινήματα Ειρήνης. Τον Απρίλη του 1963 θα πάρει μέρος στην Πορεία Ειρήνης που γίνεται από την πυρηνική βάση του Aldermaston μέχρι το Λονδίνο. Επιστρέφοντας φέρνει την ευχή του λόρδου Ράσελ να πραγματοποιηθεί Πορεία Ειρήνης και στην Ελλάδα καθώς και προσωπικό μήνυμα του φιλοσόφου προς τον ελληνικό λαό: «Ολόκληρη η υπόθεση των πυρηνικών όπλων είναι κάτι εντελώς καινούριο στην ανθρώπινη ιστορία. Μπορούσε κανείς να επιζήσει σ' έναν πόλεμο άλλοτε. Σήμερα δεν υπάρχει πια αυτή η ελπίδα. Εάν δεν εξαφανίσουμε εμείς τον πόλεμο, ο πόλεμος θα εξαφανίσει εμάς».

Λίγο αργότερα, η Πορεία Ειρήνης που οργανώνεται στον Μαραθώνα θα απαγορευτεί από την ελληνική κυβέρνηση. Θα απαγορεύσει στον Μπέρντραντ Ράσελ να έρθει στην Ελλάδα, θα απελάσει τέσσερις Άγγλους βουλευτές του Εργατικού κόμματος που είχαν έρθει για να πάρουν μέρος στην πορεία και θα συλλάβει πλήθος κόσμου. Ο Λαμπράκης, μόνος του, θα καταφέρει να περπατήσει τα περισσότερα από τα 42 χιλιόμετρα της πορείας, θα κακοποιηθεί βάνουσα από την αστυνομία και δήθεν «αγανακτισμένους πολίτες»

και θα οδηγηθεί με τη βία στην κλούβα προκειμένου να σταματήσει την πορεία. Ένα μήνα μετά, τον Μάιο του 1963, μιλώντας σε συγκέντρωση φίλων της Ειρήνης στη Θεσσαλονίκη θα δεχθεί θανάσιμο χτύπημα από παρακρατικούς καθοδηγούμενους από την αστυνομία. Τέσσερις μέρες μετά θα υποκύψει στα τραύματά του.

Ο θάνατός του θα πυροδοτήσει ραγδαίες εξελίξεις. Διεθνής συγκίνηση αλλά και κατακραυγή για την ελληνική κυβέρνηση, που σε λίγες μέρες θα οδηγηθεί σε παραίτηση. Ένα πρωτοφανές πλήθος θα πάρει μέρος στην κηδεία του. Ο κόσμος σπάει το κλίμα τρομοκρατίας και βγαίνει δυναμικά μπροστά.

Μετά από λίγο ιδρύεται κίνηση νεολαίας που φέρει το όνομα του Γρηγόρη Λαμπράκη. Πρώτος της πρόεδρος ο διάσημος μουσικοσυνθέτης Μίκης Θεοδωράκης. Ακολουθεί μια πολιτική και πολιτιστική άνοιξη για τον τόπο. Ο Λαμπράκης γίνεται σύμβολο του διε-

θνούς φιλειρηνικού κινήματος και η νέα γενιά στο όνομά του χτίζει μια καινούρια Ελλάδα. Η σύντομη αυτή άνοιξη της δεκαετίας του '60 θα διακοπεί άδοξα όμως, όταν οι ίδιοι σκοτεινοί μηχανισμοί που δολοφόνησαν τον Λαμπράκη θα βυθίσουν τη χώρα στο σκοτάδι της στρατιωτικής δικτατορίας.

Παρόλα αυτά, τα οράματα και τα ιδανικά του Γρηγόρη Λαμπράκη θα συνεχίσουν να εμπνέουν τους νέους κατά την περίοδο της δικτατορίας αλλά και μετά την πτώση της. Η προσφορά του παραμένει εξαιρετικά επίκαιρη και σήμερα, όπου τα πυρηνικά ατυχήματα και η ανεξέλεγκτη διάχυση των όπλων μαζικής καταστροφής είναι μια ενεργή απειλή για το μέλλον της ανθρωπότητας. Παράλληλα, η επανεμφάνιση στις μέρες μας του φασιστικού παρακράτους αναβιώνει μνήμες εκείνου του μακρινού παρελθόντος, επιβεβαιώνοντας πως οι αγώνες του χθες συνεχίζονται να είναι και αγώνες του σήμερα.

ΚΡΑΤΟΣ, «ΠΑΡΑΚΡΑΤΟΣ» ΚΑΙ «ΥΠΕΡΚΡΑΤΟΣ»:

Οι μηχανισμοί που οργάνωσαν τη δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη

Του *Ηλίας Νικολακόπουλου*

Η δολοφονία του Γρηγορίου Λαμπράκη στις 22/05/1963 στη Θεσσαλονίκη (και ο Βορβύτατος τραυματισμός του Γιώργου Τσαρουχά) δεν υπήρξε κεραυνός εν αιθρία. Ήταν η κορύφωση (προσωρινή, όπως αποδείχτηκε τον Απρίλιο του 1967) μιας πορείας που οδήγησε στη συγκρότηση και τη σταδιακή αυτονόμηση ενός παράλληλου κατασταλτικού μηχανισμού, ο οποίος συνήθως χαρακτηρίζεται ως «παρακράτος», ενώ στην πράξη υπήρξε ένα πραγματικό «υπερκράτος», σύμφωνα με τη έκφραση του Σοφοκλή Βενιζέλου, το οποίο όμως λειτουργούσε σε αγαστή συνεργασία και απόλυτη συνάφεια με το επίσημο κράτος.

Η συγκρότηση του «παρακράτους» δεν ήταν άμεσο, αλλά έμμεσο και ετεροχρονισμένο αποτέλεσμα του Εμφυλίου Πολέμου. Πράγματι, κατά τα πρώτα χρόνια που ακολούθησαν το τέλος του Εμφυλίου, οι διώξεις εναντίον της Αριστεράς αποτελούσαν αρμοδιότητα των επίσημων κατασταλτικών μηχανισμών που λειτουργούσαν με ιδιαίτερη αποτελεσματικότητα και, κυρίως μετά την άνοδο στην εξουσία του Συναγερμού το 1952, είχαν στελεχωθεί από άτομα που δεν έκρυβαν τις αυταρχικές, έως φιλοδικτατορικές, πεποιθήσεις τους, όπως οι επίδοξοι πραξικοπηματίες του ΙΔΕΑ, με κορυφαίο παράδειγμα την τοποθέτηση του Αλεξ. Νασιάνια στην ηγεσία της ΚΥΠ.

Στην επαρχία βέβαια -και κυρίως στα χωριά και τις κωμοπόλεις- την κατασταλτική λειτουργία της Χωροφυλακής επικουρούσαν αφενός ο στρατός και αφετέρου ομάδες πολιτών οι οποίοι, σε άμεση σύνδεση με το στρατό, συγκροτούσαν τα ΤΕΑ. Ο έλεγχος μπορούσε έτσι να είναι σχεδόν απόλυτος, αφού άλλωστε και η πολιτική παρουσία της Αριστεράς στον αγροτικό και ημιαστικό χώρο, ιδιαίτερα της ηπειρωτικής Ελλάδας, είχε δραστικά αποδυναμωθεί ως άμεση συνέπεια της στρατιωτικής ήττας της στον Εμφύλιο Πόλεμο.

Διαφορετική ήταν όμως η εικόνα στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπου με την πάροδο του χρόνου και την επίπονη ανασυγκρότηση μιας νόμιμης Αριστεράς, το παραδοσιακό μοντέλο κατασταλτικής πολιτικής για τον έλεγχο και την αντιμετώπισή της είχε αρχίσει σταδιακά να χάνει την αποτελεσματικότητά του. Άλλωστε, το κυρίως ζητούμενο δεν ήταν πλέον η εξάρθρωση και η δίωξη των παράνομων οργανώσεων του ΚΚΕ -οι οποίες μάλιστα από τις αρχές του 1958 έπαψαν ουσιαστικά να υπάρχουν- αλλά η περιστολή και καταστολή της δράσης ενός τυπικά νόμιμου κόμματος, όπως ήταν η ΕΔΑ.

Οι εκλογές του 1958 ανέδειξαν με απόλυτη σαφήνεια τη δυναμική που είχε ανακτήσει η Αριστερά, πριν καν συμπληρωθούν δέκα χρόνια από το τέλος του Εμφυλίου. Δεν ήταν μόνο το γεγονός ότι η ΕΔΑ αναδείχτηκε αξιωματική αντιπολίτευση συγκεντρώνοντας το 24,4% των ψήφων και εκλέγοντας 79 βουλευτές. Ήταν κυρίως η διαπίστωση ότι η ΕΔΑ αποτελούσε την κυρίαρχη πολιτική δύναμη στην πρωτεύουσα και στη Θεσσαλονίκη (με 42% και 43% των ψήφων αντίστοιχα), ενώ διέθετε επίσης και ισχυρότατη παρουσία (από 35% έως 55%) και στα πέντε μεγαλύτερα αστικά κέντρα της υπόλοιπης Ελλάδας, τα μόνα με πληθυσμό τότε πάνω από 40,000 κατοίκους: την Πάτρα, τον Βόλο, τη Λάρισα, το Ηράκλειο και την Καβάλα.

Αναφερόμενος στο αποτέλεσμα των εκλογών εκείνων ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, σε μεταγενέστερο σημείωμά του, αναφέρει υπαινικτικά ότι «προεκάλεσε εις την κοινήν γνώμην ένα μούδιασμα και ανησυχίες δια το μέλλον». Ως άμεση απάντηση σε αυτό το «μούδιασμα» εντάθηκαν, ήδη από το καλοκαίρι του 1958, τα αστυνομικά μέτρα εναντίον της ΕΔΑ και σε ένα μόνον εξάμηνο συνελήφθησαν και εκτοπίστηκαν 175 στελέχη της, ενώ κατά την προηγούμενη περίοδο ο θεσμός των διοικητικών εκτοπίσεων έτεινε σταδιακά να εκλείπει.

Κορυφαία συμβολική εκδήλωση αυτών των άμεσων αστυνομικών διώξεων εναντίον της ΕΔΑ, ήταν η σύλληψη, τον Δεκέμβριο του 1958, και στη συνέχεια η καταδίκη σε πενταετή φυλάκιση, με την κατηγορία της κατασκοπίας, του Μανώλη Γλέζου, γραμματέα του κόμματος και διευθυντή της *Αυγής*.

Εκτός όμως από την άμεση αστυνομική καταστολή, συζητήθηκε την ίδια περίοδο και η ενεργοποίηση άλλων μηχανισμών που θα μπορούσαν να αντιπαρατεθούν στη νόμιμη δράση της ΕΔΑ με άμεσες και βίαιες μεθόδους. Σχεδιάστηκε έτσι, ιδιαίτερα για τις μεγάλες πόλεις, ένα διπλό σύστημα κατασταλτικής πολιτικής, όπου δίπλα στις αστυνομικές δυνάμεις, τις επίσημα επιφορτισμένες με τη δίωξη του κομμουνισμού, θα έπρεπε να συγκροτηθούν και ομάδες πολιτών, οργανωμένοι σε σωματεία και συλλόγους, οι οποίοι θα συγκρούονταν με την Αριστερά στο μαζικό επίπεδο. Ήταν μια ιδέα που μορφοποιήθηκε και τέθηκε σε λειτουργία από πρώην κομμουνιστές (όπως ο Γ. Γεωργαλάς, ο Σαβ. Κωνσταντόπουλος, ο Ελ. Σταυρίδης και άλλοι), οι οποίοι εισηγήθηκαν ότι έπρεπε ο αντικομμουνιστικός αγώνας να υιοθετήσει βίαιες πρακτικές για να αντιμετωπίσει την Αριστερά σε μαζικό επίπεδο.

Ιδρύθηκαν έτσι ή επαναδραστηριοποιήθηκαν, αμέσως μετά το 1958, μια πληθώρα οργανώσεων -πάνω από 50 τίτλους παραθέτει στο πρωτοπόρο βιβλίο του ο Ανδρέας Λεντάκης- οι οποίες ήταν επιφορτισμένες με την καταπολέμηση του κομμουνισμού και όλες σχεδόν χρηματοδοτούσαν και ενισχύονταν ποικιλότροπα από τις κρατικές υπηρεσίες.

Η κυριότερη πρακτική την οποία εφάρμοζαν οι οργανώσεις αυτές, σε συνεργασία πάντα με τα σώματα ασφαλείας, ήταν η δημιουργία αντισυγκεντρώσεων, που συχνά κατέληγαν σε βίαιες επιθέσεις εναντίον των συγκεντρώσεων της Αριστεράς. Η πρακτική αυτή βρήκε ευρύτατη εφαρμογή στις εκλογές του 1961, με πιο γνωστή περίπτωση την επίθεση 300 «αγανακτισμένων» τραμπούκων στην προεκλογική συγκέντρωση της ΕΔΑ στο Αιγάλεω στις 13 Οκτωβρίου κατά την οποία τραυματίστηκαν ο πρώην υπουργός Περικλής Αργυρόπουλος και ο βουλευτής Στ. Ηλιόπουλος. Επρόκειτο για μια γενικότερη και σχεδόν καθημερινή πρακτική με αντίστοιχα επεισόδια στη Ρόδο (9-10), στα Χανιά (17-10), στη Δράμα και το Αργίονιο (20-10), τα Γιαννιτσά (25-10) και με κορύφωση τη ματαίωση της κεντρικής προεκλογικής συγκέντρωσης της ΕΔΑ στον Βόλο (26-10). Η ίδια πρακτική εφαρμόστηκε επίσης σε όλες σχεδόν τις προεκλογικές συγκεντρώσεις της ΕΔΑ στους περιφερειακούς δρόμους της Θεσσαλονίκης, Τριανδρία (10-10), Νεάπολη (11-10), Συκεές (13-10) κτλ.

Ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα για το ποίον, τη συγκρότηση και τη λειτουργία αυτών των οργανώσεων αποτελεί η οργάνωση του

Ξενοφώντα Γιοσμά, τα μέλη της οποίας διαδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο στη δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη.

Ο Ξενοφώντας Γιοσμάς, συνεργάτης των Γερμανών την περίοδο της Κατοχής, έδρασε αρχικά ως οπλαρχηγός στην περιοχή της Κατερίνης για να ενταχθεί στη συνέχεια στο Τάγμα του Γεωργίου Πούλου, με το οποίο και εγκατέλειψε την Ελλάδα τον Οκτώβριο του 1944 με τη συνοδεία και την προστασία των γερμανικών στρατευμάτων. Στη Βιέννη μάλιστα, όπου αρχικά κατέληξε, διατέλεσε και «υπουργός» στην κυβέρνηση-φάντασμα του δωσίλογου Τσιρονίκου.

Καταδικασμένος ερήμην σε θάνατο το 1945 από το Ειδικό Δικαστήριο Δωσίλογων, παρέμεινε στη Γερμανία μέχρι το καλοκαίρι του 1947, οπότε και επέστρεψε στην Ελλάδα, σίγουρος πια ότι λόγω Εμφύλιου Πολέμου η καταδίκη του δεν επρόκειτο να εκτελεστεί, όπως και πράγματι συνέβη. Ελεύθερος από τις αρχές του 1951 συνέχισε την «εθνωφελή» του δράση και το 1960, επωφελούμενος από την επιχορηγούμενη άνθιση των «παρακρατικών» οργανώσεων, ίδρυσε το «Σύνδεσμο Αγωνιστών και Θυμάτων Εθνικής Αντιστάσεως Βορείου Ελλάδος», στον οποίο εντάχθηκαν και παλιοί συμπολεμιστές του από το Τάγμα του Γεωργίου Πούλου, όπως ο Χρήστος Φωκάς, ο οποίος στην αντισυγκέντρωση κατά την οποία δολοφονήθηκε ο Γρηγόριος Λαμπράκης τραυμάτισε βαριά τον βουλευτή της ΕΔΑ Γιώργο Τσαρουχά.

Τον Ξενοφώντα Γιοσμά, προνομιακό πλέον συνομιλητή των αρχών ασφαλείας στη Θεσσαλονίκη, επιστράτευσε τον Μάιο του 1963 η Χωροφυλακή και το τοπικό κλιμάκιο της ΚΥΠ για να οργανώσουν τη δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη με την αυτοπρόσωπη μάλιστα παρουσία και καθοδήγηση των τοπικών αστυνομικών αρχών. Δολοφονία που αποτέλεσε όμως τον καταλύτη για την κορύφωση της πολιτικής κρίσης που είχε ξεσπάσει μετά τις εκλογές του 1961.

Η άμεση πολιτική συγγένεια των «παρακρατικών» οργανώσεων, που έδρασαν κυρίως την περίοδο 1959-1963, με τον ένοπλο δωσίλογισμό της Κατοχής δε χαρακτηρίζει μόνο την οργάνωση του Ξενοφώντα Γιοσμά. Και η «Αντικομμουνιστική Σταυροφορία Ελλάδος», η μαζικότερη ίσως από τις αντίστοιχες οργανώσεις με έδρα την Αθήνα και ημιστρατιωτικά παραρτήματα σε αρκετές άλλες πόλεις, είχε αρχηγό τον αντισυνταγματάρχη ε.α. Θεόδωρο Παπαδόγκωνα, αρχηγό των Ταγμάτων Ασφαλείας Πελοποννήσου κατά την Κατοχή. Από τον ίδιο αυτό χώρο των «παρακρατικών» οργανώσεων άντλησε άλλωστε στη συνέχεια και η δικτατορία ορισμένα από τα πιο δυναμικά της στηρίγματα. Πρόκειται για μια ακροδεξιά πολιτική παράδοση, που παρέμεινε βέβαια εν υπνώσει, για αρκετές δεκαετίες μετά το 1974, για να επανεμφανιστεί όμως τριάντα χρόνια αργότερα ενταγμένη μέσα στον ΛΑ.Ο.Σ. και στη συνέχεια εκκωφαντικά με την άνοδο της Χρυσής Αυγής.

Κολοράντο 1914: Απεργία διάρκειας των ανθρακωρύχων- Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗ, ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΗ ΗΛΙΑ ΣΠΑΝΤΙΔΑΚΗ (ΛΟΥΗΣ ΤΙΚΑΣ)

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 10/04/2016

- **Προβολή** της ταινίας του **Νίκου Βεντούρα ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ – Ο ΛΟΥΗΣ ΤΙΚΑΣ ΚΑΙ Η ΣΦΑΓΗ ΤΟΥ ΛΑΝΤΛΟΥ – LOUIS TIKAS AND THE LUDLOW MASSACRE** (ΕΛΛΑΔΑ, 2014)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Νίκο Βεντούρα** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Λαμπρινή Χ. Θωμά** (ερευνήτρια, σεναριογράφου και παραγωγού της ταινίας) και **Πελαγία Μαρκέτου** (ιστορικό, μεταφράστρια του βιβλίου *Buried Unsong: Louis Tikas and the Ludlow Massacre* [1991] / *Αμοιρολόγος: Ο Λούις Τίκας και η σφαγή στο Λάντλοου* [2002] του Ζήση Παπανικόλα)

ΑΚΡΟΒΑΤΩΝΤΑΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΗΤΤΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΘΡΥΛΟ: ΗΛΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΠΑΝΤΙΔΑΚΗΣ/ΛΟΥΙΣ ΤΙΚΑΣ

Της **Πελαγίας Μαρκέτου**

Ο Ηλίας Αναστασίου Σπαντιδάκης γεννήθηκε στη Λούτρα του Ρεθύμνου το 1886. Είκοσι χρονών ξεκίνησε για το υπερατλαντικό ταξίδι που θα τον έβγαζε στην καρδιά του βιομηχανικού κόσμου. «Ανθρωπος φιλειρηνικός, που του άρεσαν οι διασκεδάσεις», όπως τον περιέγραψε ο ανιψιός του, ήταν ένας από τις εκατοντάδες χιλιάδες ανήσυχους νεαρούς που βρέθηκαν στην Αμερική παρακινήμένοι από το όνειρο μιας καλύτερης ζωής. Μόνο χάρη στην επίμονη έρευνα και στην εύνοια της τύχης, εξακριβώθηκε ότι ο νεαρός Σπαντιδάκης και ο κρητικός συνδικαλιστής Λούις Τίκας που έπαιξε ηγετικό ρόλο στην παρατεταμένη απεργία των ετών 1913-1914 στα ανθρακωρυχεία του Κολοράντο ήταν το ίδιο πρόσωπο.

Κάνοντας πρόσκαιρες δουλειές αρχικά, έγινε στη συνέχεια καφετζής στην ελληνική συνοικία του Ντένβερ και πολιτογραφήθηκε Αμερικανός το 1910, για να βρεθεί στα ανθρακωρυχεία ως απεργιοπάστης που πέρασε γρήγορα στην πλευρά των δραστήριων συνδι-

καλιστών της αμερικανικής Δύσης.

Εκεί, ο Τίκας συμμετείχε σε μια από τις πιο τραγικές σελίδες στην ιστορία του αμερικανικού συνδικαλιστικού κινήματος, στον «μεγάλο πόλεμο των ανθρακωρυχείων», όπως χαρακτηρίστηκε από τους συγκαταρκινούς. Πρόκειται για την απεργία που ξέσπασε στα ορυχεία της Εταιρείας Καυσίμων και Σιδήρου, ιδιοκτησίας Ροκφέλερ. Αιτίματα των απεργών ήταν η αναγνώριση του συνδικάτου, η οκτάωρη εργασία και στοιχειώδεις συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρέπειας για τους ανθρακωρύχους. Ο Τίκας, γνωρίζοντας αγγλικά καλύτερα από άλλους συμπατριώτες του, αναδείχτηκε σε εκπρόσωπό τους και σε κεντρική μορφή του πολυεθνικού καταυλισμού στο Λάντλοου του Κολοράντο, όπου εγκαταστάθηκαν 1.200 απεργοί μετά την έξωσή τους από τα σπίτια που τους είχε παραχωρήσει η εταιρεία.

Στις 20 Απριλίου του 1914, πληρωμένοι πράκτορες της εταιρείας και μέλη της εθνοφυλακής εισέβαλαν στον καταυλισμό σκοτώνο-

ντας όποιον έβρισκαν μπροστά τους και τελικά έβαλαν φωτιά στις σκηνές του. Ανάμεσα στους νεκρούς ήταν ένα μωρό, έντεκα παιδιά, τέσσερις γυναίκες των απεργών και ο Λούις Τίκας. Η «Σφαγή του Λάντλου» πυροδότησε επί δέκα ημέρες ένοπλες συγκρούσεις ανάμεσα στους απεργούς και την εθνοφυλακή στα ανθρακωρυχεία του Κολοράντο, που είχαν δεκάδες νεκρούς και τραυματίες, ενώ τελικά για την καταστολή τους επιστρατεύτηκε ο ομοσπονδιακός στρατός με απόφαση του αμερικανού Προέδρου Γούντροου Γουίλσον.

Το περιστατικό συγκλόνισε την αμερικανική κοινή γνώμη και αμαύρωσε τη φήμη της οικογένειας Ροκφέλερ. Η εταιρεία αντέδρασε υιοθετώντας πιο πατερναλιστικές μεθόδους διαχείρισης των κοινωνικών συγκρούσεων που προκαλούσαν οι σκληρές συνθήκες εργασίας και οι κοινωνικές ανισότητες. Στις επόμενες δεκαετίες, οι συνθήκες διαβίωσης στους οικισμούς της εταιρείας και η εργασία στα ανθρακωρυχεία βελτιώθηκαν κάπως και αναγνωρίστηκαν κάποιες υποτυπώδεις μορφές εταιρικού συνδικαλισμού.

Η απεργία και η καταστροφή του καταυλισμού του Λάντλου δε βρήκαν τον χώρο τους στα επίσημα εγχειρίδια της αμερικανικής

ιστορίας. Άφησαν όμως τη διαρκή παρακαταθήκη τους ως παράδειγμα πρωικού εργατικού αγώνα για μια καλύτερη και δικαιοτέρα ζωή στην προφορική παράδοση του συνδικαλιστικού κινήματος. Ο Λούις Τίκας, αποκομμένος από τις καταβολές του, έγινε θρυλική μορφή και η δολοφονία του ανήμερα του ορθόδοξου Πάσχα ενέπνευσε τραγουδιστές και ποιητές. Η πολύχρονη έρευνα του Ελληνοαμερικανού συγγραφέα Ζήση Παπανικόλα ανασυνέθεσε τη βιογραφία του και ζωντάνεψε νηφάλια μια λησμονημένη πτυχή της ιστορίας της ελληνοαμερικανικής κοινότητας στα πρώτα βήματά της. Στα αποσπασματικά ίχνη που άφησε η πορεία του Τίκας καθρεφτίζεται μια ολόκληρη γενιά αφανών μεταναστών που συνέβαλαν καθοριστικά στο βιομηχανικό θαύμα των Ηνωμένων Πολιτειών στις αρχές του εικοστού αιώνα, αναδεικνύοντας τις συνάφειές του με τις οξύτερες ταξικές και φυλετικές συγκρούσεις που σημάδεψαν το φαινόμενο της υπερατλαντικής μετανάστευσης. Πριν από λίγα χρόνια, η ζωή του Τίκας αποτυπώθηκε και στο βραβευμένο ντοκιμαντέρ της δημοσιογράφου Λαμπρινής Θωμά και του σκηνοθέτη Νίκου Βεντούρα με τίτλο *Παλικάρι*.

Τα αποσπάσματα που ακολουθούν αποτελούν προδημοσίευση από το βιβλίο του Ζήση Παπανικόλας, *Αμοιολόγητος: ο Λούις Τίκας και η Σφαγή στο Λάντλου*, που πρόκειται να κυκλοφορήσει σύντομα σε επανέκδοση από τις εκδόσεις «Ανάχωμα» (μετ. Π. Μαρκέτου).

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ετοιμάζομαι να γράψω πράγματα που δεν είναι διόλου φανταστικά, αλλά δεν είναι ακριβώς και ιστορία. Θα αφηγηθώ μιαν αναζήτηση, προσωπική, πειραματική κάποιες φορές, στα θραύσματα της ζωής ενός ανθρώπου, κάποιου συνδικαλιστή που τον έλεγαν Λούις Τίκας, ο οποίος σκοτώθηκε σε συμπλοκή στο Λάντλου του Κολοράντο, στις 20 του Απριλίου του 1914. Δεν ήταν ο πιο σημαντικός από τους ηγέτες των ανθρακωρύχων στη μεγάλη απεργία ούτε ο μόνος που σκοτώθηκε στο Λάντλου. Ας γίνει, λοιπόν, ο εκπρόσωπος μιας ολόκληρης γενιάς εργατών μεταναστών, οι οποίοι στα χρόνια πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο βρέθηκαν παγιδευμένοι ανάμεσα στις πραγματικότητες της βιομηχανικής Αμερικής και στις ελπίδες τους για μια καλύτερη ζωή. Ανώνυμη γενιά, χέρια για τα εργοστάσια, άνθρωποι της αξίνας και του φτυαριού, κάποιιοι ανάμεσά τους συνδικαλιστές όπως ο Τίκας. Κι επίσης άνθρωποι χωρίς βιογραφία. Οι ιστορίες τους δεν υπάρχουν στους τόμους των στατιστικών εργασίας και μετανάστευσης. Μόλις που σκιαγραφούνται στα ζοφερά εκείνα λείψανα, τους απολογισμούς θανάτων και ακρωτηριασμένων από τις καταστροφές στα ορυχεία και τα ατυχήματα στις στοές, ή στις γυμνές σειρές ταφό-

πλακες στα κοιμητήρια των βιομηχανικών πόλεων. Όταν ήρθαν, λίγοι σκέφτονταν τη μόνιμη εγκατάσταση στην Αμερική. Πολλοί, ίσως οι μισοί περίπου, επέστρεψαν στη χώρα όπου γεννήθηκαν. Οι υπόλοιποι κατάφεραν να συνθηκολογήσουν με τη νέα γη, να στεριώσουν σε κάποια λίγο-πολύ σταθερή δουλειά, να αγοράσουν μαγαζί, να ανοίξουν εστιατόριο, να γίνουν εργοδηγοί ή ακόμη και να φτάσουν σε πραγματική ευμάρεια· και να κουρνιαίσουν κάπως επιφυλακτικά εκεί στις παρυφές της αμερικανικής ζωής, προσμένοντας να δουν ποια τύχη θα είχαν οι γιοι κι οι θυγατέρες τους. Αυτό ήταν όλο. Οι μετανάστες της γενιάς του Λούις Τίκας δεν ήξεραν γράμματα. Δεν έφεραν μαζί τους εκείνη την ιδιαίτερη συνείδηση της θέσης τους στην ιστορία, η οποία προσδίδει τη συνήθεια να τηρεί κανείς το αρχείο του, να εξηγείται στο χαρτί. Οι άνθρωποι εκείνοι ήταν αγρότες και βοσκοί, που πάλευαν με ένα βιομηχανικό κόσμο, τον οποίο οι περισσότεροί τους δεν είχαν καν φανταστεί πριν από την άφιξή τους στην Αμερική. Δουλειά τους ήταν να επιβιώσουν κι όχι να γράψουν ιστορία. Κι όμως, παραδόξως -και τώρα μιλώ για τους Έλληνες, μολονότι θα ταίριαζαν κι άλλοι στο καλούπι αυτό- η νοοτροπία τους ήταν διαποτισμένη από την ιστορία. Όχι την ιστορία των βιβλίων και των εγγράφων, αλλά την ιστορία όσον κουβαλούσαν μέσα τους κι αυτό διαπερνούσε κάθε τους χειρονομία,

κάθε απόχρωση της φωνής τους και συνόφριζε την όλη αντίληψή τους για το τι σήμαινε άντρας στον κόσμο αυτού. Την αντίληψη αυτή έφεραν μαζί τους στα δεματάκια με κώμα από την Ελλάδα, που τα έραβαν στα ρούχα τους για φυλακτό, στις φορεσιές της γενέθλιας πατρίδας, που θα έβγαζαν από τα μπασούλα τους τις γιορτινές ημέρες, και στα τραγούδια της «Τουρκομαχίας»

-των πολέμων με τους Τούρκους- που παραδίδονταν από γενιά σε γενιά. Αυτά θα τραγουδούσαν στην Αμερική, χωρίς αόριστη νοσταλγία, αλλά νιώθοντας την επική και ζωντανή τους παρουσία πιο πραγματική ακόμη και από τις μηχανές και τις στοές όπου δούλευαν, ακόμη και από εκείνους που τους ξεθέωναν στη δουλειά. Μέσα από την ιστορία αυτή διαμορφώθηκε η αίσθησή τους για το παρόν - ένα παρόν που μεγεθύνθηκε και έγινε στα μάτια τους θέατρο ηρωισμού. Ήταν μια άποψη για τη ζωή που δεν ταίριαζε με τους όρους του βιομηχανικού πολέμου που έπρεπε να διεξαχθεί, μια άποψη την οποία η Αμερική, παγιδευμένη στις δικές της πολεμικές φαντασιώσεις, παρανόησε και απέριψε· αυτή η άποψη θα υποβοηθούσε την αιματοχυσία στο Λάντλου.

Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΣΤΑ ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΕΙΑ

Ο Παπαδάκης κατέληξε στον οικισμό της Βίκτορ-Αμέρικαν στο Χέι-στινγκς. Τον έστειλαν στο κατάστημα της εταιρείας για να εφοδιαστεί κατάλληλα: αξίνα και φτυάρι, μια κουλούρα φυτίλι, ηλεκτρική λάμπα,

σκάβοντας στην επιφάνεια της φλέβας ανάμεσα σε στύλους στέρεου γαιάνθρακα. Ο επιστάτης της στοάς ήταν εκείνος που κατένεμε τους θαλάμους και αυτό είχε καίρια σημασία. Πόσο πλούσια ήταν η φλέβα του άνθρακα που δούλευες, πόση πέτρα είχε, μέσα σε πόσο νερό έπρεπε να στέκεσαι ή πόσο χαμηλά έπρεπε να σκύψεις για να φτάσεις στο κάρβουνο. Για κάποιον που δούλευε σαν χαμάλης, που δούλευε για να φάει και συχνά για να θρέψει την οικογένειά του, όλα αυτά είχαν ζωτική σημασία. Δεν ήταν μόνον αυτό. Οι ανεξάρτητοι εργολήπτες - σαν τον Γκας Παπαδάκης και τον Ντέιβ - πληρώνονταν με τον τόνο. Τους πλήρωναν για το κάρβουνο που εξόρυσσαν, δεν τους πλήρωναν για το κάρβουνο που δεν μπορούσαν να βγάλουν ή για τις ράγες που κουβαλούσαν ή για τους θαλάμους που υποστύλωναν ή για τα τοιχώματα από όπου «ξήλωναν» ξανά τις σιδηροτροχιές, για όλη τη «νεκρή εργασία» στο ορυχείο. Και εν τέλει έφεραν οι ίδιοι την ευθύνη για την ασφάλειά τους. Η μέθοδος των «θαλάμων και στύλων» και η πληρωμή με το κομμάτι ίσως να μην ήταν ο αποδοτικότερος τρόπος για να δουλεύουν τα ορυχεία αλλά, πάντως, ήταν ο αποτελεσματικότερος για να εκμεταλλεύονται ανθρώπους.

Κάποια ψήγματα της λαϊκής παράδοσης που έχουν φτάσει ως εμάς αφηγούνται πώς οι άντρες αυτοί αντιμετώπιζαν τις εταιρείες που τους εκμεταλλεύονταν. Η ιστορία μπορεί να συνδεθεί με οποιαδήποτε καταστροφή στα ορυχεία τις χρονιές εκείνες. Ο επιστάτης μιας στοάς κάθεται στο γραφείο της εταιρείας, όταν κάποιος του φέρνει την

ρολό κερωμένο χαρτί για να τυλίξει τη γόμωση. Υπέγραψε και για έναν τενεκέ χοντροαλεσμένη μαύρη πυρίτιδα. Ήδη είχε χρωσθεί για τα καλά στο κατάστημα. Την επόμενη ημέρα πήγε στο ορυχείο και πήρε τα αριθμημένα μπρούτζινα σήματα για το ζύγισμα, που θα τα έδενε στα βαγονέτα με το κάρβουνο. Αν γινόταν ατύχημα, το σήμα αυτό θα μαρτυρούσε την ταυτότητα του καμένου ή ακρωτηριασμένου κορμιού του.

Πήγε να δουλέψει μ' έναν έμπειρο ανθρακωρύχο, έναν μαύρο που λεγόταν Ντέιβ. Ο Ντέιβ μάσησε τον ταμπάκο του, έφτυσε, έδειξε στον Έλληνα τα κατατόπια. Του έδειξε πώς να δοκιμάζει την οροφή του θαλάμου με την κόψη της αξίνας, να ακούει το διαυγές κουδούνισμα του μετάλλου πάνω στην πέτρα, πράγμα που σήμαινε ότι ήταν στέρεα. Του έδειξε πώς να στήνει υποστύλωματα. Δε χρειάστηκαν πολλά λόγια μεταξύ τους, ανάμεσα στον ψημένο εργάτη και στον νεοφερμένο ξένο. Ο Ντέιβ έδειξε με το δάχτυλο επάνω από το κεφάλι του προς την ύπουλη οροφή και το παιδί από την Ελλάδα δεν χρειάστηκε μετάφραση. [...]

Στα χρόνια πριν από τη μεγάλη απεργία του 1913-1914, οι διευθυντές ανθρακωρυχείων στο Κολοράντο έπλασαν ένα μύθο, ότι δηλαδή οι σκαπανείς των ορυχείων τους δεν ήταν απλώς εργαζόμενοι, μέρος κι αυτοί του εργαλειακού εξοπλισμού για την εξόρυξη του γαιάνθρακα, όπως τα μουλάρια και τα πλυντήρια και τα τρένα, αλλά ότι τάχα ήταν ανεξάρτητοι εργολήπτες, ελεύθεροι να έρχονται και να φεύγουν, αν ήθελαν. Ο μύθος αυτός τους επέτρεπε να κερδίζουν πολλά από τους εργάτες τους και τους γλιτώνε από ακόμη περισσότερα προβλήματα. Οι εργάτες δούλευαν το ορυχείο κατά θαλάμους, συνήθως ανά δύο,

είδηση ότι έγινε έκρηξη στο ορυχείο και ότι μαζί του χάθηκαν όλοι οι άντρες και τα ζώα· και τα πρώτα λόγια του επιστάτη είναι: «Πόσα μουλάρια;». Τα μουλάρια έπρεπε να τα αγοράσουν και να τα ταΐσουν. Οι άντρες μπορούσαν να αντικατασταθούν από μόνον τους. Έφταναν κατά κύματα, ξένοι, χωρίς ιδέα από εξόρυξη, πρόθυμοι να σπάσουν τις απεργίες των άλλων ή να ρίξουν το μεροκάματο, δημονούσαν να βγάλουν τα επτά βαγόνια τους, να ριψοκινδυνεύσουν σε μια μισούπο-στύλωμένη αίθουσα ή με τάπες γεμάτες καρβουνόσκόνη αντί άργιλο, τον οποίο ούτως ή άλλως θα ξεφόρτωναν χωρίς αμοιβή. Ανάμεσα στο 1910 και στο 1913—στα τρία αυτά χρόνια—618 ανθρακωρύχοι του Κολοράντο έχασαν τη ζωή τους σε ατυχήματα ορυχείων. Την καταστροφική χρονιά 1910, το κόστος της εξόρυξης γαιάνθρακα σε ανθρώπους έφτασε τη μια ζωή ανά τριάντα οκτώ χιλιάδες τόνους.

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΞΕΚΙΝΑ

Η απεργία άρχισε επίσημα στις 23 Σεπτεμβρίου του 1913. Ο Ντον Μακ Γκρέγκορ της «Denver Express» ήταν ένας από τους δημοσιογράφους που παρακολούθησαν τους απεργούς και τις οικογένειές τους να ξεκινούν από τα σπίτια που τους είχαν δώσει οι εταιρείες και να κυλούν ποταμός στα φαράγγια, κατευθυνόμενοι στους καταυλισμούς που είχε στήσει γι' αυτούς το συνδικάτο στις πεδιάδες. Όσοι ήταν αρκετά τυχεροί και μπορούσαν να νοικιάσουν ένα κάρο κουλουριάζονταν πάνω στα στοιβαγμένα νοικοκυριά τους, προσπαθώντας να γλιτώσουν το ανεμόβροχο που έπεφτε ολόκληρη την ημέρα. Όταν έφτασαν στους λόφους, κατέβηκαν όλοι κάτω, άντρες, γυναίκες και παιδιά μερικές

φορές, και προσπαθούσαν να ξεκολλήσουν τα κάρτα, σπρώχνοντας τις ρόδες. Ο Μακ Γκρέγκορ μέτρησε πενήντα επτά κάρτα στη διαδρομή μιας ώρας ανάμεσα στο Τρινιτάντ και στην κατασκήνωση του Λάντλου· ακόμη περισσότερα ξεχύνονταν από κάθε φαράγγι στον κεντρικό δρόμο. Καθώς παρακολουθούσε το θέαμα, τον πλημμύρισε πικρία για όλα εκείνα τα κραυγαλέα ψέματα στα περιοδικά των εταιρειών άνθρακα με τις γυαλιστερές φωτογραφίες, για όλες τις αισιόδοξες αναθυμιάσεις, που αναδύονταν από τις ομιλίες των ιδιοκτητών ορυχείων. «Ευημερία!» έγραψε. «Μικροί σωροί άθλια αχυρένια στρωσίδια! Μικροί σωροί κουζινικά! Και όλα τους τόσο φθαρμένα και κακοχρησιμοποιημένα, που θα τα περιφρονούσαν ακόμη και οι πωλητές μεταχειρισμένων της οδού Λάρμερ. Ευημερία! Χωρίς τίποτα που να πλησιάζει έστω την πολυτέλεια, εκτός από ένα φτηνό γραμμόφωνο με φανταχτερά χρώματα, που υπήρχε ανάμεσα σε είκοσι κάρτα! Χωρίς ποτέ μια βιβλιοθήκη! Χωρίς ποτέ ένα βιβλίο! Χωρίς ούτε ένα πράγμα που να πιστεύουν ακόμη και οι ιδιοκτήτες του ότι αξίζει τον κόπο να το προφυλάξουν από τη βροχή!»

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΠΕΡΓΙΑ

Με το ξέσπασμα της απεργίας κάτι άλλαξε στις γυναίκες των οικισμών. Τις βλέπω σε μια παλιά φωτογραφία, καθώς κάθονται μαζί με τους άντρες τους στην αίθουσα συγκεντρώσεων στο Στάρκβιλ· οι περισσότερες φορούν ακόμη μαντίλες στο κεφάλι κατά τη συνήθεια

μιλούσε σε γυναίκες της εταιρείας και τις ρωτούσε αν είχαν πάει στην παραλία, θα σήκωναν όλες τα χέρια. Επιπλέον, η Μάνα Τζόουνς άγγιξε κάτι βαθύτερο, τις ταπεινώσεις που έζησαν. «Μήπως κάποια φορά ο Τζακ σου είπε, "Κόιτα, Μαίρη, κατέβα και σφουγγάρισε το πάτωμα της γυναίκας του επιστάτη ή της γυναίκας του αφεντικού και θα μου δώσουν καλό θάλαμο"». Στο σημείο αυτό την χειροκρότησαν. «Ξέρω γυναίκες που το έκαναν αυτό, κακόμοιρες τρελές. Ξέρω γυναίκες που κατέβαιναν και σφουγγάριζαν σαν το σκυλί ξένα πατώματα, ενώ τα δικά τους ήταν μες στην βρόμα...» Και τότε η ηλικιωμένη γυναίκα διακήρυξε την επαγγελία της: «Κάποια μέρα θα ελευθερωθείτε. Κανείς δεν θα γνωρίσει φτώχεια και αθλιότητα στο μέλλον. Θα κάνουμε τις φυλακές αυλές, για να παίζουν τα παιδιά. Θα χτίσουμε σπίτια και όχι ακούρια και παράγκες σαν αυτά που έχετε τώρα. Όσο ευδοκμοούν συνθήκες σαν κι αυτές, δεν έχει νόημα ο πολιτισμός, και τώρα εσείς, άντρες και γυναίκες, πρέπει να στηρίξετε τη μάχη». [...]

Ανεπαίσθητα αλλά ουσιαστικά, η πορεία της απεργίας είχε μεταβάλει ριζικά την ίδια τη φύση των σχέσεων αντρών και γυναικών. Γιατί τώρα η απεργία είχε μεταβληθεί σε αναμονή. Και εδώ οι γυναίκες τα καταφέρνουν. Καθώς οι άντρες τους είχαν μείνει άεργοι, οι καθημερινές δουλειές των γυναικών προσέλαβαν νέα σημασία, η καθημερινότητά τους αναδείχθηκε συναισθηματικός πυρήνας της απεργίας. Εκείνες όφειλαν να διατηρήσουν τη συνοχή της.

Έτσι κάθε εργατική φόρμα που μπάλωναν, κάθε κουβάς κάρβου-

της γενέτειράς τους. Πόσο ριζικά είχε μεταβληθεί η ζωή για τους μετανάστες, ακόμη και πριν από την απεργία. Εκείνες οι ασημένιες δυνατότητες, εκείνες οι σχεδόν αδιόρατες αλλαγές στις συνήθειες και στα ήθη, τις οποίες πρόσφερε η Αμερική, πόσο σπουδαίες θα φαίνονταν για όσες γυναίκες είχαν ανατραφεί στη μεσογειακή Καλαβρία. Στις νοτιοευρωπαϊκές κουλτούρες οι γυναίκες διαθέτουν δύναμη και, σε ορισμένες από αυτές, η γυναικεία πρωτοκαθεδρία εντός του οίκου έχει κάποιο μυστηριακό χαρακτήρα, αλλά σχεδόν πάντοτε η αναμέτρηση με τον έξω κόσμο αποτελούσε ανδρικό πεδίο δράσης. Τώρα οι γυναίκες αυτές κάθονταν πλάι στους άντρες τους στις συγκεντρώσεις, δεν αποκλείονταν πλέον, συμμετείχαν στις μεγάλες υποθέσεις του κόσμου, στηρίζονταν πάνω τους, ήταν αναγκαίες για να κερδηθεί η νίκη στην απεργία αυτή. Επάνω στο βήμα η Μάνα Τζόουνς ρητόρευε με την τσιριχτή ιρλανδική φωνή της, τις έδειχνε με το δάκτυλο. Τα λόγια της ηλικιωμένης γυναίκας, έστω το άρωμά τους, ίσως να κατόρθωναν να τις αγγίζουν κάπως λίγο. Τα λόγια της δεν ήταν πρωτάκουστα στις γυναίκες της Ιρλανδίας ή της Σκωτίας ή της Ουαλίας. Δεν ήταν κάτι καινούριο για τις Αμερικανίδες ή για όσες είχαν δει τους άντρες τους να κατεβαίνουν στην απεργία του 1903. Αυτές οι γυναίκες, όμως, των κλειστών κοινωνιών του ιταλικού νότου, μόνον τώρα άρχιζαν σιγά σιγά να ακούν τέτοιες ιδέες, και η αφύπνισή τους μετά από μακροχρόνιο λήθαργο ήταν ακόμη πιο απρόσμενη, ακόμη πιο βαθιά...

Η Μάνα Τζόουνς μιλούσε για εκείνες, μιλούσε για τις θυσιές τους. Τις κοίταξε με το κοφτερό γαλάζιο βλέμμα της και ζήτησε να σηκώσουν το χέρι τους όσες είχαν πάει στην ακροθαλασσιά. Μετά είπε πως, αν

νο που αποταμίευαν, κάθε γεύμα που εξοικονομούσαν από το εβδομαδιαίο επίδομα των τριών δολαρίων και από τα πενήντα λεπτά που έπαιρναν για κάθε παιδί, ροκάνιζαν λίγο ακόμη τις ψυχές των ιδιοκτητών των ορυχείων και άλλο τόσο προωθούσαν την απεργία. Οι απεργοί εδώ δε θα νικήσουν, αν τελικά νικήσουν, με τις διαδηλώσεις ή με τη βία ή τις ομιλίες, αλλά με την απλή συνέχεια, που εξασφαλίζουν το φαγητό και το πλύσιμο των ρούχων και η καθαριότητα, τα οποία δε σταμάτησαν μέσα στους πάνινους τοίχους του απεργιακού οικισμού· με τη συνέχεια των διαδρομών στα λασπωμένα μονοπάτια ανάμεσα στα σχοινιά της μπουγάδας, στους σωρούς κάρβουνο και στο κατάστημα. Αν κάποια μέρα οι γυναίκες εγκαταλείψουν την εξοικονόμηση, την αποταμίευση και το μπάλωμα, και αποφασίσουν πως φτάνει πια, Βαρέθηκαν, τότε η απεργία χάθηκε.

Η Μάνα Τζόουνς στάθηκε καταλύτης για το σθένος που έδειξαν οι γυναίκες απεργοί εκείνον τον χειμώνα. Όταν ξέσπασε η απεργία, εκείνη ήταν ήδη ογδόντα τριών ετών. Η ενεργητικότητα και η αποφασιστικότητά της - και η θεατρικότητά της επίσης - δε θα την εγκατέλειπαν μέχρι την ημέρα του θανάτου της, στα εκατό της χρόνια. «Στα ανθρακωρυχεία η ιστορία είναι πάντοτε ίδια», έγραψε. «Μια ζοφερή ιστορία. Οι άνθρωποι πρέπει να παλέψουν σαν άγρια θηρία, για να κερδίσουν ακόμη ένα δευτερόλεπτο φως του ήλιου. Η ζωή αυτή ίσως να διαθέτει κάποια αίσθηση αξιοπρέπειας, κάποια ομορφιά -μια εικόνα στον τοίχο, ένα νέο ρούχο ή ένα κομμάτι φθνήγη δαντέλα να ανεμίζει στο παράθυρο. Για όλα αυτά οι ανθρακωρύχοι, που δουλεύουν κάτω στις στοές, πρέπει να αγωνιστούν ακροβατώντας ανάμεσα στην ήττα και τη νίκη».

Συζήτηση για την ταινία του Νίκου Βεντούρα «ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ – Ο ΛΟΥΗΣ ΤΙΚΑΣ ΚΑΙ Η ΣΦΑΓΗ ΤΟΥ ΛΑΝΤΛΟΥ» –

Πελαγία Μαρκέτου, Λαμπρινή Χ. Θωμά και Νίκος Βεντούρας

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Ιδού λοιπόν η ιστορία της φυλής μου. Τύχη και θάρρος. Οικονομίες και Ιδρώτας. Με νύχια και με δόντια σκαρφάλωσαν μέχρι την κορυφή της κλίμακας του κοινωνικού δαρβινισμού. Θυμάμαι μια ιστορία που μου διηγήθηκε ο παππούς μου για τις πρώτες ημέρες που δούλευε στη χώρα αυτή, σκάβοντας έναν οχετό στο Σίτι της Οκλαχόμα. Σκιαγραφούσε χονδροειδώς με ποιον τρόπο υποτίθεται ότι θα έπρεπε να λειτουργούν τα πράγματα. Ο Ιρλανδός βρισκόταν στην κορυφή της κλίμακας, αμέσως μετά ο Πολωνός και κατόπιν ήρθε ο Νοτιοευρωπαίος. Στο χαμηλότερο σκαλί βρισκόταν ο μαύρος. Και χαμηλά στον πάτο του οχετού, βυθισμένοι μέχρι τα γόνατα στην παγωμένη λάσπη, βρισκόταν ο νέος, ο Έλληνας. Ο παππούς μου δεν καταλάβαινε για ποιο λόγο ο μαύρος άδειαζε πάντοτε τη φυτάρη του έτσι ώστε να καταβρέχει με το παγωμένο νερό την πλάτη του Έλληνα. Την επόμενη ημέρα όμως ο Έλληνας πήρε τη θέση του μαύρου και στο τέλος της εβδομάδας, ορίστε που ο Έλληνας βρισκόταν ψηλά, στην κορυφή. Εντάξει, ήταν κάπως χοντροκομμένα όλα αυτά, αλλά έτσι δούλευε το «σύστημα», όπως άρεσε στους Έλληνες να επαναλαμβάνουν, και εκείνοι τα κατάφερναν καλά στο σύστημα αυτό.

Εγώ, όμως, σαν κολημένος δίσκος, επανερχόμενος διαρκώς στο ίδιο σημείο. Ασφυκτιούσα. Σκεφτόμουν τον παππού μου στον πάτο του οχετού, με το νερό να κυλάει στην πλάτη του, και πώς στην πραγματικότητα έπλενε πιάτα στο ξενοδοχείο Ριτζ χωρίς να χαζεύει καθόλου, παρέα με τους Αργεντινούς και τους Πορτογάλους, όπως υποστήριζε το τραγούδι. Αναρωτήθηκα επίσης αν ο γερο-Τζον Τσανακάτσης βρήκε ποτέ θέση στον υπόγειο, τον οποίο είχε χτίσει με τα χέρια του («Τι έκανες όταν έφτασες στη Νέα Υόρκη;» «Δούλευα σ' αυτά, στις σήραγγες του υπόγειου τρένου. Ξέρεις; Μπας κι έχεις δει ποτέ τέτοιες σήραγγες;»). Πίσω από την αλληγορία της επιτυχίας κρυβόταν μια ιστορία πιο ζοφερή και, κατά κάποιον τρόπο, αυτή σχετιζόταν με όσους είχαν αποτύχει, με όσους δεν άφησαν έργο και όνομα πίσω τους, με τις ζωές όσων έμειναν μαύρες κηλίδες στον ιστό της ιστορίας. Σκεφτόμουν εκείνη τη νύχτα κάτω από τον εναέριο σιδηρόδρομο του Σικάγου, το 1910, όταν ο Τζορτζ Ζήσης κοκάλωσε κοιτώντας μια κάννη όπλου να τον σημαδεύει απειλητικά, όταν τα πάντα κρέμονταν από μια κλωστή. Ο Ζήσης σήκωσε το δικό του όπλο και ο μαύρος, που τον σημάδευε με το πιστόλι, επέστρεψε χαμογελώντας στις σκιές του δρόμου. «Ω!», είπε, «δεν ήξερα πως είσαι δικός μας».

Κάποια νύχτα βρέθηκα σ' ένα καφενείο στα Χανιά της Κρήτης, όπου σύχναζαν εργάτες, να παρακολουθώ τον Γκας Παπαδάκης να σχεδιάζει με το δάχτυλό του το διάγραμμα ενός θαλάμου του ορυχείου μήκους έξι μέτρων. Ο Γκας τέλειωσε το διάγραμμά του και μου εξήγησε πώς τρυπούσαν την ανθρακοφόρο φλέβα εκείνος και ο Ντέιβ. Θυμόταν ορισμένους από αυτούς τους ροκανισμένους θαλάμους. «Ποτέ στη ζωή μου δεν αγόρασα τσιγάρο σε επιστάτη», δήλωσε περήφανος. «Ούτε ποτό».

Με τέτοιο σκοπό είχε ταξιδέψει ως εκεί, να περιπλανιέται χρόνια ολόκληρα, να αναζητάει διαρκώς δουλειά, να βρίσκει μια και μετά να ξαναρχίζει τα ίδια· ποτέ να μην έχει δικό του σπίτι ή ένα κομμάτι γη ή ένα δικό του τραπέζι να καθίσει - πάντοτε έτρωγε στην τραπεζαρία κάποιου ξενώνα, όπου τα πιάτα περνούσαν από χέρι σε χέρι και όπου, όταν ήθελες κι άλλο φαγητό, έπρεπε να ξελαρυγγιστείς φωνάζοντας

στην κουζίνα. Και διαρκώς έβρισκε δουλειές από όπου τον απέλυαν, απεργίες όπου αρνιόταν να δουλέψει ως απεργοσπάστης. Δύο χρόνια αργότερα θα τον ανακάλυπτα πάλι στην αίθουσα υποδοχής κάποιου ξενοδοχείου στο Ντένβερ να ακούει ποδόσφαιρο. Ο Παπαδάκης είχε τελικά επιστρέψει. Ακόμη και το μπασούλο είχε εξαφανιστεί. Μια βαλίτσα είχε μόνον, λίγα ρούχα και εκείνα τα ίχνη πνευμονοκονίασης, που είχαν εγκατασταθεί στα πνευμόνια του. Έλεγε πως, όταν πεθάνει, ήθελε τον αποτεφρώσουν. Όλα εκείνα για τα οποία είχε παλέψει, συνοψίζονταν σε μία πρόταση: εγώ τρώω, εσύ λιμοκτονείς κι αυτό είναι άδικο.

ΛΟΥΤΡΑ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ

Δεκατριών ετών, εύστροφος ήδη, με πνεύμα λαίμαργο, που ασφυκτιούσε στο μικροσκοπικό χωριό, στον μικρόκοσμο με τους ελαιώνες και τα στενά δρομάκια: «Χόμπυ του Ηλία ήτο να κάνει τα άγρια ήμερα (δηλαδή ημέρωνε άγριους λαγούς και έπαιζαν με τους σκύλους) άγρια πουλάκια κι έπαιζαν με τις γάτες τους φώναζε και πήγαιναν και κάθιζαν στους ώμους του. Ο Ηλίας ήτο άνθρωπος φιλειρηνικός, του άρεσαν οι διασκεδάσεις».

Πήγε στο Ρέθυμνο, μια πόλη με μιναρέδες και παλιές ενετικές κρήνες, όπου τα σπίτια είχαν χτιστεί ακριβώς επάνω στα κύματα. Περπάτησε στην αποβάθρα, όπου αγκυροβολούσαν πλοία από ολόκληρο τον κόσμο, έκανε βόλτες ανάμεσα στα βενετσιάνικα σπίτια με τα περίκλειστα μπαλκόνια. Καθόταν στα καφενεία με τους φίλους του, παρακολουθώντας τους νεαρούς κομψομένους με τα «φράγκικα» ρούχα να περνούν, τους Ρώσους αξιωματικούς με τις κομψές στολές τους, τους εμπόρους με τα ευρωπαϊκά κοστούμια και τα ψάθινα καπέλα, με τις συζύγους και τις κόρες τους να τους ακολουθούν ακατάδεχτες. Καθώς επέστρεφε στο σπίτι του κατά το σούρουπο, παρακολουθούσε τις λάντζες να πλέουν προς τα καράβια κοντά στην ακτή, ένα φανάρι να τρεμοσβήνει στην πλώρη τους. Διέσχιζε την κεντρική πλατεία, όπου οι γραφείς περίμεναν τους πελάτες, καθισμένοι με τα μελανοδοχεία και τις πένες χωμένες στο σελάχι τους. Ίσως να κοντοστάθηκε για να παρακολουθήσει τι γινόταν σε κάποιο από τα θαυμαστά καφενεία, που έχει περιγράψει ο Ρεθυμνιώτης Πρεβελάκης, όπου ο Τούρκος παραμυθάς καθόταν σταυροπόδι σ' ένα χαλάκι, πλέκοντας τα ατελείωτα παραμύθια του, ενώ ο καπνός του ναργιλέ στροβιλιζόταν νωχελικά γύρω του. Αναμφίβολα στο Ρέθυμνο θα επισκέφτηκε και άλλα μέρη, λιγότερο καθωσπρέβει, όπως έκανε ακριβώς την ίδια εποχή ο συνονμής του στην απέναντι ακτή του νησιού, ο απένταρος Σφακιανός Παπαδάκης, για χαρεί «όπως κι οι αλήτες» στην πόλη.

Φιλειρηνικός άνθρωπος, του άρεσαν οι διασκεδάσεις. Τριγυρούσε στη γειτονιά διασκεδάζοντας τους φίλους του με τα κόλπα που κατόρθωσε με παράδοση υπομονή να διδάξει στα μικρά ζωντανά θηράματά του. Όταν πήγαιναν στο Αρκάδι, έδειχναν τα απομεινάρια της μπαρουταποθήκης, την οποία είχαν πυρπολήσει οι Κρητικοί, και το τραπέζι στην κοινή τραπεζαρία, που είχε ακόμη τις χαρακιές από τα γαταγάνια, εκεί όπου είχαν σφάζει τους χριστιανούς. Κάποιος ίσως να του είχε δείξει, στους λόφους επάνω από το μοναστήρι, τον τόπο όπου είχε πέσει ο Θεός του. [...]

«Τελείωσε το δημοτικό και, παρά την επιθυμία του πατέρα του να συνεχίσει τας σπουδές του, επειδή ήτο πολύ έξυπνος και καλός μαθητής, εκείνος εξεμυαλίσθη από άλλους συνονμήςλικούς του και έφυγαν για την Αμερική το 1906...»

Ήταν πρόθυμος για όλα, θερμόαιμος. Τον βάραινε η σκέψη των αργόσυρτων σχολικών ημερών, της πολύωρης καθημερινής οδοιπορίας προς το Ρέθυμνο και της επιστροφής από εκεί, προκειμένου να συνεχίσει τις σπουδές του. Η υπογραφή του θα παρέμενε για πάντα εκείνη η αλύγιστη και αβέβαιη καλλιγραφική υπογραφή ενός παιδιού, το οποίο μόλις είχε τελειώσει το δημοτικό κανείς δεν θα μπορούσε να ξεγελαστεί και να τη νομίσει υπογραφή κάποιου απόφοιτου του αθηναϊκού πανεπιστημίου. Αντί να καταγίνεται με τα θρανία και τον Ρεθυμνιώτη δάσκαλο, εκείνος ανακατεύτηκε σε μια παρέα νεαρών όπως ο ίδιος· όλοι τους αποζητούσαν με πάθος να μεταναστεύσουν. Μερικοί πήγαν στη Γερμανία. Ο Ηλίας αποφάσισε να φύγει για την Αμερική.

Ο ΘΡΥΛΙΚΟΣ ΛΗΣΤΑΡΧΟΣ ΝΤΑΒΕΛΗΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 20/03/2016

- **Προβολή** της ταινίας του **Τάκη Βογόπουλου** **Ο ΛΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ** (ΕΛΛΑΔΑ, 2015)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Τάκη Βογόπουλο** (σκηνοθέτη, πρωταγωνιστή και παραγωγό της ταινίας), **Νεκτάριο Σουηδάτο** (διευθύντη φωτογραφίας της ταινίας) και **Στέλλα Αρκέντη** (μοντέζ της ταινίας, σκηνοθέτιδα)

ΛΗΣΤΟΚΡΑΤΙΑ Ή ΙΠΠΟΤΕΣ ΤΩΝ ΟΡΕΩΝ;

Του **Θανάση Τσακίρη**

Δυο λόγια με αφορμή την προβολή από την Κινηματογραφική μας Λέσχη της ταινίας του Τάκη Βογόπουλου. Ο Χρήστος Νταβέλης ήταν -τρόπον τινά- «εκπρόσωπος» ενός ιδιόμορφου κοινωνικού κινήματος, το οποίο η κρατική εξουσία αποκάλεσε «ληστοκρατία». Το κίνημα χρονολογείται από το 1835, μολοντί αρκετοί εντάσσουν σε αυτό και τους «κλέφτες» επί Τουρκοκρατίας. Ας θυμηθούμε τους στίχους του αντάρτικου τραγουδιού (ύμνος του ΕΛΑΣ) «Αντάρτης, κλέφτης, παλικάρι πάντα είν' ο ίδιος ο λαός».

Διακρίνονται τρεις φάσεις ανάπτυξης του κινήματος. Η πρώτη αρχίζει με την περίοδο της Βαυαροκρατίας. Ο βασιλιάς Όθωνας ήταν ανήλικος, γι' αυτό συγκροτήθηκε Επιτροπή Αντιβασιλείας από τους Βαυαρούς Άρμανσπεργκ (πρόεδρο), Μάουρερ, Χάιντεκ, Γκρένερ και Άμπελ. Ένα από τα πρώτα διατάγματα που εκδόθηκαν και εφαρμόστηκαν δια της βίας αφορούσε τη διάλυση των ελληνικών στρατιωτικών σωμάτων των οπλαρχηγών. Υπήρξαν έντονες αντιδράσεις και κάποιες εξεγέρσεις πνίγηκαν στο αίμα. Συνελήφθησαν και φυλακί-

στηκαν πολλοί γνωστοί καπετάνιοι. Πέρασαν από δίκη τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και τον Δημήτρη Πλαπούτα που καταδικάστηκαν αρχικά σε θάνατο, αλλά τελικά τους απονεμήθηκε χάρη από τον Όθωνα. Η διοίκηση του κράτους ήταν έντονα συγκεντρωτική και γραφειοκρατική, με νομοθεσία εισηγμένη, η οποία δε λάμβανε υπόψη τις τοπικές ιδιομορφίες. Τα μέλη της κυβέρνησης μοιράζονταν ως προς την εύνοια ανάμεσα στους Αντιβασιλείς. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο ήταν λογικό να αναπτυχθούν πολλά πεδία αντίδρασης, καθώς δεν υπήρχαν νόμιμα περιθώρια πολιτικής και κοινωνικής δράσης. Το Σύνταγμα, για να επιβληθεί, χρειάστηκε την επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843.

Οι ληστές είχαν δικούς τους άγραφους νόμους και κώδικες τιμής απαραβίαστους. Πρώτη και καλύτερη η μπέσα! -που συμπεριλάμβανε ορισμένες φορές και τους διώκτες, τους χωροφύλακες- η λεβεντιά, ο ηρωισμός και το θάρρος μπροστά στον θάνατο. Μισήθηκαν θανάσιμα από τα σώματα ασφαλείας της εποχής, οι συγκρού-

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κολιόπουλος Γ. (1988), *Ληστές*, Αθήνα: Ερμής.
- Κολιόπουλος Ιωάννης (2005), *Η ληστεία στην Ελλάδα (19^{ος} αι.)*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Τζανακάρης Βασίλης (2008,) *Οι λήσταρχοι: Τα παλληκάρια τα καλά σύντροφοι τα σκοτώνουν*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Χατζηκώστας Αλέξανδρος , «Για το φαινόμενο της ληστοκρατίας στην Ελλάδα»,

http://www.xatzikostas.gr/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=46

Συζήτηση για την ταινία του Τάκη Βογόπουλου

«Ο ΛΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ» -
Νεκτάριος Σουλδάτος, Τάκης Βογόπουλος
και Στέλλα Αρκέντη

σεις ήταν αιματηρές και ολόκληρες οικογένειες δολοφονούνταν. Οι αποκεφαλισμοί είχαν γίνει το κύριο μέσο επιβολής. Η γκιλοτίνα ήταν το μόνο φόβητρο.

Η «ληστοκρατία» δεν ήταν αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο. Ο Βρετανός ιστορικός Eric Hobsbawm υποστήριξε ότι στη Βρετανία οι παράνομοι ήταν άτομα που ζούσαν στις παρυφές της κοινωνίας, οι οποίοι λήστευαν και ξεζούμιζαν τους πλούσιους κι έτσι οι «απλοί άνθρωποι» τους θεωρούσαν φάρους λαϊκής αντίστασης. Ο ίδιος αποκαλούσε το φαινόμενο μορφή «προϊστορικού κοινωνικού κινήματος» σε αντίθεση με το «οργανωμένο εργατικό κίνημα».² Με τα δικά του λόγια:

Το θέμα σχετικά με τους κοινωνικούς ληστές είναι ότι είναι αγρότες στην παρανομία, τους οποίους ο λόρδος και το κράτος θεωρούν εγκληματίες, αλλά αυτοί παραμένουν στο πλαίσιο της αγροτικής κοινωνίας και θεωρούνται από τους ανθρώπους της ήρωες, υποστηρικτές, τιμωροί, αγωνιστές της δικαιοσύνης, ίσως ακόμη και ηγέτες της απελευθέρωσης και, σε κάθε περίπτωση, άνδρες που άξιζαν θαυμασμό, βοήθεια και υποστήριξη. Αυτή η σχέση μεταξύ των απλών αγροτών και των «ρέμπελων», των «παρανόμων» και των «ληστών» είναι αυτή που κάνει την κοινωνική ληστεία ενδιαφέρουσα και σημαντική...³

Η δεύτερη φάση εμφάνισης του φαινομένου ξεκινά το 1870 και εξελίσσεται παράλληλα με τις συγκρούσεις για την ενοποίηση του ελληνικού εδαφικού χώρου και την ανάπτυξη του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και εν γένει με τη δύσκολη οικοδόμηση του αστικού κράτους.

Η τρίτη περίοδος σχετίζεται με τις συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής, την προσφυγιά και τις συνεχείς οικονομικές κρίσεις που εκδηλώνονται από το 1929 και μετά. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της Αττικοβιοιωτίας.⁴

Εξαιτίας της «χρυσόφορας» έκτασης της Κωπαΐδας, η Βοιωτία παρουσίασε από την έναρξη της Κατοχής έντονη δράση ληστικών ομάδων (Αποστόλου, Αβορίτης, Καρδίσης). Παραδοσιακά ενδημικό φαινόμενο στη Στερεά Ελλάδα, η ληστεία βρέθηκε στο στόχαστρο μιας συστηματικής ελληνοϊταλικής καταστολής, με αποτέλεσμα αρκετές συμπλοκές ανάμεσα σε «ληστοσυμμορίες» και Έλληνες χωροφύλακες καθ' όλη τη διάρκεια του 1942. Αυτή η αναταραχή αποτέλεσε το προανάκρουσμα μιας δυναμικής αντάρτικης δράσης. Στις αρχές του 1942 η ένοπλη κοινωνική διαθεσιμότητα συνάντησε τον ενθουσιασμό του Ανδρέα Μούντριχα (Ορέστη), ενός σαραντάχρονου πρώην αξιωματικού της χωροφυλακής, μνημένου στο ΚΚΕ, που αγνόησε τους δισταγμούς της ηγεσίας και βγήκε στο βουνό με δύο μόνο άνδρες, τον Βλάση Σκαπέτη (Γερο-Βλάση) από τη Θήβα και τον καταδιωκόμενο Θανάση Παναγιώτου (Νάκια) από το Ακράϊφνιο. Μέσα σε ένα χρόνο η ομάδα απορρόφησε αρκετούς «μοναχόλυκους της ένοπλης παρανομίας», όπως τους χαρακτηρίζει ο Φ. Γρηγοριάδης, και τον Φεβρουάριο του 1943 εξελίχθηκε στο Αρχηγείο Αττικοβιοιωτίας του ΕΛΑΣ -καπετάνιος ο Ορέστης και στρατιωτικός διοικητής ο έφεδρος υπολοχαγός Μιχάλης Παπαπαναγιωτάκης (Αχιλλέας)- με έδρα την Πάρνηθα, και δύο περιφερειακά υπαρχηγεία, Αττικής και Θηβών.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γλωσσικό δάνειο από το αλβανικό *bese*. Είναι λόγω τιμής που δίνεται αμοιβαία ως επιβεβαίωση φιλίας, συνεργασίας ή αλληλοβοήθειας και κατ' επέκταση εμπιστοσύνη, αξιοπιστία.
2. Hobsbawm Eric J. (1965), *Primitive Rebels: Studies in Archaic Forms of Social Movement in the 19th and 20th Centuries*, New York: WW Norton, σελ. 13-29.
3. Hobsbawm Eric J. (2000), *Bandits*, London: Hachette, σελ. 25, <https://books.google.gr/books?id=0rVNXz-WhhwC&printsec=frontcover&hl=el#v=onepage&q=champions%2C%20avengers&f=false>
4. Γερμανική κατοχή, αντίσταση και εμφύλιος πόλεμος στη Βοιωτία (1941-1949) <http://boeotia.ehw.gr/Forms/flEmmaBody.aspx?lemmaid=12768>

ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΤΑΒΕΛΗΣ

(ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΟΝΟΜΑ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΑΤΣΙΟΣ,
ΠΕΡ. 1832 - 12 ΙΟΥΛΙΟΥ 1856)

Περιβόητος ληστής της Αττικής και της Βοιωτίας. Κατά παλαιότερη εκδοχή, γεννήθηκε στο Στείο Βοιωτίας περί το 1832 από ποιμενική οικογένεια αρβανιτόβλαχων. Νεότερη άποψη θεωρεί πιθανότερη την καταγωγή του από την Αράχωβα, αν και μερικοί συγγραφείς υποδεικνύουν τα Στύρα Εύβοιας.

Για κάποιο διάστημα ήταν βοσκός σε κοπάδια της Μονής Νταού Πεντέλης, των οποίων το γάλα πουλούσε στην Αθήνα (άλλη παράδοση υποδεικνύει τη Μονή Πετράκη στο Κολωνάκι). Όταν κάποτε ο ηγούμενος της μονής του έδωσε ερωτικό γράμμα για να το παραδώσει σε μοναχή της πόλης, ο Νάτσιος από περιέργεια το πήγε σε κάποιον να του το διαβάσει. Μαθαίνοντας τα περιεχόμενά του, αποφάσισε να γνωρίσει ο ίδιος τη μοναχή και από τότε έγινε τακτικός επισκέπτης της. Όταν το έμαθε ο ηγούμενος, εξοργίστηκε και συκοφάντησε τον Νάτσιο στις Αρχές για κλοπή. Λόγω της άδικης κατηγορίας ο Νάτσιος τιμωρήθηκε με ραβδισμό στις φτέρνες (φάλαγγα) και στη συνέχεια διέφυγε στα Στύρα. Εκεί ερωτεύτηκε την κόρη ενός παπά, ο οποίος όμως την είχε τάξει σε ένα πλούσιο τσέλιγκα. Όταν έφτασε στο χωριό ένα απόσπασμα αναζητώντας κάποιον φυγόστρατο που λεγόταν Νάστος, ο τσέλιγκας, για να τον εκδικηθεί για την κόρη του παπά, υπέδειξε τον Νταβέλη. Εκείνος τους αποκάλυψε το πραγματικό του όνομα, χωρίς όμως να γίνει πιστευτός. Όταν αυτοί θέλησαν να τον συλλάβουν, αντιστάθηκε και ακολούθησε συμπλοκή, όπου σκότωσε έναν χωροφύλακα και κατάφερε να ξεφύγει.

Μετά από αυτό το περιστατικό, βρήκε καταφύγιο στα Βουνά, στη συμμορία του ξαδέλφου της μητέρας του, του φημισμένου ληστή Κακαράπη (πραγματικό όνομα Μπελούλιας). Σύντομα όμως, ως άνθρωπος με ενεργητικότητα και πνεύμα πρωτοβουλίας, δημιούργησε τη δική του συμμορία με την οποία λήστευε ταξιδιώτες, χωρικούς και βοσκούς. Στη συμμορία του Νταβέλη, η οποία καταδυνάστευσε την Αττική, τη Βοιωτία, την Εύβοια και τη Φθιώτιδα ανήκαν και λήσταρχοι, όπως ο Βασίλης Καλαμπαλίκης, ο Λουκάς Μπελούλιας ή Κακαράπης από το Κυριάκι, ο Φουντούκης από τη Δεσφίνα, ο Λουκάς Λιοντάκης ή Συνοδιάς από το Δαδί, ο Ζαφείρης Κουκουβίνος από την Εύβοια και ο μοναχός Διονύσιος Κυριακιώτης.

Όταν η Ιταλίδα κόμισσα Λουίζα Μπανκόλι, η οποία είχε ζητήσει την προστασία της συμμορίας προκειμένου να επισκεφθεί με ασφάλεια τους Δελφούς, ερωτεύτηκε τον Νταβέλη, ενώ ταυτόχρονα την είχε ερωτευτεί ο υπαρχηγός του Γιάννης Μέγας, ο δεύτερος έγινε ορκισμένος εχθρός του Νταβέλη (αργότερα κατατάχθηκε στη Χωροφυλακή όπου έγινε αξιωματικός). Το 1853, ο Νταβέλης δρούσε στη Θεσσαλία.

Η ληστρική δράση του Νταβέλη δεν είχε κάτι το εξαιρετικό για την εποχή του, πέραν ενός συγκεκριμένου περιστατικού το οποίο διέδωσε τη φήμη του στην Ελλάδα, καθώς εξελήφθη από τους Έλληνες ως πράξη αντίστασης εναντίον της ξένης αυθαιρεσίας. Το 1855, στην εποχή του Κριμαϊκού Πολέμου, με τον ηθελμημένα ταπεινωτικό αποκλεισμό της Αθήνας από τον αγγλο-γαλλικό στόλο και την ξενική κατοχή του Πειραιά, ο Νταβέλης συνέλαβε, στην οδό Πειραιώς, Γάλλο αξιωματικό του στρατού κατοχής για να αποτρέψει τη συμμετοχή της Ελλάδας στον Κριμαϊκό Πόλεμο στο πλευρό της Ρωσίας. Για την απελευθέρωση του αξιωματικού, ο οποίος ονομαζόταν Μπερτό (ή Μπρετό), ο Νταβέλης εισέπραξε από την ελληνική κυβέρνηση το υπέρογκο για την εποχή ποσό των 30.000 δρχ. σε χρυσό. Η τελευταία ενέδωσε ταχύτατα στις απαιτήσεις του Νταβέλη θέλοντας, αφενός να αποφύγει την ανάμιξη των ξένων Δυνάμεων στα εσωτερικά ζητήματα της χώρας κι αφετέρου να προλάβει τυχόν αποκαλύψεις για τη διαπλοκή ανάμεσα σε ληστρικές συμμορίες και πολιτικά πρόσωπα της εποχής. Η εισπραξη των λύτρων στην παρα-

λία του Κορινθιακού, όπου ο Νταβέλης είχε καταφύγει στηριζόμενος σε δίκτυο υποστηρικτών, εξόργισε τους άλλους λήσταρχους, οι οποίοι προσδοκούσαν από την απελευθέρωση του ξένου αξιωματικού αντί χρημάτων την παροχή γενικής αμνηστίας.

Τον Δεκέμβριο του 1855 και τους πρώτους μήνες του 1856, η συμμορία του Νταβέλη δρούσε στη βορειοανατολική Αττική, πιο συγκεκριμένα στην περιοχή του Μαραθώνα. Τότε ενδέχεται να χρησιμοποιήσει ως προσωρινό κρησφύγετο το Σπήλαιο Νταβέλη ή Αμώμων Σπήλαιο που βρίσκεται βορειοανατολικά από την πλατεία Αγίας Τριάδας Πεντέλης. Στα κρησφύγετά του συγκαταλέγεται επίσης το σπήλαιο-βράθρο Δρακοκάρκαρο στον Παρνασσό.

Ανάμεσα στους θρύλους που αφορούν τον Νταβέλη, ένας τον θέλει να κατεβαίνει συχνά, μεταμφιεσμένος, στην Αθήνα όπου έπινε καφέ και συζητούσε ανενόχλητος στα καφενεία της πόλης. Τοπική παράδοση αναφέρει πως από το καταφύγιό του στο Σπήλαιο των Αμώμων έφτανε μέσω υπόγειας σήραγγας στη βίλα της Δούκισσας της Πλακεντίας με την οποία περνούσε ρομαντικές στιγμές. Ωστόσο, ο θρύλος αυτός δε φαίνεται να έχει βάση, καθώς όλα δείχνουν ότι η επιστροφή του Νταβέλη ως ληστή στην Πεντέλη συνέβη λίγο μετά τον θάνατο της δούκισσας.

Την άνοιξη του 1856, κορυφώθηκε η δράση του γύρω από την Αθήνα. Τον Μάιο, αιφνιδίασε τους χωροφύλακες που έδρευαν στην κωμόπολη του Μενιδίου αναγκάζοντάς τους να του παραδώσουν τα όπλα τους. Μετά από αυτή την ταπεινώση, η Χωροφυλακή τον καταδίωξε ανελέητα μέχρι τον Παρνασσό. Τότε η αλληλογραφία της κόμισσας Μπανκόλι, που προσπαθούσε να φυγαδέψει τον Νταβέλη και τη συμμορία του στην Ιταλία, έπεσε στα χέρια της Χωροφυλακής. Με γνωστές πια τις επόμενες κινήσεις του, μεγάλη δύναμη χωροφυλάκων κατόρθωσε να τον περικυκλώσει, κοντά στο Ζεμενό της Βοιωτίας. Αυτό συνέβη στις 12 Ιουλίου του 1856. Το καταδιωκτικό απόσπασμα είχε τη συνδρομή έμπειρων ιχνηλατών και πολλών ντόπιων χωρικών, που είχαν επιστρατευθεί από δημάρχους. Επικεφαλής ήταν ο Αραχωβίτης υπολοχαγός Γιάννης Μέγας.

Κατά τη σύγκρουση που ακολούθησε, ο Νταβέλης προσφέρθηκε να μονομαχήσει μέχρι θανάτου με τον πρώην σύντροφό του, Γιάννη Μέγα. Ο Μέγας, πνέοντας ακόμη μανία εκδίκησης εναντίον του πρώην αρχηγού του, όρμησε για να του κόψει το κεφάλι με τη λόγχη του. Όμως ο Νταβέλης πρόλαβε να σκοτώσει τον Μέγα, πριν ο ίδιος τρυπηθεί από άλλον χωροφύλακα, πυροβολώντας τον και φωνάζοντας «ούτε ο Νταβέλης στα Βουνά ούτε ο Μέγας στα παλάτια». Το καλοκαίρι του 1856 και για πολλές ημέρες, το κεφάλι του Νταβέλη κερφωμένο σε ένα κοντάρι στήθηκε στην Πλατεία Συντάγματος, σε κοινή θέα. Στη συμπλοκή σκοτώθηκαν 17 ακόμη παράνομοι, μεταξύ των οποίων οι Κακαράπης, Ζαφείρης και Φουντούκης.

Ο Χρήστος Νταβέλης ήταν λαϊκός ήρωας στην εποχή του. Ο λαός τον τραγούδησε κι έπλασε γι' αυτόν πάρα πολλές ιστορίες, κάποιες από τις οποίες αγγίζουν τα όρια του μύθου. Οι αποτρόπαιοι ηρωισμοί του έγιναν αντικείμενο για λαϊκά αναγνώσματα και θεατρικά έργα. Ακόμα και στο ελληνικό λαϊκό θέατρο σκίων πέρασε. Παίχτηκε το 1936 στο θέατρο Ερμής στο Πασαλιμάνι με τον τίτλο *Ο Λήσταρχος Κακαράπης* από τον παραγωγό Χρήστο Χαρίδημο. Για τον Νταβέλη, ως λαϊκό ανάγνωσμα, έγραψαν ο Δημ. Χανός στο *Η λαϊκή λογοτεχνία, το λαϊκό μυθιστόρημα* (τομ. Β', Αθήνα, 1987) και ο Κυριάκος Δ. Κάσσης στο *Το ελληνικό λαϊκό μυθιστόρημα 1840-1949* (Αθήνα 1983).

Επίσης, ο Λέσβιος λαϊκός ζωγράφος Θεόφιλος φιλοτέχνησε τον πίνακα «Ο Λήσταρχος Χρήστος Νάτσιος Νταβέλης», το 1855, με ελαιochρώματα πάνω σε χαρτόνι (23 x 31,5 εκ.), χρονολόγητο κι ανυπόγραφο. Ο πίνακας σήμερα βρίσκεται στη Δημοτική Πινακοθήκη της Ρόδου.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CF%81%CE%AE%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%82_%CE%9D%CF%84%CE%B1%CE%B2%CE%A%CF%84%CE%BB%CE%B7%CF%82

Διηγήσεις μιας Πολίτισσας –

Η ΜΝΗΜΗ ΠΟΥ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ, ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ, ΟΙ ΗΧΟΙ,
ΤΑ ΒΛΕΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΑΤΑ ΚΑΙ ΑΟΡΑΤΑ ΥΛΙΚΑ ΜΙΑΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 03/04/2016

- **Προβολή** της ταινίας της **Κατερίνας Τζόβα** *aPolis* (ΕΛΛΑΔΑ, 2015)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Κατερίνα Τζόβα** (σκηνοθέτιδα της ταινίας) και **Ανδρέα Τύρο** (κριτικό κινηματογράφου, Πρόεδρο της Πανελληνίας Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου)

aPolis

Της **Κατερίνας Τζόβα**

Πώς είναι να ξεκινάς να κάνεις μια ταινία χωρίς να έχεις ή να ξέρεις πώς θα φτάσεις εκεί που θέλεις;

Πώς είναι να αφήνεις μια πατρίδα χωρίς να ξέρεις πού πας και τι θα βρεις;

«Γιατί οι άνθρωποι να θέλουν πάντα κάτι να πούνε;»

«Τί σημαίνουν δυο γυμνά κορμιά που αιωρούνται σε πανιά;»

Τί σημαίνει *aPolis* και όχι *Apolis*;

Ο άπολις σε αυτή την ιστορία ενσαρκώνεται από τον ίδιο, αυτόν τον άνθρωπο της εποχής που έπρεπε να μάθει να ζει χωρίς την πόλη του, την Πόλη.

Είναι αυτό το κεφαλαίο «πι» που κάνει τη διαφορά και στεφανώνει την Κωνσταντινούπολη ως την πόλη των πόλεων, τη μοναδική, ή είναι η σπέρσή της αυτή που γιγάντωσε την ανάμνησή της και μαζί και τη γραπτή αναφορά στο όνομά της;

Αυτοί οι άνθρωποι, άχρονοι και πάσης καταγωγής, ήρθαν σε ένα καινούριο τόπο, χωρίς να το θέλουν. Μην έχοντας πολλές επιλογές όμως, και έχοντας στο νου τους και κάτι... λίγο αλλιώς, όπως άλλωστε πάντα ο νους φαντάζεται, ξεκίνησαν. Τι άφησαν; Τι πήραν; Τι αγάπησαν και τι τους χαρακτήρισε «Ρωμιούς» και «Τούρκους»;

«Μια φέτα σινεμά, ανάμεσα στο προσωπικό ημερολόγιο και στο κινηματογραφικό χρονικό, γεμάτο συνδυασμούς σκέψεων, εικόπων, αισθημάτων και ερεθισμάτων.»

Παρατηρώντας τους ανθρώπους αυτούς με τον καιρό να μην ενσωματώνονται (δεν μπόρεσαν; δε θέλησαν;) στην ελληνική κοινωνία/νοοτροπία, διακρίνει να τους ακολουθεί ένα αόρατο ταμπελάκι, ένα κύμα άλλου αέρα, άλλοτε επιτιμητικά και άλλοτε επικριτικά.

Για τα χρόνια που υπήρξαν σε έναν τόπο δικό τους, τα λίγα αυτά χρόνια μέσα στο εύρος της ιστορίας, το να είσαι Πολίτης ήταν ένα ισχυρό χαρτί στο παιχνίδι της συνύπαρξης, της γεύσης και της ζωής. Πολύ γοητευτικό για να είναι αληθινό, ίσως...! Τα χαρτιά ξαναμοιράζονται και τα δεδομένα δεν είναι ποτέ... δεδομένα.

Αυτοί οι άνθρωποι όμως, είχαν πολύ πείσμα. Κάποιο από τα μπαχαρικά της κουζίνας τους; Ο θαλασσινός αέρας του Βοσπόρου;

Οι εικασίες δεν οδηγούν σε τεκμήρια. Το μόνο που μπορούμε να έχουμε από μια εποχή που επιβιώνει ακόμη είναι οι αναμνήσεις της τελευταίας γενιάς Πολιτών, ώσπου σιγά-σιγά να περάσει στη σφαίρα του αγνώστου...

Τότε ίσως και να μην έχουν αξία τέτοιου τύπου εικόνες, ίσως και να έχουν περισσότερη, μιας και δε θα υπάρχει κανείς για να διηγηθεί πια.

Το μόνο σίγουρο είναι, πάντως, ότι έχοντας μάτια και αυτιά (όχι τα διακρινόμενα) ανοικτά στην αλήθεια των αισθήσεων, θα βρεθούν όλα εκεί μέσα. Κι αυτά που θέλουμε να ξεχάσουμε κι εκείνα που δεν μπορούμε ή δεν πρέπει. Άλλωστε, τί είναι η ζωή χωρίς μνήμη παρά ένας ακόμα... Άπολις...

δίχως Μνήμη, δίχως Πόλη;

Του *Ανδρέα Τύρου*

Μια ζωή τους θυμάμαι να φεύγουν. Το συλλογικό, εθνικό ασυνείδητο και οι προσωπικές καταστροφές προσπαθούν, δεκαετίες τώρα, να χωρέσουν στην προηγούμενη φράση. Αν δεν τα καταφέρνουν πάντοτε μ' επιτυχία, δεν ευθύνεται η αναμέτρηση των δύο ρημάτων -το ασυνείδητο επιλέγει το «θυμάμαι» και οι καταστροφές το «φεύγω»- εννοείται. Απλώς, επειδή η Διασπορά δεν εξαντλείται στις εκδοχές της υπερπόντιας μετανάστευσης ή της δημιουργικής περιπέτειας, κάθε φορά που εμφανίζεται ως Διωγμός ανακαλεί, αναπόφευκτα, το θεμελιώδες ζήτημα: Πώς, μ' άλλα λόγια, ν' αφηγηθείς την Απώλεια, δίχως να υποκύψεις στις σειρήνες της ιλουστρασιόν νοσταλγίας (*ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ*) ή της θρηνωδίας; Το ντοκιμαντέρ διαθέτει, ως φαίνεται, κάποιες απαντήσεις. Στην ασπρόμαυρη *Σμύρνη – Η καταστροφή μιας κοσμοπολίτικης πόλης 1900-1922* της Μαρίας Ηλιού, οι επιστήμονες μιλούν για τη μεγάλη Ιστορία, ενώ οι Σμυρνιοί ξετυλίζουν τις ατομικές και τις οικογενειακές τους μικροϊστορίες. Κι όταν δεν υπάρχει κανένας που να «συνωστίζεται» στην προκυμαία, τότε αντιλαμβάνεσαι πως η σιωπή, η απόσυρση, η εξαφάνιση και η ακινησία σημαίνουν τον θάνατο και το τέλος μιας εποχής.

Διαφορετική κατεύθυνση υιοθετεί το έγγραφο, δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ *aPolis* της Κατερίνας Τζόβα, που θαρρείς οργανώνει το υλικό της γύρω από μίαν αλληλουχία χαλαρών συνδέσεων με κοινό παρονομαστή το εκκρεμές ανάμεσα στην παρουσία και στην απουσία. Αντί συνωστισμού, ο αποκλεισμός, κι από την από-λαυση στην απο-στέρση, από την

από-λαυση στην από-σταση και, πιο πέρα, η απο-μάκρυνση που οδηγεί στην απο-μάγευση. Ευτυχώς, η τελευταία δε χαρακτηρίζει και την οπτικοακουστική επίγευση. Αντίθετα, χάρη στον συνδυασμό της εικαστικής αρτιότητας, της διακριτικής συγκίνησης και του προσωπικού βιώματος, η ταινία προσθέτει μια ξεχωριστή, ποιητική διάσταση στο μεγάλο κι ανοιχτό πεδίο των χαμένων πατρίδων, μέσα από τη μνήμη και τη μοίρα των Ελλήνων που στερήθηκαν την Πόλη τους και, μαζί μ' αυτήν, τον κόσμο τους.

Εκκρεμές, από τον ακροβατικό μετεωρισμό των χορευτριών στην αναμονή των έτοιμων προς αναχώρηση, από τις φωνές και τα τραγούδια στις αποσκευές και στα εγκαταλειμμένα έπιπλα, από το οικογενειακό τραπέζι στο έρημο παγκάκι, από τον δημόσιο περίπατο στο Taksim στο απειλητικό σοκάκι της γειτονιάς. Αποκορύφωμα, η διαρκής εκκρεμότητα μεταξύ της ασθμαίνουσας αφήγησης μιας ηλικιωμένης Πολίτισσας και της ελεύθερης εικονογράφησης όσων κυρίως παραλείπει να περιγράψει, να σχολιάσει και, κυρίως, να υπαινιχθεί, ως μαγικό χαλί προς την επικράτεια της μνήμης, όπου κατοικούν ο εφησυχασμός, η βαθμιαία εκρίζωση, η θαλπωρή και η αποξένωση, η διαχρονική έλξη κι ο αδιόρατος εγκλεισμός της μειονότητας πίσω από τις αμπαρωμένες πόρτες και τα μισάνοιχτα παραθυρόφυλλα. Μια ορισμένη «φέτα» καθημερινής ζωής, ουσιαστικά επανέρχεται ως ανάμνηση και μελαγχολικός αποχαιρετισμός ταυτόχρονα.

Στον απόηχο, μάλιστα, της πρόσφατης επιστροφής του ισλαμικού σκιάχτρου και του προγράμματος «αστικής εξυγίανσης» που σαρώνει τη σημερινή Κωνσταντινούπολη, είναι προφανές πως όχι μόνο το *aPolis* δεν συναρτάται με το Ά-πατρις, αλλά επιπλέον μετατρέπεται σ' ένα ρέκβιεμ για μια μητρό-Πολη δίχως μνημεία, συνοικίες, επαγγέλματα, τρόπους ζωής, κοινωνίες και συνήθειες αιώνων.

Συζήτηση για την ταινία της Κατερίνας Τζόβα «aPolis»- Ανδρέας Τύρος και Κατερίνα Τζόβα

Ο κινηματογράφος του **IPAN** (α' μέρος)

«ΕΝΑΣ ΧΩΡΙΣΜΟΣ»
του Ασγκάρ Φαραντί (2011)

Του **Θανάση Τσακίρη**

Η Περσία είναι επισήμως σήμερα η Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν. Είναι χώρα της Μέσης Ανατολής στη νοτιοδυτική Ασία με πρωτεύουσα την Τεχεράνη. Με βάση την απογραφή της 1ης Σεπτεμβρίου 2015, ο πληθυσμός ανερχόταν σε 78.617.000 άτομα. Το νόμισμά της είναι το Ριάλ και επίσημη γλώσσα η Φαρσί. Λέγεται και παρσί (περσικά). Κάποτε ήταν επίσημη γλώσσα σε πολλές περιοχές της Ασίας, γειτονικές του Ιράν, και χρησιμοποιούνταν από τους λογίους.

Στην αρχαία Περσία είχαν αναπτυχθεί σε υψηλό βαθμό οι οπτικές τέχνες (ιδιαίτερα στην Περσέπολη). Για τον λόγο αυτό, οι νεότερες γενιές φέρουν μια ιδιαίτερα σημαντική πολιτιστική κληρονομιά. Η χώρα ήταν ανέκαθεν σταυροδρόμι για εμπόρους και κατακτητές και λειτουργούσε ως πύλη μεταξύ Δύσης και Ανατολής. Έτσι αναπτύχθηκε στους πληθυσμούς του χώρου μια νοοτροπία που αντανακλούσε μια αίσθηση ανασφάλειας. Οι ξαφνικές και συχνά βίαιες μεταβολές συνέβαλαν σε μια λογική παθητικότητας που επηρεάζει την καθημερινή ζωή αλλά και τον κινηματογράφο που -ως «βιομηχανία»- απαιτεί συνεργατικό πνεύμα, μακρόχρονες επενδύσεις σε τεχνικές εγκαταστάσεις και κόστη παραγωγής. Δεδομένου ότι οι διάφορες περιοχές της χώρας χωρίζονται από ψηλά βουνά και ερήμους και πληττονται από ακραίες κλιματικές συνθήκες, οι οικογένειες ζουν μακριά η μία από την άλλη μέσα σε ψηλούς τοίχους φτιαγμένους με λασπότουβλα.¹ Κατά συνέπεια, επικρατεί έντονος ατομικισμός παρά την εθνική παράδοση φιλικότητας και φιλοξενίας. «Οι ταξικές διαφορές, η έλλειψη κοινωνικής και οικονομικής ασφάλειας και οι φεουδαρχικοί πόλεμοι (στην ύπαιθρο χώρα) έκαναν τη ζωή των ανθρώπων, και ιδιαίτερα αυτή της μεγάλης πλειοψηφίας της εργατικής τάξης, τόσο χαοτική και ανασφαλή, που το μόνο που ήθελαν ήταν ασφάλεια και ισονομία για να είναι σε θέση να βγάλουν, έστω και φτωχικά, τα προς το ζην και να συνεχίζουν την αφόρητη ζωή τους. Προφανώς, κάτω από αυτές τις συνθήκες, η διασκέδαση και η ψυχαγωγία ήταν δευτερεύουσας σημασίας [...]. Οι πλούσιοι διασκέδαζαν με το ποτό, τον έρωτα με μορφα κορίτσια και αγόρια, τα τυχερά παιχνίδια, το κυνήγι, την ιππασία, το άθλημα του πόλο, τη μουσική και το τραγούδι, τη συμμετοχή σε αγώνες σκάκι και τάβλι, την παρακολούθηση παραστάσεων κλόουν και κωμικών, τις γιορτές χορού και τραγουδιού και την αφήγηση διασκεδαστικών ιστοριών».²

Ο κινηματογράφος ήταν ηλικίας μόλις πέντε χρονών, όταν ήρθε στην Περσία στις αρχές του 20ού αιώνα. Πρώτος Ιρανός σκηνοθέτης ήταν ο Mirza Ebrahim Khan Akkas Bashi (1874–1915), ο επίσημος φωτογράφος του Muzaffar al-Din, Σάχη της Περσίας από το 1896 ως το 1907. Σε μια επίσκεψη στο Παρίσι τον Ιούλιο του 1900, ο Bashi αγοράζει μια φωτογραφική μηχανή και κινηματογραφεί την επίσκεψη του Σάχη στην Ευρώπη. Λέγεται ότι έχουν κινηματογραφηθεί ιδιωτικές και θρησκευτικές τελετές του Σάχη, αλλά κόπιες των εν λόγω ταινιών δεν υπάρχουν. Λίγα χρόνια μετά που ο Bashi άρχισε να ασχολείται με τη φωτογραφία, εμφανίστηκε ο Khan Baba Motazedī, ένας άλλος πρωτοπόρος της κινούμενης φωτογραφίας. Γύρισε ένα σημαντικό αριθμό επικαίρων κατά τη διάρκεια της βα-

σιλείας των δυναστειών των Qajar και Pahlevi. Το 1904, ο Ebrahim Mirza Khan Sahhafbashi εγκαινίασε την πρώτη αίθουσα κινηματογράφου στην Τεχεράνη. Κατόπιν, αρκετοί άλλοι, όπως οι Russi Khan, Ardeshir Khan και Ali Vakili άνοιξαν νέες κινηματογραφικές αίθουσες στην Τεχεράνη. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1930, υπήρχαν 15 αίθουσες στην Τεχεράνη και 11 στις επαρχίες.

Το 1925, ο Ovanes Ohanian αποφάσισε να ιδρύσει την πρώτη σχολή κινηματογράφου στο Ιράν. Μέσα σε πέντε χρόνια κατάφερε να λειτουργήσει την πρώτη τάξη της σχολής με την ονομασία «Εκπαιδευτικό Κέντρο Καλλιτεχνών Κινηματογράφου».

Το 1930 γυρίστηκε η πρώτη ιρανική ταινία βωβού κινηματογράφου από τον καθηγητή Ovanes Ohanian με τίτλο *Χατζή Αγάς*. Το 1932 γύρισε τη δεύτερη ταινία του με τίτλο *Abi Rubi*. Αργότερα εκείνο το έτος, ο Abdolhossein Sepanta γύρισε την πρώτη ομιλούσα ιρανική ταινία με τίτλο *Κορίτσι του Λορ*. Ο Sepanta συνέχισε να κάνει ταινίες όπως η *Ferdowsi* (η ιστορία της ζωής του πιο διάσημου επικού ποιητή του Ιράν, 940–1020 μ.Χ.), η *Shirin και Farhaad* (μια κλασική ιρανική ερωτική ιστορία) και η *Μαύρα Μάτια* (η ιστορία της εισβολής του Σάχη Nader στην Ινδία). Το 1937, σκηνοθέτησε την ταινία *Laili και Majnoon*, μια ιστορία αγάπης παρόμοια με την ιστορία του Ρωμαίου και της Ιουλιέτας.

Η σημερινή ιρανική κινηματογραφική βιομηχανία οφείλει μεγάλο μέρος της προόδου της σε δύο αφοσιωμένες προσωπικότητες, τους Esmail Koushan και Farrokh Ghaffari. Με την ίδρυση της πρώτης Εθνικής Ιρανικής Εταιρείας Κινηματογράφου το 1949, διοργανώθηκε στο Ιρανικό Μουσείο του Bastan η πρώτη Εβδομάδα Κινηματογράφου, κατά την οποία προβλήθηκαν αγγλικές ταινίες. Ο Ghaffari έθεσε τα θεμέλια για τον εναλλακτικό κινηματογράφο στο Ιράν. Σκηνοθέτες, όπως οι Abdolhossein Sepanta και Esmail Koushan αξιοποίησαν τον πλούτο της περσικής λογοτεχνίας και της αρχαίας περσικής μυθολογίας. Στα έργα τους, η έμφαση δίνεται στην ηθική και την ανθρωπότητα.

Το 1960 ήταν μια σημαντική δεκαετία για το ιρανικό σινεμά. 25 εμπορικές ταινίες παράγονται ετησίως κατά μέσο όρο στις αρχές της δεκαετίας του '60, και αυξάνονται σε 65 ως το τέλος της δεκαετίας. Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής επικεντρώθηκε σε μελοδράματα και θρίλερ. Η ταινία που πραγματικά εκτίναξε την οικονομία του ιρανικού σινεμά και ξεκίνησε ένα νέο είδος ήταν ο *Θησαυρός του Κροίσου* το 1965 του σκηνοθέτη Siamak Yasami. Τέσσερα χρόνια αργότερα, ο Μασούντ Kimiay γύρισε τον *Καίσαρα*. Η ταινία απεικονίζει τα ήθη και την ηθική της ρομαντικοποιημένης φτωχής εργατικής τάξης μέσω του βασικού πρωταγωνιστή, του Qeysar. Επιπλέον, η ταινία καθιέρωσε ένα άλλο δημοφιλές είδος: το τραγικό δράμα.

Με την προβολή των ταινιών *Καίσαρας* και *Αγελάδα* σε σκηνοθεσία Μασούντ Kimiay και Δαρείου Mehrijui το 1969, κερδήθηκε το στοίχημα για τις εναλλακτικές ταινίες στην κινηματογραφική βιομηχανία. Οι προσπάθειες διοργάνωσης φεστιβάλ κινηματογράφου που είχε ξεκινήσει το 1954 στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Golrizan, έφερε καρπούς με τη μορφή του Φεστιβάλ Sepas το 1969. Οι προσπάθειες

«ΓΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΕΡΑΣΙΟΥ»
του Αμπάς Κιαροστάμι (1997)

«Ο ΠΟΔΗΛΑΤΗΣ»
του Μοχσέν Μαχμαλμπάφ (1987)

«ΤΟ ΤΟΥΒΛΟ ΚΙ Ο ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ»
του Εμπραχίμ Γκολεστάν (1965)

του Αλή Μορταζαβί είχαν επίσης αποτέλεσμα τη δημιουργία του Παγκόσμιου Φεστιβάλ της Τεχεράνης το 1973. Σημαντικές ταινίες της περιόδου είναι οι εξής:

- Η νύφη της θάλασσας*, του Arman (1965)
- Ο Σιανασ στην Περσέπολη*, του Ferreydun Rahnama (1967)
- Το τούβλο κι ο καθρέπτης*, του Ebrahim Golestan (1965)
- Ο οίκος του Θεού*, του Jalal Moghaddam (1966)
- Ο σύζυγος της Ahoο Khanom*, του Davood Mollarpour (1968)

Στις αρχές του 1970, ένας νέος ιρανικός κινηματογράφος εμφανίστηκε. Ωστόσο, μετά την Επανάσταση του 1979, ορισμένοι σκηνοθέτες πήγαν στην «εξορία» καθώς ο Αγιατολάχ Χομεϊνί άλλαξε την εστίαση του κινηματογράφου. Μεταξύ 1979 και 1985, κυκλοφόρησαν περίπου 100 ταινίες. Καθώς η λογοκρισία του καθεστώτος Χομεϊνί ήταν σε ισχύ, οι λίγες ταινίες που γυρίστηκαν επικεντρώθηκαν στην προβολή της καταδίκης της σεξουαλικότητάς και της ευρωπαϊκής επιρροής.

Το 1982, το ετήσιο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Fajr χρηματοδότησε ταινίες. Το Ίδρυμα Κινηματογράφου Farabi παρένεβη, σε μια προσπάθεια να συγκεντρώσει εκ νέου την αποδιοργανωμένη κινηματογραφική βιομηχανία. Το επόμενο έτος, η κυβέρνηση άρχισε να δίνει οικονομική βοήθεια. Αυτή η αλλαγή στο καθεστώς ενθάρρυνε μια ολόκληρη νέα γενιά κινηματογραφιστών, η οποία περιλάμβανε και γυναίκες σκηνοθέτριες. Έτσι η έμφαση μετατοπίζεται προς τα παιδιά που υπερνικάνε τα εμπόδια: αληθινές ιστορίες, λυρικά και μουσικιστικά δράματα, προβλήματα της πραγματικής ζωής, ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, κ.λπ.

Το μετεπαναστατικό ιρανικό σινεμά έχει δοξαστεί σε πολλά διεθνή φόρα και φεστιβάλ για το ξεχωριστό ύφος του, τα θέματα, τους συγγραφείς, την ιδέα του έθνους και τις ιδιαίτερες πολιτιστικές αναφορές του. Ξεκινώντας με το *Νίνα* του Χοσρό Σινά (1979) και ακολουθούμενο από πολλούς εξαιρετικούς Ιρανούς σκηνοθέτες που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, όπως οι Αμπάς Κιαροστάμι, Μοχσέν Μαχμαλμπάφ, Μαρζάν Στραπί, Τζαφάρ Παναχί, Μαζίντ Μαζίντι και Ασγκάρ Φαραντί, ο ιρανικός κινηματογράφος άγγιξε την κορυφή. Ο Κιαροστάμι έφτασε στον κορυφώνα του θριάμβου όταν κέρδισε τον Χρυσό Φοίνικα στο Φεστιβάλ των Καννών για τη *Γεύση του Κερασιού* το 1997.

Η συνεχής παρουσία των ιρανικών ταινιών σε έγκυρα διεθνή φεστιβάλ, όπως των Καννών, της Βενετίας και του Βερολίνου προσέλκυσε την προσοχή του κόσμου στα ιρανικά αριστουργήματα. Το 2006, έξι ιρανικές ταινίες με έξι διαφορετικά στυλ, εκπροσώπησαν το ιρανικό σινεμά στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου, γεγονός που θεωρήθηκε από τους κριτικούς αξιοσημείωτο στην ιστορία του ιρανικού κινηματογράφου.

Ένα σημαντικό βήμα έγινε το 1998, όταν η κυβέρνηση του Ιράν άρχισε να χρηματοδοτεί το σινεμά των εθνοτικών μειονοτήτων. Από τότε, το ιρανικό Κουρδιστάν αναδεικνύει πολλούς κινηματογραφί-

στες, όπως τους Bahman Ghobadi (στην πραγματικότητα όλη την οικογένεια Ghobadi), Ali Rezai, Khosret Ressoou και άλλους νεότερους σκηνοθέτες.

Υπάρχει επίσης η παραγωγή των ταινιών-ντοκιμαντέρ, που συχνά επικρίνουν την κοινωνία στο όνομα του ιδεώδους της ισλαμικής επανάστασης, αλλά και των ταινιών του σκηνοθέτη Mohammedreza Eslamloo. Η ταινία *Ηρεμία με την παρουσία άλλων* (Aramesh dar Hozur Deegaran, 1973) σε σκηνοθεσία του Νάσερ Ταχβανί έχει αξιολογηθεί από ορισμένους κριτικούς ως η καλύτερη ιρανική ταινία όλων των εποχών και αποτελεί μία οδυνηρή αλλά ειλικρινή απεικόνιση του αλκοολισμού και των επιπτώσεών του στις οικογενειακές σχέσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Reza Talachian (1980), *A brief critical history of Iranian feature film (1896-1975)*, A Thesis Report Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Master of Arts in Public Visual Communications, Department of Cinema and Photography in the Graduate School, Southern Illinois University, December 1980, <http://www.lib.washington.edu/neareast/cinemaofiran/intro.html>
2. Morteza Ravandi και Tarikh Ejtemaie(1973), *Iran (Social History of Iran)*, Vol. 3, απόσπασμα στο Hamid Sho'aie, Sedaye Pa (Footstep) (Tehran: Gilan Press, 1352), σελ. 7.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Eric Egan (2005), *The Films of Makhmalbaf: Cinema, Politics & Culture in Iran*, Washington, D.C.: Mage Publishers.
- Hamid Dabashi (2001), *Close Up: Iranian Cinema, Past, Present, and Future*, London, UK: Verso.
- Hamid Naficy (2011), *A Social History of Iranian Cinema: Volume 1: The Artisanal Era*, Durham: Duke University Press.
- Hamid Naficy (2011), *A Social History of Iranian Cinema: Volume 2: The Industrializing Years, 1941-1978*, Durham: Duke University Press.
- Hamid Naficy (2012), *A Social History of Iranian Cinema: Volume 3: The Islamicate Period, 1978-1984*, Durham: Duke University Press.
- Hamid Naficy (2012), *A Social History of Iranian Cinema: Volume 4: The Globalizing Era, 1984-2010*, Durham: Duke University Press.
- Richard Tapper (2002), *New Iranian Cinema: Politics, Representation and Identity*, London and New York: I.B. Tauris Publishers.

Ο ΠΑΡΑΞΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ DIANE ARBUS

Του *Γιάννη Αυγέρη*

Σε μια από τις πιο σημαντικές μεταπολεμικές εκθέσεις φωτογραφίας με τίτλο «Η οικογένεια του ανθρώπου» του Ε. Στάιχεν στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης το 1955, ανάμεσα σε διάσημους φωτογράφους, όπως η Ντοροθέα Λάνγκ και ο Ράσελ Λι, υπήρχαν και τα ονόματα μιας σειράς νεότερων φωτογράφων, που λίγο αργότερα θα αναδεικνύονταν σε κύριες μορφές της φωτογραφίας της «Σχολής της Νέας Υόρκης». Ανάμεσα τους ήταν η Λιζέτ Μοντέλ, η Χέλεν Λεβίτ, ο Ρόμπερτ Φράνκ και η Ντιάν Άρμπους. Η εμβληματική φωτογράφος Λ. Μοντέλ (μαζί με τη Χ. Λεβίτ) επηρέασε καθοριστικά τη «Σχολή της Ν. Υόρκης». Η Λ. Μοντέλ ξεπέρασε τη συμβατική μεταπολεμική φωτογραφία, η οποία ήταν ουσιαστικά σε μεγάλο μέρος της υποταγμένη στην καπιταλιστική καταναλωτική κουλτούρα της μόδας και της διαφήμισης, και χάραξε το δικό της δρόμο, αναζητώντας τα μοντέλα της όχι στις λαμπερές διαφημίσεις αλλά στο δρόμο και μάλιστα στο πίσω μέρος των δρόμων, στους περιθωριακούς και το λούμπεν προλεταριάτο της εποχής.

Με δασκάλα τη Μοντέλ, η Άρμπους τράβηξε στα άκρα αυτό το είδος της φωτογραφίας. Η διαδρομή της συγκεντρώνει όλες τις αντιθέσεις της «Σχολής της Ν. Υόρκης» και θεωρείται δικαίως η βασικότερη εκπρόσωπός της.

Γεννήθηκε το 1923 στη Ν. Υόρκη. Παθιασμένη με τον φωτογραφικό φακό ξεκίνησε να παίρνει μαθήματα από την Μπερινίς Άμποτ και τον Αλεξέι Μπρόντοβιτς. Εργάστηκε αρχικά ως φωτογράφος μόδας με τον σύζυγό της Άλαν Άρμπους στις αρχές της δεκαετίας του '50. Το 1956 εγκατέλειψε τη μόδα και έκανε μαθήματα με τη Λ. Μοντέλ. Ο Α. Άρμπους παρατήρησε: «Αυτή ήταν η Λιζέτ. Τρία μαθήματα και η Νταϊάνα έγινε φωτογράφος». Και η ίδια η Νταϊάνα:

Η φωτογραφία πρέπει να είναι συγκεκριμένη. Θυμάμαι ότι, όταν ξεκίνησα να φωτογραφίζω, με κυριέψε η σκέψη ότι υπήρχαν πάρα πολλοί άνθρωποι στον κόσμο και θα ήταν αδύνατο να τους φωτογραφίσω όλους, γι' αυτό, αν φωτογράφιζα μια γενικευμένη ανθρώπινη ύπαρξη, όλοι θα την αναγνώριζαν. Θα ήταν κάτι σαν αυτό που ονομάζουν κοινό άνθρωπο, ή κάτι τέτοιο. Αυτή που με έκανε να αλλάξω άποψη ήταν η δασκάλα μου η Λιζέτ Μοντέλ, η οποία με δίδαξε ότι, όσο πιο συγκεκριμένη γινόμουν, τόσο πιο γενικό ενδιαφέρον θα προκαλούσα. Μ' αυτόν τον τρόπο πρέπει να βλέπουμε τα πράγματα. Και πρέπει να απαλλαγούμε από ορισμένες υπεκφυγές και ορισμένες ευγένειες.

Πρωτοδημοσίευσε φωτογραφίες στο περιοδικό *Esquire* το 1960. Ταξίδεψε σε όλη την Αμερική φωτογραφίζοντας ανθρώπους, τοπία και γεγονότα. Η ίδια τα χαρακτήρισε «τις αξιόλογες τελετές της εποχής μας που συνιστούν τα συμπύκνωμα και τα μνημεία μας. Εγώ θέλω μόνο να τα διασώσω, διότι αυτό που είναι σήμερα τελετουργικό και ιδιόμορφο και κοινότοπο, αύριο θα είναι μυθικό».

Βραβεύτηκε δύο φορές (1963 και 1966) από το ίδρυμα Guggenheim για το έργο της «American Rites, Manners and Customs».

Στα τέλη της δεκαετίας του '60 δίδαξε φωτογραφία στα Person

School of Design, Rhode Island School of Design και Cooper Union.

Το πιο σημαντικό έργο της αποτελούν οι φωτογραφίες που τράβηξε σε ιδρύματα πνευματικά καθυστερημένων ατόμων γύρω στο 1970. Όπως λέει η ίδια:

Φωτογράφισα πολύ τα μειονεκτικά άτομα. Ήταν από τα πρώτα θέματά μου και μου προκαλούσαν μεγάλη έξαψη. Τα λάτρευα αυτά τα άτομα. Λατρεύω και σήμερα μερικούς από αυτούς. Δε θέλω να πω ότι είναι καλοί μου φίλοι, αλλά μου προκαλούν ένα μίγμα ντροπής και δέους. Υπάρχει κάτι το μυθικό στα μειονεκτικά άτομα. Είναι σαν κάποιον σ' ένα παραμύθι που σε σταματάει και απαιτεί να του πεις τη λύση ενός ανίγματος. Οι περισσότεροι άνθρωποι πορεύονται στη ζωή φοβούμενοι ότι θα έχουν κάποια στιγμή μια τραυματική εμπειρία. Τα μειονεκτικά άτομα γεννιούνται με το τραύμα τους. Έχουν ήδη στη ζωή τους περάσει το τεστ. Είναι αριστοκράτες.

Ένα φωτογραφικό σύμπαν από παρείσακτους. Ιδρύματα πνευματικά καθυστερημένων ατόμων, σκοτεινές γωνιές του W. S. Park με τοξικομανείς χίπηδες, προκλητικές λεσβίες, αλκοολικούς, ομοφυλόφιλους και τρανσέξουαλ, κάμπιγκ γυμνιστών. Αυτός ήταν ο παράξενος, σκοτεινός αλλά και γοητευτικός κόσμος που φωτογράφισα η Άρμπους.

Λίγο μ' ενδιαφέρει να φωτογραφίζω ανθρώπους που είναι γνωστοί ή θέματα που είναι γνωστά. Με γοητεύουν μόνο όταν δεν έχω ακούσει τίποτα γι' αυτά, ενώ μόλις αποκτήσουν φήμη το μυαλό μου νεκρώνει, χάνω κάθε ενδιαφέρον. [...] Πολύ συχνά το να γνωρίζεις τον εαυτό σου δε σε οδηγεί πουθενά. Μερικές φορές σου αφήνει το μυαλό άδειο. [...] Αυτό που χρειάζεται να γνωρίζεις κανείς είναι ότι ποτέ δεν μπορεί να είναι σίγουρος για το πού πάει. Όλοι προχωρούμε ψηλαφητά.

Έτσι ίσως ψηλαφητά οδηγήθηκε στον θάνατο. Αυτοκτόνησε τον Ιούλιο του 1971.

NEIL YOUNG

Του *Ηλία Ρούση*

Woodstock. Το μεγαλύτερο μουσικό ντοκιμαντέρ όλων των εποχών. Ο κινηματογράφος για ακόμη μία φορά μας φέρνει κοντά στα μεγάλα αστέρια της ROCK μουσικής σκηνής. Ένας από αυτούς ο NEIL YOUNG. Γεννήθηκε στο Τορόντο του Καναδά στις 12 Νοεμβρίου 1945. Ασυμβίβαστος και με πολύ ιδιαίτερο χαρακτήρα, μην αντέχοντας την οικογενειακή καταπίεση, το σκάει μικρός.

Στην περιπλάνησή του έρχεται σε επαφή με τη μουσική μαθαίνοντας φουσαρμόνικα, την οποία δεν εγκατέλειψε ποτέ. Επόμενο όργανο το γιουκαλί (το έμαθε από τον πατέρα του). Στην εφηβεία του και μετά τον χωρισμό των γονιών του μένει με τη μητέρα του. Αποκτά την πρώτη κιθάρα του και η μουσική γίνεται η ζωή του. Γρήγορα φάνηκε το ταλέντο του στα πάρτι και στο σχολείο. Στα 15 του γράφει τα πρώτα του τραγούδια. Στα σχολικά χρόνια δημιουργεί το πρώτο του γκρουπ, τους SQUIRES, το οποίο γίνεται από τα δημοφιλέστερα της περιοχής. Το επόμενο βήμα είναι το γκρουπ των MYNAH BIRDS, παίζοντας φολκ στα μπαρ των Αμερικοκαναδικών συνόρων.

Το ταξίδι ξεκινά. Πρώτος σταθμός η Νέα Υόρκη με τον STEPHEN STILLS. Δεύτερος σταθμός η Καλιφόρνια. Εκεί δημιουργούνται οι BUFFALO SPRINGFIELD και εμφανίζονται πρώτη φορά το Μάρτη του '66. Το Rhythm and Blues (R'n'B) είναι πια η ζωή του. Με τραγούδια αποτέλεσμα της προσωπικής μουσικής του στάσης και με δύναμη αντίστασης απέναντι στη μουσική ισοπέδωση, με τραγούδια που περιέχουν τα όνειρά του, που έγιναν και όνειρα του κοινού του. Η πορεία του μεγάλη.

Επόμενοι σταθμοί:

- BUFFALO SPRINGFIELD 2 (1967-1968)
- CROSBY, STILLS AND YOUNG (1968-1969)
- CROSBY, STILLS, NASH AND YOUNG (1969-1970)
- NEIL YOUNG AND CRAZY HORSE (1969-1971)
- NEIL YOUNG AND THE STAY GATORS (1971-1973)

Και η πορεία συνεχίζεται.

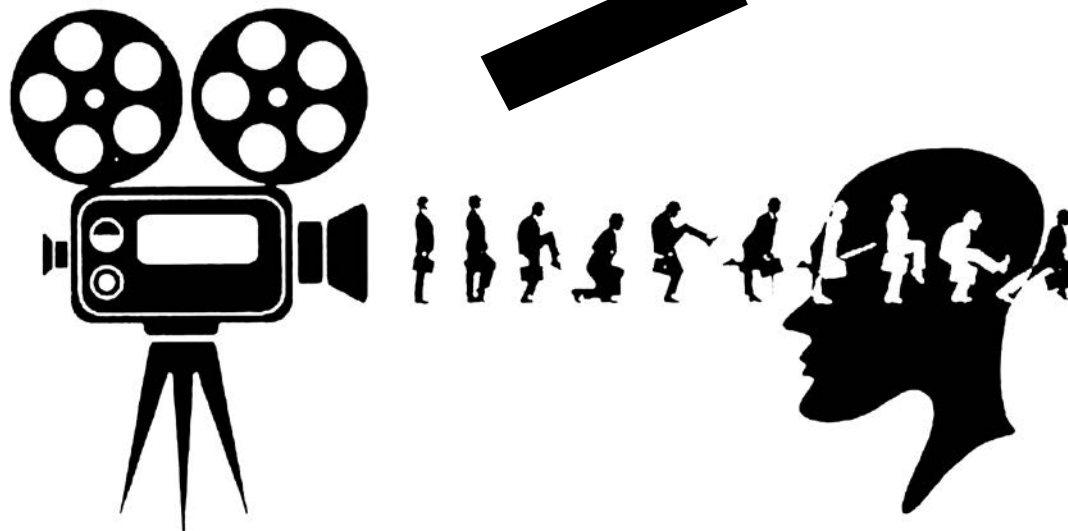
χεί χέι, μάι μάι
το ροκ-εν-ρολ είναι θάνατο
το ροκ-εν-ρολ δεν πεθαίνει ποτέ
είναι πιο πολλά στην εικόνα
απ' όσα πιάνει το μάτι

Crosby, Stills, Nash & Young

ΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ 2015

Του *Δημήτρη Καλαντίδη*

Κατά τη διάρκεια του 2015 κυκλοφόρησαν τριάντα δύο βιβλία για τον κινηματογράφο.

Είκοσι ένα (65,6%) είναι βιβλία ιστορίας, κριτικής, θεωρίας, αισθητικής και κοινωνιολογίας του κινηματογράφου, δέκα (31,3%) αφορούν πρόσωπα του κινηματογράφου και ένα περιλαμβάνει δύο σενάρια (3,1%).

Τους συγγραφείς απασχόλησαν θέματα από την ιστορία του ελληνικού και παγκόσμιου κινηματογράφου, ζητήματα θεωρίας και αισθητικής της έβδομης τέχνης καθώς και διάφορα πρόσωπα του ελληνικού και παγκόσμιου κινηματογράφου. Είναι αξιοσημείωτο ότι και φέτος, όπως και πέρυσι, δε μεταφράστηκε στα ελληνικά κανένα ξένο κινηματογραφικό βιβλίο. (Εκδόθηκε μόνο ένα βιβλίο με τις δύο τελευταίες συνεντεύξεις του Πιερ Πάολο Παζολίνι.)

Κατά τη διάρκεια του 2015 κυκλοφόρησαν, επίσης, τριάντα επτά κατάλογοι κινηματογραφικών εκδηλώσεων και τέσσερα ημερολόγια.

Ι. ΙΣΤΟΡΙΑ – ΚΡΙΤΙΚΗ – ΘΕΩΡΙΑ – ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ – ΤΕΧΝΙΚΗ – ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

A. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ:

Η επινόηση του τόπου. Νostalγία και μνήμη στην «Πολίτικη κουζίνα»
(Πρόλογος: *Σωτήρης Δημητρίου*,
Orpoptuna, Πάτρα 2015, 172 σελ.).

ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ: *Ρόλοι και Κώδικες στον Ελληνικό Κινηματογράφο 1950-1974. Φαρσοκωμωδία – Ομοφυλοφιλία* (Εκδόσεις Οδός Πανός, Αθήνα 2015, 386 σελ.).

ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ: *Ελληνικός Κινηματογράφος. Οι ατάκες που έγραψαν ιστορία* (εφημερίδα *Το Βήμα*, Αθήνα 2015, 176 σελ.).

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΝΙΚΟΣ: *Ερωτοστάσια κινουμένων σκιών. Οι παλιοί κινηματογράφοι της Αθήνας* (Εκδόσεις Κουίντα, Αθήνα 2015, 284 σελ.).

ΘΕΟΣ ΔΗΜΟΣ: *Ο κινηματογράφος ως Μαθητεία και Βίωμα* (Επιμέλεια –

Πρόλογος: Γ. Γεράσης, New Star, Αθήνα 2015, 166 σελ.).

ΘΕΟΣ ΔΗΜΟΣ: *Φορμαλισμός. Γλώσσα - Λογοτεχνία - Κινηματογράφος*
(Επανεκδοση, New Star, Αθήνα 2015, 120 σελ., 1^η έκδοση: Αιγόκερως, 1981).

ΚΑΡΩΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ: *Ο μύθος του Δράκουλα στη λογοτεχνία και τον κινηματογράφο* (Το Δόντι και Κοινοτοπία-Εταιρεία Κοινωνικής Δράσης και Πολιτισμού, Αθήνα 2014, 96 σελ.).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΛΛΥ: *Εισαγωγή στην αισθητική του κινηματογράφου*
(Επανεκδοση βελτιωμένη και συμπληρωμένη, Αιγόκερως, Αθήνα 2015, 162 σελ., 1^η έκδοση: 2003).

ΛΕΒΕΝΤΑΚΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ: *Πολιτιστικές παρεμβάσεις. Κουλτούρα – Κινηματογράφος – Τηλεόραση* (Αθήνα 2014 [2015], 230 σελ.).

ΛΙΝΑΡΑΣ ΘΩΜΑΣ: *Κινηματογραφικά δεινά. Από τον Βιμ Βέντερς στον Γασουκίρο Όζου*
(Εκδόσεις Εντευκτηρίου, Θεσσαλονίκη 2015, 464 σελ.).

ΜΑΝΘΟΥΛΗΣ ΡΟΒΗΡΟΣ: *Μοντάζ*
(Εκδόσεις Γαβρινλίδης, Αθήνα 2015, 96 σελ.).

ΜΟJΑΔΟ: *«Η άγρια συμμορία».*
Εξέγερση στην κόψη του χρόνου (Στάσει Εκπίπτοντες, Αθήνα 2014, 32 σελ.).

ΜΠΟΥΡΓΙΩΤΗΣ ΗΛΙΑΣ: *Το βλέμμα της αιωνιότητας* (Πρόλογος: Αχιλλέας Κυριακίδης, Τόπος, Αθήνα 2015, 144 σελ.).

ΞΕΝΙΔΗΣ ΟΜΗΡΟΣ: *Ουσία και μορφή στον κινηματογράφο* (Ρώμη, Θεσσαλονίκη 2015, 338 σελ.).

ΣΟΛΔΑΤΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ: *Θέματα και πρόσωπα του ελληνικού κινηματογράφου*
(Αιγόκερως, Αθήνα 2015, 222 σελ.).

ΣΟΛΔΑΤΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ: *Συνοπτική ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου*
(Επανεκδοση βελτιωμένη και συμπληρωμένη, Αιγόκερως και Σχολή Σταυράκου, Αθήνα 2015, 220 σελ., 1^η έκδοση: 1995).

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ ΙΑΣΩΝ: *Ελληνικός Κινηματογράφος. Οι ταινίες που έγραψαν ιστορία* (εφημερίδα *Το Βήμα*, Αθήνα 2015, 192 σελ.).

ΤΣΙΑΠΟΣ ΑΡΓΥΡΗΣ: *Οι πρώτες ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου. (Η ιστορία του προπολεμικού ελληνικού σινεμά)* [Σέρρες 2015, 378 σελ.]

Επίλογος 2015. Ετήσια Πολιτιστική Έκδοση. Αφιερώματα, Θέατρο, Φεστιβάλ, Εικαστικά, Χορός, Κινηματογράφος, Φωτογραφία, Μουσική, Αρχιτεκτονική, Γράμματα - Τέχνες, Κόμικ, Πολιτιστική πολιτική, Media, Επέτειοι, Χρονολόγιο θεατρικών παραστάσεων («Κινηματογράφος»), ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, 24^{ος} χρόνος, Ιδρυτής: Σπύρος Γαλαίος, Σύμβουλος έκδοσης: Κώστας Γεωργουσόπουλος, Διευθυντής έκδοσης: Τάκης Βλαστός, Αρχισυντάκτης: Γιάννης Ν. Μπασκόζος, Κείμενα για τον κινηματογράφο: Χρήστος Μήτσης, Αχιλλέας Ντελλής και Μένος Δελιοτζάκης, Επίλογος-Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία, Αθήνα 2015, σσ. 221-272/608 σελ.).

Κινηματογράφος 2014 (Ετήσιος Οδηγός. Κινηματογράφος – Βιβλία, ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Αρχισυνταξία - Επιμέλεια έκδοσης: Νέστορας Πουλάκος, Κείμενα: Ανδρέας Τύρος, Νίνος Φένεκ Μικελίδης, Δημήτρης Κολιοδήμος, Νίκος Αρτινός, Στράτος Κερσανίδης, Δημήτρης Χαρίτος, Ιφιγένεια Καλαντζή, Δημοσθένης Ξιφιλίνος, Νέστορας Πουλάκος, Ρόμυ Εκσιέλ, Ιωσήφ Πρωιμάκης, Δημήτρης Καλαντίδης, Νίκος Τσαγκαράκης και Αλέξης Ν. Δερμεντζόγλου, Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου, Αθήνα 2015, 322 σελ.).

Β. Βιβλία κινηματογραφικών εκδηλώσεων

Έλληνες σεναριογράφοι.

100 έτη προφοράς στον κινηματογράφο.

Διαλέξεις (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ,

Ημερίδα της Ένωσης Σεναριογράφων Ελλάδος, Αθήνα 27/05/2015, Κείμενα: Δημήτρης Ζαννίδης, Πάνος Κοκκίδης, Θάνος Τσάμπρας, Στάθης Βαλούκος, Χρυσάνθη Σωτηροπούλου και Γιάννης Μαρούδας, Εκδόσεις Σεναριογράφων Ελλάδος, Αθήνα 2015, 64 σελ.).

II. ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

A. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ: *Αλαίν Ντελόν* (Εκδόσεις Οδός Πανός, Αθήνα 2015, 112 σελ.).

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΑΛΕΚΟΣ: *Λες και ήταν χθες* (Επανεκδοση, Πρόλογος: Φρέντυ Γερμανός, Επίλογος: Δήμος Λεβιθόπουλος, Αλκυών, Αθήνα 2015, 560 σελ., 1^η έκδοση: *Λες και ήταν χθες...*, Εκδόσεις Σμυρنيωτάκη, x.x. [1986]).

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ ΙΑΣΩΝ: *Ελληνικός Κινηματογράφος. Οι ηθοποιοί που έγραψαν ιστορία* (εφημερίδα *Το Βήμα*, Αθήνα 2015, 218 σελ.).

Γιάννης Δαλιανίδης, Ιάκωβος Καμπανέλλης, Πάνος Κοντέλλης, Γιώργος Λαζαρίδης, Λάκης Μιχαηλίδης. **Συνεντεύξεις** (Οι συνεντεύξεις είχαν δοθεί το 2005 στον Πρόεδρο της Ένωσης Σεναριογράφων Ελλάδος Αλέξανδρο Κακαβά, Εκδόσεις Σεναριογράφων Ελλάδος, Αθήνα 2015, 66 σελ.).

Μάνος Χατζιδάκις. 90 χρόνια από την γέννησή του (Αφιέρωμα στον Μάνο Χατζιδάκι. 90 χρόνια από την γέννησή του, «Μια αξέχαστη εποχή – Χατζιδάκις, Βουγιουκλάκη, Σακελλάριος», «Ο Μάνος Χατζιδάκις, η Αμερική, το Blue και εγώ», «Ο Μάνος Χατζιδάκις και το Ελληνικό Σινεμά», «Η μαγεία της μουσικής κινηματογράφου και ο Μάνος Χατζιδάκις», «Δημήτρης Βερνίκος: Ο Μάνος Χατζιδάκις όπως τον γνώρισα» και «Amarcord... που θα πει θυμάμαι – Μίνως Αργυράκης, Νίκος Κούνδουρος, Διονύσης Σαββόπουλος, Ντέννα Βαχλιώτη», Κείμενα – Επιμέλεια: Νίκος Γκροσδάνης, περιοδικό *Οδός Πανός*, τεύχος 168, Αθήνα, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2015, σσ. 161-174, σσ. 194-204, σσ. 205-224, σσ. 276-324, σσ. 399-414 και σσ. 415-436/442 σελ.).

Ο μύθος Αλέκος Σακελλάριος (Μυθικά πρόσωπα της σύγχρονης Ελλάδας, Επιμέλεια – Σχεδιασμός έκδοσης: Μαρία Κωνσταντινίδη, Κείμενα: Λίλα Ραγκαβή και Μαρία Κωνσταντινίδη, εφημερίδα *Δημοκρατία*, Αθήνα 2015, 120 σελ.).

Ο μύθος Αλίκη Βουγιουκλάκη (Μυθικά πρόσωπα της σύγχρονης Ελλάδας, Επιμέλεια – Σχεδιασμός έκδοσης: Μαρία Κωνσταντινίδη, Κείμενα: Λίλα Ραγκαβή και Μαρία Κωνσταντινίδη, εφημερίδα *Δημοκρατία*, Αθήνα 2015, 120 σελ.).

Ο μύθος Δημήτρης Χορν (Μυθικά πρόσωπα της σύγχρονης Ελλάδας, Επιμέλεια – Σχεδιασμός έκδοσης: Μαρία Κωνσταντινίδη, Κείμενα: Λίλα Ραγκαβή και Μαρία Κωνσταντινίδη, εφημερίδα *Δημοκρατία*, Αθήνα 2015, 120 σελ.).

Ο μύθος Ρένα Βλαχοπούλου (Μυθικά πρόσωπα της σύγχρονης Ελλάδας, Επιμέλεια – Σχεδιασμός έκδοσης: Μαρία Κωνσταντινίδη, Κείμενα: Λίλα Ραγκαβή και Μαρία Κωνσταντινίδη, εφημερίδα *Δημοκρατία*, Αθήνα 2015, 120 σελ.).

B. Μεταφράσεις

Εικόνες κατανάλωσης και εικόνες προς κατανάλωση και Πιερ Πάολο Παζολίνι: «Η συνέντευξη της Στοκχόλμης», «Βρισκόμαστε όλοι σε κίνδυνο» (Επεξεργασία εικόνων: Πασχάλης Ζέρβας, Μετάφραση συνεντεύξεων: Θανάσης Αποστόλου, Επιμέλεια συνεντεύξεων: Ροζαλί Σινοπούλου, Alloglotta, Αθήνα 2015, 80 σελ.).

III. ΣΕΝΑΡΙΑ

A. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

ΠΙΠΕΡΙΔΗΣ ΜΑΡΙΟΣ: *Φυγαδεύοντας τον Χέντριξ* και **ΣΑΟΥΛΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ:** *7 λεπτά να πήξει το αίμα* (1^{ος} Πανελλήνιος Διαγωνισμός Συγγραφής Σεναρίων Ένωσης Σεναριογράφων Ελλάδος, 1^ο Βραβείο Πρωτότυπου Σεναρίου Μεγάλου Μήκους: *Φυγαδεύοντας τον Χέντριξ*, 1^ο Βραβείο Πρωτότυπου Σεναρίου Μικρού Μήκους: *7 λεπτά να πήξει το αίμα*, Εκδόσεις Σεναριογράφων Ελλάδος/Book Stream.eu, Αθήνα 2015, 110 σελ.).

IV. ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ

Ημερολόγιο 2016. Μια ωραία ατμόσφαιρα είμαστε! (Επιμέλεια: Γιώργος Σιούρτης, Κλακeta/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2015, 28 σελ.).

Ημερολόγιο 2016. Μια ώραία ατμόσφαιρα είμαστε! (Σχεδιασμός - Επιμέλεια: Γιώργος Σιούρτης, Φωτογραφικό αρχείο: Κλακετα και Χρήστος Σταθακόπουλος, Κλακετα/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2015, 28 σελ.).

Ημερολόγιο 2016. Στην κουζίνα αλά ελληνικά! (Επιμέλεια: Γιώργος Σιούρτης, Φωτογραφικό αρχείο: Κλακετα, Κλακετα/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2016 [2015], 26 σελ.).

Συλλεκτικό ημερολόγιο 2016. Αλίκη. Ένας χρόνος στην αιωνιότητα (Φωτογραφικό υλικό: Γιάννης Παπαμιχαήλ και Νάνα Παναγούλια, Επιμέλεια υλικού: Νάνα Παναγούλια, Εκδόσεις Μίνωας, Αθήνα 2015, 32 σελ.).

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ (Επιθεώρηση Κινηματογράφου, Θεαμάτων, Πολιτισμού & Ποιότητας Ζωής, Λάρισα).

...**κ.λ.π.** (Περιοδική έκδοση της Κινηματογραφικής Λέσχης Πεύκης)

ΠΡΟΣΕΧΩΣ (Περιοδική έκδοση της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης).

ΠΡΩΤΟ ΠΛΑΝΟ (Περιοδική έκδοση του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης).

ΣΙΝΕΜΑ (Τριμηνιαίο κινηματογραφικό περιοδικό).

ΥΠΟΤΙΤΛΟΙ (Έκδοση του Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας).

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΜΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

Αφιέρωμα: Θόδωρος Αγγελόπουλος (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Κείμενα: Χρήστος Δερμεντζόπουλος, Σωτήρης Δημητρίου, Θανάσης Ν. Βασιλείου, Ελευθερία Ράνια Κοσμίδου, Κωστούλα Καλούδη και Sylvie Rollet [Μετάφραση:

Θανάσης Βασιλείου], περιοδικό **Ουτοπία**, τ. 113, Αθήνα, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2015, σσ. 19-82/190 σελ.).

LAURENCE SCHIFANO: Βισκόντι.

Μια ζωή σαν ταινία (Μετάφραση: Κωνσταντίνα Γεωργούλια, περιοδικό **Οδός Πανός**, τ. 165 [Μέρος τέταρτο], 166 [Μέρος πέμπτο] και 167 [Μέρος έκτο], Αθήνα, Ιανουάριος-Μάρτιος 2015, Απρίλιος-Ιούνιος 2015 και Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2015, σσ. 104-132/200 σελ., σσ. 134-168/224, σσ. 135-169/232).

Cinema 2015-2016. «Αθηνόγραμμα».

Ετήσια έκδοση (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Συντακτική Ομάδα: Χρήστος Μήσης, Γιάγκος Αντίοχος, Νίκος Βουλαλάς και Άντζελα Σταματιάδου, περιοδικό **Αθηνόγραμμα**, Αθήνα, Οκτώβριος 2015, 76 σελ.).

GLYKAS PHOTOGRAPHY

Incorporate GLYKASFILMS

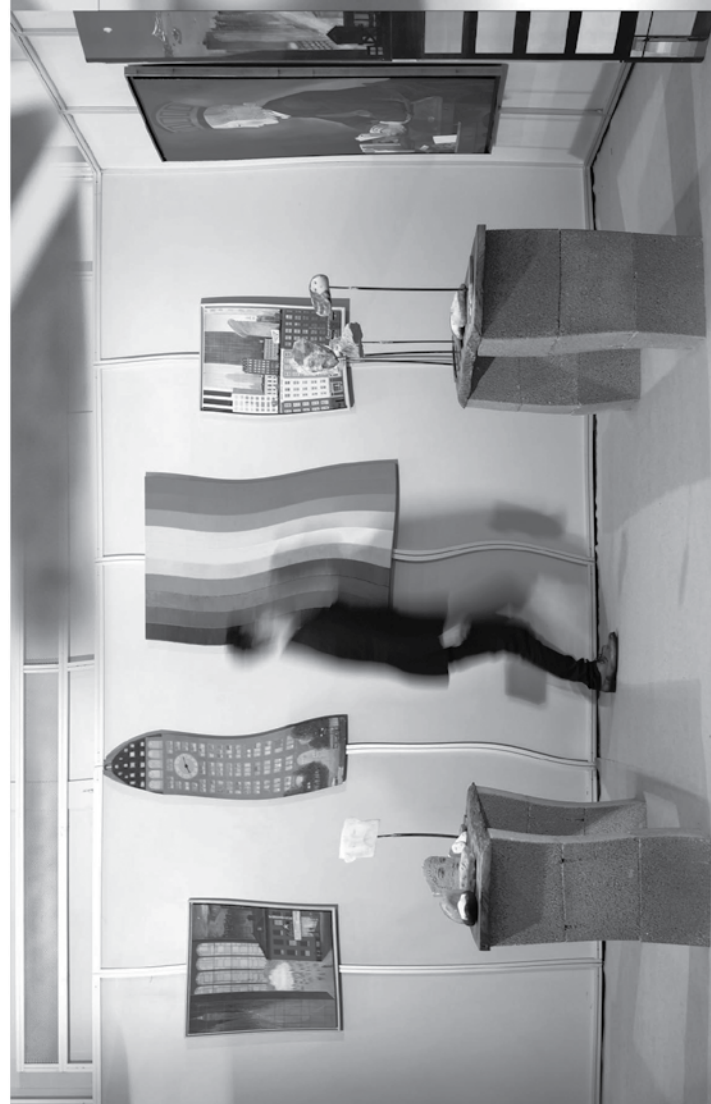

Παραγωγή Φωτογράφισης & Κινηματογράφησης

Ηλιούπολη, Πρωτόπαπα 5 ☎ 215 540 26 36 ☐ 694 56 45 817 ✉ info@glykasphotography.gr

Αργυρούπολη, Κεντρική Πλατεία Αγία Τριάδα ☐ 694 0 99 1818 📷 GlykasPhotography

Studio Βουλιαγμένη, Athens Riviera, Ιάσωνος 78 🌐 www.Glykasphotography.gr

22 **Be** **E** **Ro** 11 **LOGY**

Science of Beer

beer + restaurant

Ηρώων Πολυτεχνείου 4Α • 163 42 Ηλιούπολη
Τηλ. 211 184 8866 • e-mail: info@beerology.eu

35 ΧΡΟΝΙΑ ΗΤΑΝ ΜΟΝΟ Η ΑΡΧΗ... ...ΚΑΙ ΤΩΡΑ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Ζαχαροπλαστείο
Αρτοποιείο
Catering

ΔΕΜΙΡΗΣ
Όνορα & Ποιότητα

Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 6 • ΠΛ. ΚΑΛΑΡΙΑ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΤΗΛ. 210 97 65 064 FAX 210 97 51 313

ΔΙΑΚΟΠΕΣ... ΠΟΥ ΑΛΛΟΥ;

ΔΕΜΙΡΗΣ
STUDIOS & APARTMENTS

Σάββατο Θεσπρωτίας
Τηλ. Επικοινωνίας: 26650 93428
697 4421042 - 694 7124232
www.demirishotel.gr

Λειτουργούν όλα τα τμήματα :
Πνευματών - Εγχρόδων
Κρουστών - Πληκτροφόρων
Ανώτερων Θεωρητικών
Φωνητικής και Βυζαντινής

Διεθνές Ωδείο Αθήνας
Πασαδώνος 37 - Ηλιούπολη τηλ. - fax : 210 - 9918721
Εγγύηση για την ποιότητα των σπουδών σας

ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ - ΟΥΖΕΡΙ

Οάσις

Κυριακή μεσημέρι
και αργίες ανοικτά

Η αίθουσα διατίθεται
για κοινωνικές εκδηλώσεις

Μαρίνου Αντύπα 84
Ηλιούπολη
Τηλ.: 210.99.10.980

SPANOS EXPRESS

ΚΛΕΙΔΑΡΑΣ 24 ΩΡΕΣ

ΜΕΛΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΛΕΙΔΑΡΟΠΟΙΩΝ
ΕΜΠΕΙΡΟΣ ΝΟΜΙΜΟΣ ΤΕΧΝΙΤΗΣ ΑΔΕΙΟΥΧΟΣ ΕΛΛ. ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

το κλειδί...
είναι στην κωφερία

30 ΧΡΟΝΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ & ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ ΕΓΓΥΩΝΤΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΑΣ

ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ ΧΩΡΙΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ
ΟΙΚΙΩΝ - ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΥΠΩΝ - ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΩΝ
ΑΜΕΣΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΜΕ ΚΙΝΗΤΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ ΣΤΑ ΝΟΤΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ

24ωρη
εξυπηρέτηση

Ηλιούπολη, Καρέας, Υμηττός, Δάφνη, Βύρωνα,
Καισαριανή, Αγ. Δημήτριος, Αργυρούπολη, Άλιμος,
Ελληνικό, Γλυφάδα, Βούλα, Βουλιαγμένη, Π. Φάληρο

30
ΧΡΟΝΙΑ
ΕΜΠΕΙΡΙΑ

• ΝΕΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΠΡΩΤΟΠΑΠΠΑ 5, ΔΙΠΛΑ ΣΤΑ ΕΛ.ΤΑ. ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ •

210.970.7000 • 6949.144.937

Η σχέση με την τέχνη
είναι σχέση ερωτική

ΓΚΑΛΕΡΙ

Λίθουσα Χόρου και Τέχνης
ΜΑΡΙΝΟΥ ΑΝΤΥΠΑ 126
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ ΤΗΛ: 9910969
9941440

GARAGE

(+30) 210 9945603
ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 3,
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
WWW.GARAGEPLACE.GR

school of foreign languages

a g n e s

ΚΑΤΣΙΑΝΟΥ

Λάμπρος

ψητοπωλείο

1 | Διγενή 18, Ηλιούπολη
☎ 210 97 35 108, 97 33 196
210 97 35 535

2 | Θεομήτορος 62B, Άλιμο - Αγ. Δημήτριο
☎ 210 98 34 777, 98 52 777

ROMANAS
ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η ολοκληρωμένη
ασφαλιστική εξυπηρέτηση!

ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ 20 • 163 46 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ.: 210 99.58.700 • FAX.: 210 99.58.720
E-mail: info@romanas.gr
www.romanas.gr

Coiffures
ΣΟΦΙΑ
ΡΩΜΑΝΑ

ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ 8, ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 210 99 40 368
<http://www.romanas.gr/hair.htm>

Πανουσάκης Θ. Α.Ε.
Αντύπα 33 | Ηλιούπολη | 210 9761339

Panousakis wheel
ALL WHEELS AT ONE PLACE

ΕΛΑΣΤΙΚΑ - ΑΜΟΡΤΙΣΕΡ

Κρήτης 56 Αργυρούπολη
τηλ. 2130316654 • 6944844733
www.facebook.com/Αίφνης

Café, Snacks & Wine!

ANDREA PAPANDREOU 34 * ILLIOUPOLI

ΣΕΗΟΣ

EURONICS

ΦΑΣΟΗΣ

Σοφ. Βενιζέλου 27 & 29 Κάτω Ηλιούπολη, τηλ.: 210 9938666 - 210 9913776

Cook-Shop®

ΚΟΥΖΙΝΙΚΑ

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

Σοφοκλή Βενιζέλου 27 - ΤΗΛ.: 210 9935007

ανέλιξη
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

**Η Δύναμη της γνώσης
και της πείρας..**

**Γ. ΚΑΝΑΚΟΥΛΙΑΣ
Τ. ΤΣΑΡΠΑΛΗΣ
Γ. ΠΡΕΣΒΗΣ**

- Φαρμακίδου 2 (πλατεία 25ης Μαρτίου), 16346 Ηλιούπολη
Τηλ.: 210 - 99 46 945, 210 - 99 46 948, fax: 210 - 99 46 948
- Γράμμου 24, Αγία Μαρίνα (Χαλικάκι), 16345 Ηλιούπολη
Τηλ.: 210 - 97 16 555, email: anelhal@otenet.gr

οφθαλμος®

UNIQUE EYEWEAR

MOSCOT

SUNDAY SOMEWHERE

FOR ART'S SAKE

ANDERNE

GARRETT LEIGHT

ILLESTEVA

KALEOS

OLIVER PEOPLES

PAUL SMITH

PANAME

DITA

& many more....

www.ofthalmos.gr

